

VELITEĽSTVO POZEMNÝCH SÍL OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VDG-30-03/Žen

Neutajované

VOJENSKÁ DOKTRÍNA

Ženijná podpora pozemných síl v operáciách
(B)

TRENČÍN 2009

VELITEĽSTVO POZEMNÝCH SÍL OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY

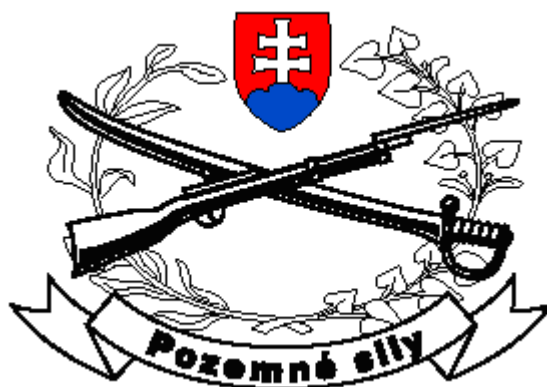
VDG-30-03/Žen

Neutajované

Schvaľujem:

Veliteľ pozemných síl
Ozbrojených síl Slovenskej republiky
generálmajor Ing. Milan MAXIM, v. r.

Trenčín 18. marca 2009

VOJENSKÁ DOKTRÍNA

**Ženijná podpora pozemných síl v operáciách
(B)**

TRENČÍN 2009

*Taktická doktrína pozemných síl TDPS 32-03 - Ženijná doktrína novelizovaná a vydaná ako **Vojenská doktrína VDG-30-03– Ženijná podpora pozemných síl v operáciách (B)** je základný ženijný dokument v sústave vojenských doktrín, ktorý vychádza zo Spoločnej vojenskej doktríny pozemných síl Ozbrojených síl SR „Vedenie spoločných pozemných operácií (C)“ a reaguje na zmeny, ku ktorým došlo v období od schválenia jej predchádzajúcej verzie v septembri 2005.*

*Celková štruktúra vojenskej doktríny „Ženijná podpora pozemných síl v operáciách“ vychádza zo štandardizačného dokumentu **ATP-52(B) Doktrína bojového použitia ženijných jednotiek pozemných síl**. Použitie ženijných jednotiek je koncipované na vykonávanie konkrétnej vojenskej aktivity a na účinok, ktorý sa chce ich aplikáciou na nepriateľa dosiahnuť.*

Vytvára predpoklady pre úspešné použitie ženijných jednotiek a prostriedkov. Jednotlivé časti boli doplnené o poznatky z použitia ženijných jednotiek členských štátov NATO, ako aj praktických skúseností získaných za uplynulé obdobie pri plnení úloh ženijnej podpory v rámci zapojenia sa do mnohonárodných vojenských operácií.

Problematiku zásobovania vodou a prieskum a odstraňovanie výzbrojného výbušného materiálu rieši tento dokument v širšom pohľade poskytovania ženijnej podpory ženijnými jednotkami NATO. Vojenská doktrína uvádza zásady, ktorými sa ženijné jednotky pri poskytovaní ženijnej podpory riadia. Pri každom použití musia byť rešpektované možnosti ženijných jednotiek z pohľadu ich súčasných aj budúcich organizačných štruktúr a z toho vyplývajúcich spôsobilosti ženijných jednotiek ozbrojených síl Slovenskej republiky. Preto niektoré úlohy požadované hlavne v oblasti všeobecnej ženijnej podpory nebudú ženijnými jednotkami v plnom rozsahu poskytované.

Boli rešpektované návrhy a pripomienky širokého spektra funkcionárov a súčastí ozbrojených síl. Tento novelizovaný dokument umožňuje plne pochopiť široký záber plnenia úloh ženijnej podpory za predpokladu znalosti i ostatných operačných štandardov NATO a tak optimalizovať nasadenie a využitie ženijných síl a prostriedkov.

Zrušuje sa taktická doktrína pozemných síl TDPS32-03 Ženijná doktrína vydaná v roku 2005.

generálmajor Ing. Milan MAXIM
veliteľ Pozemných síl ozbrojených síl Slovenskej republiky

OBSAH

ÚVOD	10
0.01 Cieľ	
0.02 Určenie	
0.03 Pôsobnosť	
0.04 Východiska	
PRVÁ KAPITOLA. ZÁKLADNÉ PRINCÍPY A ÚLOHY ŽENIJNEJ PODPORY	11
Operačné prostredie	11
1.01 Schopnosť jednotiek viesť operácie	
1.02 Špeciálne ženijné spôsobilosti	
1.03 Požiadavky na ženijnú podporu	
1.04 Tri bloky vedenia boja	
1.05 Vývoj operácií	
Kľúčové ženijné termíny	13
1.06 Ženijná bojová a ženijná vojsková podpora	
Úlohy ženijnej podpory.....	13
1.07 Prvky pozemných síl	
1.08 Hlavné úlohy jednotiek ženijnej podpory	
1.09 Ženijné zdroje	
Charakteristika hlavných úloh ženijných jednotiek.....	14
1.10 Podpora mobility	
1.11 Zatarasovanie	
1.12 Opatrenia na prežitie	
1.13 Všeobecná ženijná podpora	
Základné princípy ženijnej podpory	17
1.14 Princíp plánovania	
1.15 Princíp spoločných operačných zoskupení	
1.16 Princíp centralizovanej koordinácie a decentralizovaného vykonania	
1.17 Princíp včasného získania informácií o zdrojoch	
1.18 Princíp pridelovania priorít	
1.19 Princíp logistickej podpory	
1.20 Princíp spojenia	
DRUHÁ KAPITOLA. VELENIE, RIADENIE A SPRAVODAJSTVO	20
Velenie a riadenie.....	20
2.01 Princípy velenia a riadenia	
2.02 Organizácia ženijnej podpory	
2.03 Velenie a komunikácia	

Spravodajstvo a prieskum	21
2.04 Ženijné informácie a spravodajstvo	
2.05 Ženijný prieskum	
Pravidlá pre nasadenie	23
2.06 Pravidlá pre nasadenie	
Podpora hostiteľskej krajiny.....	24
2.07 Všeobecne	
2.08 Zdroje HNS	
TRETIA KAPITOLA. ŽENIJNÉ ČINNOSTI V OBDOBÍ PLÁNOVANIA A UDRŽIAVANIA SÍL	25
3.01 Všeobecne	
Faktory ovplyvňujúce ženijné činnosti	25
3.02 Poslanie	
3.03 Povaha ohrozenia	
3.04 Úroveň vyčlenených síl	
3.05 Podpora hostiteľskej krajiny a infraštruktúra	
3.06 Konštrukčné štandardy	
3.07 Terén	
3.08 Podnebie	
3.09 Čas	
Požadované schopnosti ženijných jednotiek.....	27
3.10 Všeobecne	
3.11 Plánovanie síl	
3.12 Činnosť pred nasadením	
3.13 Nasadenie	
3.14 Vstupné operácie	
3.15 Udržiavanie síl	
3.16 Stabilizačné operácie po konflikte	
3.17 Odsun z priestoru operácie	
3.18 Ženijný materiál	
3.19 Uskladnenie a pohyb ženijných zdrojov	
ŠTVRTÁ KAPITOLA. VŠEOBECNÁ ŽENIJNÁ PODPORA	32
4.01 Všeobecne	
4.02 Úlohy všeobecnej ženijnej podpory	
Núdzové zásobovanie vodou	32
4.03 Všeobecne	
Výstavba a údržba poľných letísk a heliportov	33
4.04 Všeobecne	
4.05 Heliporty	
4.06 Poľné letiská	
4.07 Plánovanie	

Oprava poškodených letísk.....	35
4.08 Všeobecne	
4.09 Zistenie rozsahu poškodenia	
4.10 Oprava letiskových operačných povrchov	
4.11 Obnovenie základných služieb a zariadení	
Odstraňovanie výbušného materiálu EOD	35
4.12 Všeobecne	
4.13 Operačné úlohy EOD	
4.14 Ostatné úlohy EOD	
4.15 Zmena súčasného stavu	
Ženijná podpora na ochranu síl	38
4.16 Všeobecne	
4.17 Spektrum ženijnej podpory na ochranu síl	
4.18 Znižovanie rizík	
PIATA KAPITOLA. ŽENIJNÁ PODPORA OFENZÍVNÝCH AKTIVÍT	41
Všeobecne	41
5.01 Účel	
5.02 Nepriateľ	
5.03 Ženijná podpora	
Mobilita	43
5.04 Všeobecne	
5.05 Ženijná podpora presunov po cestách	
5.06 Ženijná podpora v presúvajúcim sa zoskupení	
5.07 Prechod vodných prekážok a prielom zátarás	
5.08 Prielom mínových polí	
5.09 Prechod úzkych prekážok	
5.10 Postupy pri prechode vodných prekážok	
5.11 Podpora predsunutého letectva	
Zatarasovanie	48
5.12 Všeobecne	
5.13 Ochrana krídiel a medzer v zostave	
5.14 Konsolidácia	
Opatrenia na prežitie	48
5.15 Všeobecne	
5.16 Poľné opevňovanie	
5.17 Maskovanie	
5.18 Klamanie	
ŠIESTA KAPITOLA. ŽENIJNÁ PODPORA DEFENZÍVNÝCH AKTIVÍT.....	49
Všeobecne	49
6.01 Účel	
6.02 Nepriateľ	
6.03 Plánovanie obrany	

6.04 Ženijná podpora	
Zatarasovanie	51
6.05 Všeobecne	
6.06 Konceptia použitia	
6.07 Protitankové, protipechotné a protidopravné zátarasy	
6.08 Voľba umiestnenia zátarás	
6.09 Zátarasy na krídlach a v hĺbke	
6.10 Rovnováha mobility a zatarasovania	
6.11 Oblasti s obmedzeným zatarasovaním	
6.12 Riadenie ničenia	
6.13 Číslovanie a označovanie zátarás	
Opatrenia na prežitie	54
6.14 Všeobecne	
6.15 Hlavné ženijne úlohy opatrení na prežitie	
6.16 Poľné opevňovanie	
6.17 Ochrana bojových zásob	
6.18 Maskovanie a skrytie	
6.19 Klamanie	
6.20 Výstavba poľných táborov a zariadení	
6.21 Opatrenia na prežitie záloh a kľúčových objektov	
6.22 Opatrenia na prežitie síl určených na boj s prenikajúcim nepriateľom	
Mobilita	56
6.23 Príprava	
6.24 Hlavné ženijné úlohy podpory mobility	
Mobilná obrana	57
6.25 Všeobecne	
6.26 Podpora mobility pri boji na zdržanie	
Zatrasovanie	58
6.27 Zatarasovanie pri boji na zdržanie	
6.28 Opatrenia na prežitie pri boji na zdržanie	
SIEDMA KAPITOLA. ŽENIJNÁ PODPORA STABILIZAČNÝCH AKTIVÍT	59
7.01 Opis stabilizačných aktivít	
7.02 Nepriateľ	
7.03 Ženijná podpora	
Ženijné úlohy	60
7.04 Všeobecne	
7.05 Oblasti pre špecialistov	
Obstarávanie zdrojov a ich financovanie	62
7.06 Obstarávanie	
7.07 Financovanie	
Podpora zo strany hostiteľskej krajiny	62
7.08 Všeobecne	

7.09 Zdroje HNS

ÔSMA KAPITOLA. ŽENIJNÁ PODPORA UMOŽŇUJÚCICH AKTIVÍT. 63

Úvod.....63

8.01 Umožňujúce aktivity

8.02 Typy umožňujúcich aktivít

Postup na nadviazanie dotyku s nepriateľom64

8.03 Všeobecne

8.04 Podpora mobility

8.05 Zatarasovanie

Stretný boj 65

8.06 Všeobecne

8.07 Ženijné úlohy

Spojenie jednotiek..... 66

8.08 Všeobecne

8.09 Ženijné úlohy

Ústup 66

8.10 Všeobecne

8.11 Ženijné úlohy

Striedanie jednotiek v boji..... 67

8.12 Všeobecne

8.13 Ženijné úlohy pri striedaní v mieste

8.14 Ženijné úlohy pri prechode cez línie smerom vpred

8.15 Ženijné úlohy pri prechode cez línie smerom vzad

DEVIATA KAPITOLA. ŽENIJNÁ PODPORA V ŠPECIFICKOM

PROSTREDÍ 69

Operácie v zastavanom prostredí 69

9.01 Všeobecne

9.02 Ženijné úlohy

Operácie v zalesnených oblastiach 70

9.03 Všeobecne

9.04 Podpora mobility

9.05 Zatarasovanie

9.06 Opatrenia na prežitie

Operácie v horskom prostredí72

9.07 Všeobecne

9.08 Ženijná podpora

Operácie v podmienkach so zníženou viditeľnosťou 73

9.09 Všeobecne

9.10 Ženijná podpora

Operácie v extrémne chladných (arktických) podmienkach..... 74

9.11 Všeobecne

9.12 Podnebie a terén

Operácie v púštnych a extrémne teplých podmienkach	75
9.13 Všeobecne	
9.14 Ženijná podpora	
Operácie v džungli	77
9.15 Všeobecne	
9.16 Ženijná podpora	
Operácie v priestore kontrolovanom nepriateľom	78
9.17 Všeobecne	
9.18 Ženijná podpora	
Aeromobilné a vzdušne výsadkové operácie	78
9.19 Aeromobilná operácia	
9.20 Vzdušne výsadková operácia	
9.21 Plánovanie	
9.22 Ženijná podpora	
Obojživelné operácie.....	80
9.23 Všeobecne	
9.24 Ženijná podpora	
Záverečné organizačné poznámky.....	81
Prílohy:	
Príloha A - Súvisiace štandardizačné dohody	82
Príloha B - Požiadavky na ženijné informácie	84
Príloha C - Zoznam použitých skratiek.....	92
Slovník pojmov a definícií	93

ÚVOD

0.01 Cieľ. Cieľom **novelizovanej** vojenskej doktríny Ženijná podpora pozemných síl v operáciách (B) je vysvetlenie úloh použitia ženijných jednotiek, stanovenie zásad velenia a riadenia ženijnej podpory v základných vojenských aktivitách **na operačnej a taktickej úrovni** ako aj zaistiť optimálne použitie spravidla obmedzených ženijných síl a prostriedkov. Reaguje na nové poznatky zo súčasných konfliktov a implementuje ich pri poskytovaní ženijnej podpory v rôznych druhoch bojovej činnosti

0.02 Určenie. Je určená pre profesionálnych vojakov pracujúcich na **operačnej a taktickej úrovni velenia** s cieľom pomôcť im plne pochopiť široký záber úloh ženijnej podpory a tak optimalizovať nasadenie a využitie ženijných síl a prostriedkov, ďalej je určená pre **veliteľov bojových jednotiek na taktickom stupni velenia, veliteľov ženijných jednotiek a veliteľov jednotiek iných odborností**. Ženijná podpora poskytovaná veliteľovi na taktickej úrovni velenia vyžaduje dokonalé pochopenie Spoločnej vojenskej doktríny pozemných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky (C) (pre vedenie spoločných pozemných operácií). Ženijná podpora sa rozdeľuje na dve funkčné oblasti: **ženijná bojová podpora a ženijná vojsková podpora**. Rovnováha úsilia medzi nimi sa líši podľa typu, fázy a stupňa operácie. Ženijné jednotky majú využitie konštantné v oboch funkciách.

0.03 Pôsobnosť. Úloha ženijných jednotiek spočíva v plnení úloh ženijnej podpory s cieľmi zabezpečiť mobilitu a akcieschopnosť vlastných (rozumej aj spojeneckých) síl a zlepšiť schopnosť prežitia vlastných síl ženijnými prácami a poskytovaním odbornej pomoci pri výstavbe miest velenia, výstavbe opevnených a bojových palebných postavení, krytov a úkrytov pre živú silu a techniku. Plnenie týchto úloh súčasne znižuje mobilitu a akcieschopnosť nepriateľa. Ženijné jednotky plnia úlohy v oblasti zatarasovania, odtarasovania, prekonávania vodných prekážok, ničenia, maskovania, ťažby a úpravy vody. **Ženijné jednotky však plnia najzložitejšie úlohy v oblasti ženijnej podpory**. Ženijná podpora môže pôsobiť s rôznym úsilím v celom spektre konfliktu pri plnení rôznych taktických úloh (operácií), umožňujúc vlastným spojeným (joint) silám žiť, pohybovať sa a bojovať. Táto vojenská doktrína je základným ženijným dokumentom, ktorý poskytuje užívateľom návod ako vykonávať ženijnú podporu jednotiek pozemných síl.

0.04 Východiska. **Celková štruktúra vojenskej doktríny vychádza zo štandardizačného dokumentu ATP-52 (B)** (STANAG 2394) „Doktrína bojového použitia ženijných jednotiek pozemných síl“ a Spoločnej vojenskej doktríny pozemných síl (pre vedenie spoločných pozemných operácií (C)). Každá kapitola je samostatná, takže takto môže byť chápaná a používaná bez ďalších vzťahov k uvedeným dokumentom. Doktrína rešpektuje kľúčové prístupy Spoločnej spojeneckej doktríny NATO AJP-01(C) rozpracované v doktríne ozbrojených síl SR, ktorá rieši problematiku použitia ozbrojených síl bez rozdielov výsledkov odlišnosti mandátov alebo

typov operácií. Kľúčovým princípom doktríny ozbrojených síl SR je prístup „Operácie sú operácie“ (Operations are operations) pretože k všetkým operáciám v princípe môžeme pristupovať rovnakým spôsobom, nakoľko Ozbrojené sily musia byť schopné plniť úlohy v celom spektre konfliktov, od použitia v čase mieru až po hlavnú bojovú činnosť, v krátkom časovom úseku a vo vzájomnej tesnej blízkosti. Dynamika súčasných aktivít neumožňuje viazať spôsob použitia ženijných jednotiek na konkrétny typ aktivity ale na vykonávanie konkrétnej taktickej úlohy a na účinok, ktorý sa chce ich aplikáciou na protivníka dosiahnuť. Celková koncepcia novelizovanej doktríny rešpektuje tieto nové prístupy. Ženijná podpora je rozpracovaná pre pozemné taktické aktivity v súlade s Spojeneckou spoločnou doktrínou pre pozemné operácie AJP -3-2.

Ženijná doktrína NATO AJP 3.12 (Joint Engineering) predstavuje vrcholnú aliančnú ženijnú doktrínu a okrem iného pojednáva o vytvorení funkcie ženijný náčelník spoločných síl, ktorého úlohou je zabezpečiť odborné poradenstvo veliteľovi spoločných síl na optimálne použitie ženijných síl a prostriedkov. Toto je základný princíp na ktorom je tento dokument postavený. **Je garantom jednotného chápania všeobecných princípov poskytovania bojovej podpory ženijnými jednotkami v prospech pozemných síl v celom spektre konfliktu. ATP-52 (B)** reflektuje na zmeny v operačnom prostredí a určuje úlohy, ktoré má plniť ženijná podpora na taktickom stupni, vrátane velenia a riadenia v celom operačnom spektre.

Vojenská doktrína pozemných síl **30-03 /Žen „Ženijná podpora pozemných síl v operáciách (B)“** bola spracovaná ustanovenou pracovnou skupinou. Autori pri jej spracovaní vychádzali z ženijných dokumentov NATO a v podmienkach OS SR dáva návod na plnenie úloh ženijnej podpory. Pri akomkoľvek objasňovaní termínov a definícií je potrebné používať APP-6 „NATO slovník termínov a definícií“ a AAP-19 „NATO slovník ženijnej podpory“ vydaný ako STN – slovník ženijných termínov a definícií používaných v NATO. Prehľad platných ženijných STANAGOV je uvedený v prílohe A tejto publikácie.

PRVÁ KAPITOLA ZÁKLADNÉ PRINCÍPY A ÚLOHY ŽENIJNEJ PODPORY

OPERAČNÉ PROSTREDIE

1.01 V súčasnej dobe sa len veľmi ťažko dá predpovedať charakter budúcich operácií ale jednotky pozemných síl musia byť schopné viesť operácie s mnohonárodnou účasťou. Protivník proti technologickej nadvláde koaličných síl bude používať boj s využitím širokého rámca prostriedkov od improvizovaných výbušných systémov (IED) až po moderné protitankové zbrane a mínomety. Tieto jednotky budú pôsobiť v celej hĺbke s použitím všetkých dostupných prostriedkov na podlomenie našej vôle bojovať. Je viac ako pravdepodobné, že velitelia budú viesť hlavnú bojovú činnosť súčasne s plnením taktických úloh stabilizačných aktivít. Preto ženijná

podpora musí byť schopná čeliť rôznym výzvam a súčasne byť pripravená zabezpečiť široký rámec bojových a technických spôsobilosti. Kľúčovým faktorom naďalej zostáva interoperabilita, pretože bude narastať potreba zdieľania ženijných spôsobilostí medzi národmi.

1.02 Narastajúci trend pôsobiť v blízkom okolí populačných centier v rámci hlavnej bojovej činnosti, taktických úloh stabilizačných aktivít (udržiavanie mieru alebo humanitárnych pomoci) vyžaduje nutnosť vyvíjať nové **špeciálne ženijné spôsobilosti** ako napr. nové špeciálne účelové vozidlá so zvýšenou ochranou ale aj potreba vyvinúť efektívnejšie spôsoby a postupy v oblasti ženijnej podpory na ochranu síl.

1.03 Na základe expedičnosti aliančných operácií narastajú aj **požiadavky na ženijnú podporu**. Preto je nevyhnutná požiadavka na skoré začlenenie ženijnej podpory do plánovacieho aj rozhodovacieho procesu. To umožní včas naplánovať a pripraviť potrebné ženijné sily. Plnenie ženijných úloh závisí na termínoch ako je čas, dostupnosť živej sily a zdrojov. Včasná identifikácia požiadaviek na ženijnú podporu pomáha pri odhalení kľúčových plánovacích rizík. V tejto súvislosti hra zásadnú úlohu ženijný prieskum a podiel ženijnej podpory na procese na určovanie cieľov, aby sa zaistilo že priestor bojiska je tvarovaný a pripravený v súlade so zámerom veliteľa.

1.04 Na vedenie boja v **troch blokoch** (hlavná bojová činnosť, podpora mieru, použitie v čase mieru v stabilizačných aktivitách) je potrebné disponovať vysoko flexibilnými a agilnými prvkami síl. Z hľadiska svojho predurčenia sú ženijné jednotky vhodné pre túto formu nasadenia a často sa, niekedy po nevyhnutnom preskumpení, pričleňujú do účelových zoskupení. Niekedy aj po skončení konfliktu ženijná podpora zodpovedá za zabezpečovanie niektorých služieb ako napr. zásobovanie vodou alebo elektrickou energiou. Zabezpečenie týchto služieb (úloh) prostredníctvom kontraktov s civilnými spoločnosťami umožňuje uvoľniť ženijné spôsobilosti na plnenie iných rozhodujúcich úloh v súlade so zámerom veliteľa.

1.05 Vývoj operácií poskytuje rámec na pochopenie komplexnosti operačného prostredia. Má štyri hlavné prvky: spektrum konfliktu, poslanie ťaženia, typy taktických úloh (operácií) a pozemné taktické aktivity. **Spektrum konfliktu** vyjadruje v akej situácii sú jednotky nasadené (od použitia v čase mieru až po hlavnú bojovú činnosť), v akom prostredí sa operácia odohráva. **Námet ťaženia** je od hlavnej bojovej činnosti až po vojenské nasadenie v mierovom stave. Poslania sa dajú charakterizovať na základe nasledujúcich faktorov: politické riziko, cieľový efekt, charakter boja a typ nepriateľa. **Druhy taktických aktivít** sú ofenzívne, defenzívne a stabilizačné a spolu s umožňujúcimi aktivitami zahrňujú všetky aktivity vykonávané vojenskými silami počas ťaženia. Umožňujúce aktivity sa nikdy nevykonávajú izolovane, ich účelom je umožniť ostatné aktivity (operácie). **Pozemné taktické úlohy** v jednotlivých aktivitách sú: **ofenzívne** – útok, výpad, rozvinutie útoku, pre-

nasledovanie, klamný manéver, demonštrácia, prieskum bojom, pasca a prielom. **Defenzívne** – obrana a boj na zdržanie. **Stabilizačné** – bezpečnosť a kontrola, podpora reformy bezpečnostného sektoru, počiatočná obnova základných občianskych služieb a zariadení a úlohy dočasnej vlády. **Umožňujúce (podporné)** – prieskum, bezpečnosť, stretný boj, operácie na spojenie síl (spojenie jednotiek), ústup, odsun, pochod, oslobodenie obkľúčených síl (pomoc obkľúčeným silám), vystriedanie jednotiek v boji, prechod prekážok a prielom zátarás.

KLÚČOVÉ ŽENIJNÉ TERMÍNY

1.06 Pri riešení problematiky poskytovania ženijnej podpory vystupuje do popredia funkcia ženijného náčelníka spoločných síl (JFEngr). Je hlavným poradcom veliteľa spoločných síl v oblasti ženijnej podpory. Má koordinačnú a technickú právomoc s cieľom zaistiť najefektívnejšie použitie ženijných spôsobilostí a zdrojov v rámci spoločných síl. Druhy poskytovanej ženijnej podpory sú:

- a) **ženijná bojová podpora** (Combat Support Engineering) zahrňuje vojenské ženijné úlohy súvisiace s priamou podporou prebiehajúcich alebo nastavajúcich operácií. Je vykonávaná s dôrazom na rýchlosť operácie s cieľom splniť krátkodobé taktické požiadavky. Často závisí od použitia prefabrikovaných prostriedkov a schopnosti improvizovať,
- b) **ženijná vojsková podpora** (Force Support Engineering) zabezpečuje dlhodobé operačné požiadavky pre podporu prebiehajúcim a budúcim operáciám. Zahrňuje dlhodobé úlohy, úlohy s rozvinutou prípravou a úlohy nepriamej podpory ako aj ženijné úlohy súvisiace s udržiavaním síl počas všetkých fáz operácie. Jednou z najsledovanejších úloh je ženijná podpora infraštruktúry,
- c) **priama ženijná podpora** (Close Support Engineering) je činnosť podporných ženijných síl, ktoré sú dostatočne blízko (alebo sú organické) podporovaným silám, vyžadujúca si ich integráciu a koordináciu v oblasti paľby a presunoch,
- d) **všeobecne pridelená ženijná podpora** (General Support Engineering) je stupeň ženijnej podpory, ktorý môže byť pridelený podporovaným silám ako celku.

ÚLOHY ŽENIJNEJ PODPORY

1.07 Súčasné vedenie vojenských operácií sa vyznačuje vysokou efektívnosťou a účinnosťou. Prvky pozemných síl rozlišujú bojové prvky, prvky bojovej podpory, prvky bojového zabezpečenia a prvky podpory velenia. Zo ženijného hľadiska je najdôležitejšou podporou ženijná bojová podpora.

1.08 Hlavné úlohy jednotiek ženijnej podpory

V chápaní NATO zahrňuje pojem **ženijnej podpory** všetku bojovú a všeobecnú ženijnú podporu v priestore operácie. Hlavné úlohy jednotiek ženijnej podpory (v celom spektre konfliktov) sú:

- a) podpora mobility,
- b) zatarasovanie (opatrenia proti mobilite),

- c) podpora opatrení na prežitie,
- d) všeobecná ženijná podpora.

1.09 Ženijné zdroje

Na základe meniaceho sa operačného prostredia na úkor blízkej organickej podpory narastá význam všeobecnej pridelennej podpory. Pod pojmom „ženijná bojová podpora“ rozumieme plnenie úloh ženijnými jednotkami všetkých zložiek. Ženijné práce budú hladko napredovať len v prípade, ak prostriedky a skladové zásoby, vrátane nevyhnutnej zálohy budú zabezpečené podľa požiadaviek. **Ženijné zdroje** musia byť dodávané na miesto načas a v určenom poradí. Problémom sú zdroje skladované ďaleko alebo aj zdroje skladované príliš blízko. Nezabezpečenie primeraných zdrojov bude mať vážne dopady na ženijné aktivity. Musí byť riešená aj následná oprava ženijných prostriedkov, ktoré budú poškodené.

CHARAKTERISTIKA HLAVNÝCH ÚLOH ŽENIJNÝCH JEDNOTIEK

1.10 Podpora mobility

(1) Bojovým jednotkám a jednotkám bojovej podpory je potrebné zabezpečiť rýchlu a voľnú manévrovateľnosť s cieľom vytvoriť podmienky na dosiahnutie koncentrácie úsilia a na rýchle nasadenie síl a prostriedkov pre nadviazanie kontaktu alebo odpútanie sa od nepriateľa. Efektívna manévrovateľnosť, mobilita vlastných síl môže vykompenzovať početnú prevahu nepriateľa. Vlastný pohyb na bojisku bude ovplyvňovaný terénom, počasím, dennou/nočnou dobou a aktivitami nepriateľa.

(2) Činnosť nepriateľa na obmedzenie našej mobility sa môže sústreďovať na zastavenie alebo spomalenie našich síl, nadviazovanie kontaktu v cieľovej oblasti a na ochranu jeho vlastných krídiel. Tieto nepriateľské opatrenia všeobecne zahŕňajú použitie prostriedkov priamej a nepriamej paľby, letectva a zátarás. Zatarasovanie môže významne zvýšiť efektívnosť nepriateľských opatrení na obmedzenie mobility našich síl, ktoré musia byť spôsobilé čeliť účinkom pozemných mín vrátane rozptyľovaných, improvizovaných a nástražným výbušným prostriedkom a celej škále nevybušných zátarás. Na mobilitu majú negatívny vplyv aj nasledujúce prekážky, ktoré sú prírodného charakteru alebo neboli zriadené cielene: vodné a suché prekážky, prirodzené závaly, závaly alebo zničené cesty následkom bojovej činnosti a nevybuchnutá munícia. Nepriateľ môže viesť bojovú činnosť s mínami a vytvárať ďalšie prekážky na obmedzovanie mobility.

(3) Bojové a podporné jednotky sa musia pokúsiť prekonať zátarasy a prekážky prvotne a prioritne vlastnými prostriedkami alebo vhodnými opatreniami. Na udržanie tempa a iniciatívy pri prekonávaní prekážok a zátarás sa musia bojové jednotky v manévrovom boji pokúsiť o nasledujúce kroky:

- a) obídenie prekážok a zátarás,
- b) prekonanie prekážok a zátarás s použitím vlastných prostriedkov,

c) nasadenie špeciálnych prostriedkov na prekročenie prekážok/zátarás.

(4) Udržanie tempa a mobility pri narazení na prekážky a zátarasy závisí od:

- a) včasného zhodnotenia pravdepodobnosti výskytu prekážok a zátarás,
- b) včasného odhalenia a prieskumu,
- c) vhodného zoskupenia síl a prostriedkov,
- d) účinnej prípravy a postupov.

(5) Najdôležitejšie čiastkové úlohy mobility sú:

- a) **prechod**. Prechod vodných a suchých prekážok,
- b) **čistenie zamínovaných priestorov**. Lokalizácia, prieskum, označovanie, zriaďovanie prielomov a priechodov, čistenie, vytyčovanie a zriaďovanie obchádzok,
- c) **odstraňovanie nevýbušných zátarás**. Znižovanie účinku nevýbušných zátarás ich obídením, prelomením alebo odstránením,
- d) **cesty**. Vyhľadávanie vhodných trás, zriaďovanie a úprava ciest s dôrazom na taktický pohyb,
- e) **podpora predsunutému letectvu**. Výstavba, opravy a údržba predsunutých štartovacích a pristávacích dráh, heliportov a ich obslužných a nakladacích priestorov.

1.11 Zatarasovanie

(1) Zatarasovacie opatrenia narušujú plán manévru nepriateľa a bránia mu vo využívaní vybraného terénu. Môžu tiež znížiť účinok početnej prevahy nepriateľa, určiť mu smer, alebo udržať ho v oblastiach, kde môže byť porazený. Míny môžu spôsobiť nepriateľovi veľmi závažné straty a zvýšiť účinok ostatných protitankových systémov. Plánovanie zatarasovania musí tiež zohľadňovať požiadavky na manévrovanie vlastných síl. Použitie technologicky vyspelých muničných systémov so schopnosťou autoneutralizácie a samodeštrukcie zvyšuje rýchlosť a efektivitu zatarasovania a vytvára podmienky pre tvarovanie bojiska v náš prospech.

(2) Opatrenia zatarasovania musia byť starostlivo vyvážené, aby narušili pohyb nepriateľa a pritom čo najmenej obmedzili vlastný pohyb. Zvlášť je dôležité, aby sa pri plánovaní úloh zatarasovania zohľadňovali pravdepodobné úlohy a presuny záloh na všetkých úrovniach. Z hľadiska dosiahnutia požadovaného účinku na nepriateľa sa zátarasy plánujú s cieľom **narušiť jeho** zostavu, **usmerniť jeho** pohyb odklonením ho zo smeru postupu, **pripútať** ho spomalením jeho postupu v určitom priestore, alebo **zastaviť ho** v presne stanovenom mieste. Zátarasy, plánované aj neplánované, sú orientované **na terén, situáciu alebo cieľ** (pozri bod 6.06, ods. 2). Pre zriaďovanie zátarás orientovaných na situáciu a cieľ sú najvhodnejším prostriedkom rozptyľované míny kladené pomocou lietadiel, vrtuľníkov, rakiet alebo delostrelectva a majú schopnosť rýchlo a presne zasiahnuť priestor alebo cieľ

(napr. manévrovacie, odpočívajúce jednotky alebo kľúčové záložné miesta, ako sú priesmyky alebo mosty).

(3) Účinnosť zátarás sa zvyšuje ich vzájomnou kombináciou. Základnou taktickou požiadavkou na zvýšenie účinku zatarasovania je krytie zátarás paľbou prostriedkov **priamej a nepriamej palebnej podpory**. Najväčší účinok majú zátarasy zriadené na diaľku, prekvapivo pred čelom zostavy nepriateľa alebo priamo na jeho pozície.

(4) Najdôležitejšie čiastkové úlohy zatarasovania sú:

- a) **zriadenie zátarás**. Zriadenie výbušných a nevýbušných zátarás vrátane klamných, kladenie jednotlivých mín, zdokonaľovanie umelých a prírodných prekážok a zátarás.
- b) **ničenie objektov**. Vykonáva sa trhavinami, mechanicky, spálením alebo paľbou.
- c) **zatarasovanie ciest**. Zriadenie výbušných a nevýbušných zátarás na cestách vrátane vodných ciest a prechodov cez ne.

1.12 Opatrenia na prežitie

(1) Opatrenia na prežitie zahŕňajú všetky opatrenia fyzickej ochrany personálu, zbraní, techniky a zásob pred účinkami prostriedkov ničenia a detekčnými systémami nepriateľa.

(2) Pri plánovaní opatrení na prežitie sa musí vychádzať z toho, že nepriateľ môže použiť masívnu palebnú silu na ničenie živej sily, techniky, alebo objektov a že bude vyvíjať intenzívnu spravodajskú a prieskumnú činnosť využívajúc najmodernejšie technológie. Nepravidelné nepriateľské sily sa môžu snažiť spôsobiť veľké škody aliančným silám výbušnými nástražnými systémami vrátane samovražedných bombových útokov

(3) Za prijatie opatrení na zvýšenie svojej schopnosti prežitia sú zodpovedné všetky jednotky. Ženijné jednotky budú zdokonaľovať opatrenia zamerané na schopnosť prežitia v súlade s dostupnými zdrojmi a prioritami veliteľa. Úsilie ženijnej podpory sa bude sústreďovať na úlohy vyžadujúce odborné spôsobilosti alebo nasadenie špeciálnych prostriedkov. Opatrenia na prežitie zahŕňujú rozptýlenie, ukrytie, opevňovanie, maskovanie a klamanie využívajúc dostupné prostriedky utajenia, prirodzené maskovacie a krycie vlastnosti terénu, ktoré sú zdokonaľované zemnými prácami a výstavbou palebných postavení a ochranných stavieb. Ženijné úlohy musia byť plánované a vykonávané tak, aby sa zvýšila bezpečnosť operačných a taktických plánov.

(4) Najdôležitejšie ženijné úlohy opatrení na prežitie sú:

- a) pomoc pri budovaní poľných ochranných stavieb pre živú silu, bojovú techniku a materiál,

- b) pomoc pri z odolňovaní existujúcich poľných ochranných stavieb a zdokonaľovanie ich vnútorných priestorov podľa požiadaviek kolektívnej RCHBO,
- c) pomoc pri maskovaní, ukrytí a klamaní. Na zabezpečenie vertikálnej a horizontálnej ženijnej komunikácie a komunikácie s podporovanými prvkami sa musia využívať všetky dostupné prostriedky spojenia vrátane styčných dôstojníkov,
- d) čistenie palebných sektorov.

1.13 Všeobecná ženijná podpora

(1) Všeobecná ženijná podpora zahŕňa poskytovanie odborného poradenstva, technickej expertízy a ľudských a materiálových zdrojov v oblastiach, ktoré nie sú súčasťou priamej podpory boja. Rozsah úloh všeobecnej ženijnej podpory je v krajinách NATO rozdielny.

(2) Najdôležitejšie čiastkové úlohy všeobecnej ženijnej podpory v OS SR sú:

- a) núdzové zásobovanie vodou v súčinnosti s logistikou,
- b) výstavba letiskových pristávacích zariadení,
- c) oprava poškodených letísk (ADR),
- d) podpora pri výstavbe a údržbe táborov, zariadení a infraštruktúry,
- e) EOD,
- f) podpora rekonštrukčných a CIMIC aktivít.

ZÁKLADNÉ PRINCÍPY ŽENIJNEJ PODPORY

1.14 Princíp plánovania

Pri plánovaní ženijnej podpory sa musia dodržať všetky postupy a zásady plánovania s cieľom zabezpečiť efektívne využitie ženijných jednotiek a prostriedkov. Z toho dôvodu musí byť ženijná podpora od začiatku plnohodnotnou súčasťou plánovacieho a rozhodovacieho procesu. Ženijná podpora je úzko spätá s termínmi ako čas, ľudské a materiálne zdroje. Včasné a presné stanovenie požiadaviek na ženijnú podporu je základným predpokladom na identifikáciu kľúčových obmedzení v plánovacom a rozhodovacom procese. Podmienkou úspešného plánovacieho a rozhodovacieho procesu je vykonanie ženijného prieskumu. Ženijná podpora sa podieľa na príprave bojiska, identifikácii pravdepodobných cieľov a pri plánovaní následných operácií v súlade so zámerom veliteľa. Zodpovednosť v oblasti ženijnej podpory môže byť zosumarizovaná nasledovne:

- a) poradenstvo veliteľovi, štábu a veliteľom podriadených jednotiek, vrátane EOD a infraštruktúry,
- b) integrácia ženijných plánov do ostatných operačných plánov,
- c) plánovanie použitia ženijnej podpory v rámci zoskupenia,
- d) koordinácia ženijných prác v rámci hraníc zoskupenia,
- e) odborné riadenie ženijnej podpory.

1.15 Princíp spoločných operačných zoskupení

Operačné zoskupenia a jednotky na všetkých úrovniach vyžadujú ženijnú podporu. Na zabezpečenie ženijnej podpory musia byť jednoznačne stanovené priority, ktoré vyjadrujú premyslené nasadenie a riadenie vojsk a efektívne a ekonomické využívanie technického a materiálového potenciálu ženijných jednotiek. Rozhodovacia zodpovednosť zostáva na taktickom veliteľovi. Pre prijatie rozhodnutia musí ženijný dôstojník (štáb) odporúčať veliteľovi optimálnu kombináciu opatrení a ženijných zdrojov (živú silu a prostriedky). Tento stav sa bude so zmenou priorít a vývojom situácie meniť. Veliteľská a riadiaca právomoc medzi ženijnými jednotkami a podporovanými zoskupeniami a jednotkami musia byť jasne stanovené a budú závisieť od poslanca a charakteru operácie a jednotlivých úloh. Ženijný plán musí ženijný náčelník/veliteľ zoskupenia pred jeho vydaním prekonzultovať so ženistami podriadených zoskupení a jednotiek.

1.16 Princíp centralizovanej koordinácie a decentralizovaného vykonania

Najúčinnejšie výsledky sa dosahujú pri centralizovanej koordinácii na najvyššej príslušnej ženijnej úrovni, pričom podrobnosti plnenia úloh by mali byť delegované na najnižšiu výkonnú úroveň. Ženijné úlohy musia byť zosúladené s úlohami taktického veliteľa. Koordináciu ženijnej podpory v rámci spoločných síl zabezpečuje ženijný náčelník/veliteľ spoločných síl. Preto je nevyhnutné, aby si ženijné jednotky podporujúce zoskupenie/formáciu udržiavali schopnosť vzájomnej komunikácie.

1.17 Princíp včasného získavania informácií o zdrojoch

Ženijné jednotky sa od bojových jednotiek, jednotiek bojového zabezpečenia a iných jednotiek bojovej podpory odlišujú v tom, že na mnohé úlohy potrebujú zásoby a vybavenie, ktoré si so sebou permanentne nevezú. Úspešné a rýchle skončenie ženijných prác závisí od personálu, zásob a vybavenia, ktoré je k dispozícii. To vyžaduje spoľahlivé dobré ženijné informácie a včasný prieskum miestnych zdrojov ženijného materiálu. Informácie sa získavajú prostredníctvom odborných ženijných kanálov, taktického veliteľa a jeho štábu a od zabezpečovacích jednotiek.

1.18 Princíp pridelovania priorít

Vo všeobecnosti platí, že v skutočnosti býva nedostatok ženijných jednotiek na plnenie úloh, ktoré sa od nich požadujú. Preto musí ženijný náčelník/veliteľ udržiavať úzku súčinnosť s taktickým veliteľom a štábom s cieľom navrhovať priority ženijných prác a poskytovať odbornú pomoc taktickému veliteľovi, ako zvládnuť (ovládať) alebo prispôbiť terén. Zmeny v prioritách vyplývajúce z náhleho presunu ženijných jednotiek a výzbroje by sa mali podľa možnosti vylúčiť. Podstatné je, aby boli k dispozícii ženijné jednotky na vykonávanie životne dôležitých a neočakávaných úloh. Ženijné jednotky nasadené na úlohy s nižšou prioritou musia byť

vždy pripravené na skončenie týchto prác a presun na miesta plnenia iných pridele-
ných úloh. Vzhľadom k prioritám sa môže vyžadovať, aby jednoduché úlohy plnili
jednotky iných odborností. Jednoduché a nedôležité ženijné úlohy si musia jednotky
plniť vlastnými silami.

1.19 Princíp logistickej podpory

Ženijné práce budú plynule postupovať len za podmienok, ak bude
na vyžiadanie k dispozícii potrebné vybavenie a zásoby materiálu, munície a pro-
striedkov potrebných na ženijnú podporu vedenia operácie. Ženijné zdroje musia
byť dodané namiesto plnenia úlohy v správnom poradí a v správnom čase, tak aby
nedošlo

k oneskoreniu prác (splnenia úlohy) v dôsledku ich nedostatku. Z hľadiska spôsobu
zabezpečovania zdrojov môžu byť niektoré zásoby decentralizované a uložené
u jednotiek, alebo zabezpečované centrálné. Jedná sa najmä o tie zásoby, ktoré
sú vzácne a ich použitie musí byť z hľadiska miesta a času riadené centrálné v prí-
pade potreby. Zdroje musia byť umiestnené tak, aby boli dostupné a spravidla
nesmú byť ďaleko od priestoru vedenia operácie, aby prístup k nim nebol zložitý
(v závislosti na taktickej situácii a terénnych podmienkach). Na druhej strane umies-
tnenie zdrojov príliš blízko priestoru vedenia operácie, môže mať za následok prob-
lémy pri bočnom pohybe alebo viesť k ich zničeniu činnosťou nepriateľa. Pri nedos-
tatu zdrojov materiálu, munície a súčiastok je potrebné z hľadiska zabezpečenia ich
dostupnosti venovať zvýšenú pozornosť ich efektívnemu a optimálnemu prideleniu.
Pri vedení operácií môže dôjsť k poškodeniu techniky a materiálu a preto musia byť
uzavreté dohody na ich opravy resp. výmenu vrátane dodávky náhradných dielov.

1.20 Princíp spojenia

(1) Aby mohol ženijný náčelník /veliteľ účinne riadiť/ veliť podriadené jed-
notky, aktualizovať ženijné informácie a revidovať priority, musí byť schopný:

- a) prijímať včas prieskumné správy a informácie o úlohách,
- b) rýchlo a jasne vydávať pokyny resp. rozkazy k úlohám preskúpenia, rozdelenia
zdrojov a presunov,
- c) sledovať priebeh úloh.

(2) Na zabezpečenie vertikálnej a horizontálnej komunikácie ženijných
funkcionárov a komunikácie s podporovanými prvkami sa musia využívať všetky
dostupné prostriedky spojenia vrátane styčných dôstojníkov.

DRUHÁ KAPITOLA

VELENIE, RIADENIE, SPRAVODAJSTVO A PRIESKUM, PODPORA HOSTITEĽSKEJ KRAJINY

VELENIE A RIADENIE

2.01 Princípy velenia a riadenia

Efektívne velenie a riadenie je kľúčovým faktorom pre zabezpečenie optimálnej ženijnej podpory. Základné princípy velenia a riadenia ženijnej podpory:

- a) jednota velenia. Vyžaduje dôraz na ženijné poradenstvo a podporu a úplné začlenenie ženijného štábu do plánovacieho a rozhodovacieho procesu,
- b) centralizované a koordinované plánovanie s decentralizovaným výkonom a riadením,
- c) včasné varovanie, prieskum a nasadenie ženistov sú kľúčom k dosiahnutiu úspechu,
- d) koncept podporujúci - podporovaný. Tento koncept je rozhodujúci pri využívaní kľúčových ženijných prostriedkov. Jednou z foriem podpory môže byť i využitie HNS alebo medzinárodných a iných organizácií a spoločností,
- e) centralizované technické a konštrukčné štandardy. Cieľom je zaistiť ich šandardizáciu a dodržiavanie. Ak neexistujú miestne štandardy musí ich stanoviť ženijný náčelník spoločných síl, resp. ak slovenské štandardy sú vyššie musia ich jednotky OS SR dodržiavať.

2.02 Organizácia ženijnej podpory

Na vykonanie ženijných úloh má rozhodujúci vplyv efektívne nasadenie a riadenie ženijných síl a prostriedkov. Na základe stanovených priorít ženijný náčelník navrhuje formu a rozsah ženijnej podpory zoskupeniam a jednotkám. Na základe toho zabezpečí potrebný ženijný materiál na splnenie ich poslania. Pridelovanie ženijnej podpory sa musí prispôsobovať zmenám v prioritách a úlohách. Preto sú často ženijné jednotky účelovo preskupované. Aby nedochádzalo k nedorozumeniam, musí byť forma pridelenia podporných ženijných jednotiek určená jednoznačne.

2.03 Velenie a komunikácia

(1) Jasné velenia a rozkazy sú základnou podmienkou pre zabezpečenie poskytovania dostatočnej ženijnej podpory. Na plánovanie, prípravu a vydanie podrobných rozkazov musí byť pre podriadené veliteľstvá a jednotky vyhradený dostatočný čas. Na urýchlenie velenia a vykonanie ženijných prác sa musia v plnej miere využívať stále operačné postupy (SOP), ktoré stanovuje ženijný náčelník zoskupenia.

(2) Ženijné jednotky by mali byť nasadzované prioritne v rámci taktických hraníc ich materského zoskupenia, hoci v súlade s prioritami nadriadeného, môžu byť pridelené na podporu iných aliančných zoskupení resp. jednotiek. V prípade, že je zoskupenie posilnené inými ženijnými jednotkami, potom by mal taktický veliteľ prehodnotiť určenie ženijného náčelníka/veliteľa.

(3) Na účinnú koordináciu ženijnej podpory v operáciách musí byť jasne definovaný systém komunikácie. Hlásenia a správy sú zasielané v súlade so stanovenými SOP. Pre efektívne velenie a riadenie ženijnej podpory, musí byť ženijný náčelník schopný:

- a) včas získavať prieskumné hlásenia a informácie o úlohách,
- b) rýchlo analyzovať situáciu a prijímať opatrenia a vydávať rozkazy vrátane pridelenia resp. pre-skupenia ženijných jednotiek a zdrojov,
- c) monitorovať postup plnenia úloh.

(4) Kľúčovou spôsobilosťou je komunikácia. Základnou požiadavkou je komunikácia medzi nadriadeným a podriadeným. Ak ženijné aktivity prekračujú hranice jednotiek, narastá význam horizontálnej komunikácie.

(5) Styk je významným spôsobom komunikácie, ktorý má zásadný vplyv na plnenie ženijných úloh. Ženijný styčný dôstojník sa musí zúčastňovať všetkých plánovacích a informačných mítingov. Pri operáciách s účasťou ženistov z viacerých krajín sa vytvárajú ženijné styčné tímy. Styčné informácie musia byť súčasťou všetkých rozkazov. Princípy a postupy sú uvedené v STANAGU 2101. Ženijná podpora má požiadavku na tri základné úrovne styku:

- a) **recipročný styk** v prípade vyčlenenia ženijnej jednotky pod operačné riadenie (OPCON) veliteľstva inej národnosti,
- b) **styk** s príslušnými predstaviteľmi **hostiteľskej krajiny**,
- c) **styk medzi susednými zoskupeniami** sa zriaďuje za účelom zabezpečenia podrobnej koordinácie ženijných operácií prekračujúcich hranice zoskupení.

SPRAVODAJSTVO A PRIESKUM

2.04 Ženijné informácie a spravodajstvo

(1) **Ženijné informácie** sú nespracované údaje, ktoré môžu byť použité pri spracovaní ženijného spravodajstva. Môžu pochádzať z rôznych zdrojov a ženisti ich musia identifikovať ako informačné požiadavky na štáb veliteľstva pri tvorbe plánu zberu spravodajských informácií. Príklady typov ženijných informácií sú uvedené v prílohe tejto publikácie.

(2) **Ženijné spravodajské informácie** sú produktom informácií o nepriateľských ženijných aktivitách a zdrojoch ako aj všetkých podmienkach nevyhnutných pre veliteľa pri plánovaní operácií. Ženijné spravodajské informácie sú jedným z prvkov celkového spravodajského systému. Je súčasťou spravodajského cyklu –

plánovanie, zber, spracovávanie a distribúcia. V rámci väčšiny veliteľstiev NATO je vytvorený ženijný spravodajský prvok s úlohou rozhodovať, ktoré informácie budú postúpené na iné štáby a ktoré sa použijú v rámci ženijného spravodajského cyklu. Bezpečnostné aktivity umožňujú včas poskytnúť výstrahu o operáciách nepriateľa a tak umožniť účinne reagovať na jeho činnosť. Poskytujú čas na účinnú reakciu. K špecifickým bezpečnostným úlohám patrí zabezpečenie ochrany, stráženia a krytia.

(3) **Význam ženijných spravodajských informácií.** Ženijné spravodajské informácie môžu zahŕňať informácie o operačných spôsobilostiach vlastných i nepriateľských síl, teréne, počasí, geografické informácie, informácie o infraštruktúre, zariadeniach a zdrojoch. Môže byť ako produkt alebo proces, ktorý podporuje nasledujúce úlohy:

- a) **plánovanie síl**- navrhovanie optimálnych ženijných štruktúr,
- b) **spravodajská príprava bojiska** – ženijná podpora sa sústreďuje na terénne aspekty vyhodnotenia priestoru bojiska. Jedným z produktov je klasifikácia terénu ako priechodný, nepriechodný alebo ťažko priechodný z pohľadu zhodnotenia dopravných možností v určených priestoroch manévru.
- c) **pochopenie situácie** – vytvorenie si celkového obrazu o teréne a spôsobilostiach nepriateľa.
- d) **proces spoločného určovania cieľov** – ženijné spravodajské informácie sa môžu podieľať na výbere cieľov, zámerných bodov a odhadom škôd vzniknutých bojovou činnosťou (Battle damage Assessment – BDA). Tu si je potrebné uvedomiť, že zničenie infraštruktúry môže krátkodobo obmedziť vojenské možnosti nepriateľa, ale zároveň môže významne dlhodobo obmedziť vlastné sily. Preto je potrebné voliť „prístup z hľadiska dosiahnutia efektu – Effects based approach (EBA)“, napr. zabránením miesto zničením.
- e) **ochrana síl** – zhodnotenie využitia terénu nepriateľom a navrhovanie opatrení proti potenciálnym nepriateľským aktivitám.

2.05 Ženijný prieskum

(1) Mnoho ženijných úloh vyžaduje skladové zásoby a prostriedky, ktoré sa permanentne nedržia u jednotiek a ich pridelenie vrátane personálu je dôležité pre úspešné a rýchle dokončenie ženijných prác. Preto je ženijný prieskum kľúčovou činnosťou pre získanie presných informácií a dostatočného časového priestoru.

(2) Hlavnou úlohou ženijného prieskumu je zabezpečiť taktickým a ženijným veliteľom včasné a presné ženijné informácie o operačnom prostredí a o ženijných aktivitách a zámeroch nepriateľa. Je nevyhnutné, aby ženijný veliteľ/náčelník sprevádzal taktického veliteľa počas každej rozhodujúcej rekognoskácie, čím sa zabezpečí včasné identifikovanie všetkých ženijných aspektov ovplyvňujúcich operáciu. Zloženie ženijného prieskumu bude závisieť od charakteru úlohy, ale nikdy sa nesmie podceniť otázka jeho ochrany.

(3) **Princípy pre ženijný prieskum.** Ženijný prieskum musí byť **riadený veliteľom**, ktorý stanoví požiadavky na kritické informácie (CCIR), požiadavky na prioritné informácie (PIR) a požiadavky na informácie (RFI). Musí byť **centrálne koordinovaný**, bežne sa vykonáva v rámci **uceleného** (vševojskového) **prieskumu**, vyžaduje **špeciálny výcvik** a jeho výsledky musia byť **prístupné** pre všetkých.

(4) **Úlohy ženijného prieskumu:**

- a) potvrdenie analýzy terénu v prospech spravodajskej prípravy bojiska,
- b) prieskum ciest,
- c) potvrdenie alebo získanie nových informácií o možnosti presunov v teréne mimo ciest, jeho dopravnej kapacity a priechodnosti,
- d) prieskum prírodných prekážok a vlastných a nepriateľových zátarasách,
- e) zistiť všetko o rozmiestnení, veľkosti, zoskupení, presunoch a postupe ženijných síl nepriateľa,
- f) podpora predsunutému letectvu,
- g) zistenie stavu infraštruktúry, zariadení a rozmiestnenia zdrojov,
- h) zistenie UXO,
- i) získanie informácií o škodách vzniknutých následkom bojovej činnosti,
- j) styčné a eskortné úlohy,
- k) podpora iným ženijným úlohám napr. ničenie v menšom rozsahu.

PRAVIDLA PRE NASADENIE

2.06 Pravidlá pre nasadenie

(1) Pravidlá pre nasadenie ženijných jednotiek sú riadiacim prostriedkom určujúcim pokyny a inštrukcie veliteľom v medziach platných rozhodnutí. Definujú stupeň a spôsob, akým sa môžu využívať sily a prostriedky. Informujú veliteľov o obmedzeniach alebo oprávneniach pre plnenie úloh, nepoužívajú sa však na určovanie špecifických úloh. Musia byť stručné a jednoznačné, aby veliteľ nemal nijaké pochybnosti o obmedzeniach pri použití sily.

(2) Pravidlá pre nasadenie sa používajú vo všetkých vojenských operáciách a uplatňujú sa na sily pod velením a riadením veliteľa. V prípade, že ozbrojené sily SR pôsobia v operáciách NATO, EU alebo OSN alebo v iných mnohonárodných operáciách, potom musia byť pravidlá pre nasadenie ozbrojených síl SR zosúladené s ROE tohto mnohonárodného zoskupenia.

(3) Pravidlá nasadenia môžu byť zakazujúce alebo povoľujúce. Keď sú vydané ako obmedzenia, sú to rozkazy pre veliteľov neuskutočniť určené kroky. Keď sú vydané ako povolenia, definujú limity krokov, ktoré velitelia môžu podniknúť na uskutočnenie svojho poslania. Na splnenie operačných cieľov je možno vytvoriť nové alebo modifikovať existujúce pravidlá pre nasadenie (ROE).

(4) V pozemných operáciách môžu ženijné činnosti, konkrétne zatarasovanie a ničenie značne ovplyvniť životne dôležité potreby civilného obyvateľstva a ich existenčné základy. Účelom ženijných pravidiel pre nasadenie je oprávnenie alebo vymedzenie prípravy a zriaďovania zátarás, ničenia objektov a ostatných opatrení na obmedzenie nepriateľa. ROE môžu byť zásadne ovplyvnené výsledkom medzinárodných konvencií, ako napr. Ottawský dohovor, ktorý zakazuje použitie protipechotných mín signatárskymi krajinami.

(5) Pravidlá pre nasadenie týkajúce sa zatarasovania, ničenia a iných opatrení na obmedzenie pohybu nepriateľa musia zohľadňovať základné princípy vojnového práva, vojenskej nutnosti a proporcionálnosti. Pojem vojenská nutnosť vyjadruje, že sila nemôže byť použitá, pokiaľ nie je nevyhnutná na dosiahnutie vojenského cieľa. Koncepcia proporcionálnosti vyžaduje, aby vojenská akcia alebo reakcia bola primeraná požadovanému vojenskému cieľu so zámerom minimalizovať sprievodné civilné škody. Tieto základné zásady znamenajú s ohľadom na zatarasovacie opatrenia, že zriaďovanie zátarás nebude automatické. Zatarasovanie bude závisieť výlučne od vývoja situácie a priebehu boja v rámci platných ROE. Pri plánovaní a realizácii zatarasovania a ničenia je nevyhnutné zohľadňovať ochranu životne dôležitých záujmov obyvateľstva a hostiteľskej krajiny. Nepovoľuje sa nijaké väčšie poškodenie a ničenie, než je absolútne nevyhnutné na dosiahnutie vojenského cieľa.

PODPORA HOSTITELSKEJ KRAJINY

2.07 Všeobecne

Podpora zo strany hostiteľskej krajiny (HNS) je „civilná a vojenská pomoc poskytovaná v celom spektre konfliktu hostiteľskou krajinou spojeneckým silám a organizáciám, ktoré sú umiestnené na území hostiteľskej krajiny alebo cez ňu prechádzajú.“ Môže byť vo forme poskytnutia civilných zdrojov až po zabezpečenie HNS vojenskými jednotkami. Ženijná podpora je často hlavným užívateľom HNS z dôvodu potreby špecifických zdrojov a prostriedkov. Dostupnosť HNS a stav miestnej infraštruktúry majú zásadný vplyv na požiadavku na ženijnú podporu.

2.08 Zdroje HNS

Zdroje HNS súvisiace so ženijnou podporou:

- a) **letiská/prístavy.** Ide o zariadenia, údržba, pracoviská, sklady, bezpečnosť a opravy zariadení,
- b) **civilná pracovná sila.** Poskytovanie kvalifikovanej a nekvalifikovanej pracovnej sily,
- c) **stavebníctvo.** Stavebné služby, technické prostriedky, opravy poškodených objektov, dopravná infraštruktúra a premostenia,
- d) **zariadenia.** Dielne, údržba, náhradné súčiastky a skladovacie zariadenia,
- e) **zásobovanie a služby.** Stravovanie, voda a iné služby,

- f) **doprava.** Dopravné prostriedky, riadenie dopravy, prostriedky pre manipuláciu s materiálom a kontajnermi.

TRETIA KAPITOLA ŽENIJNÉ ČINNOSTI V OBDOBÍ PLÁNOVANIA A UDRŽIAVANIA SÍL

3.01 Všeobecne

(1) Charakter operácie, jej poslanie, ohrozenie a priestor vedenia operácie (terén, podnebie, miestna infraštruktúra, podpora hostiteľskej krajiny, miestne zdroje a dodávatelia, čas) budú kľúčovými faktormi na definovanie typu a rozsahu ženijnej podpory. Všetky operácie, bez ohľadu na ich charakter a poslanie, vyžadujú vo fáze nasadenia síl široký rozsah ženijných spôsobilostí na podporu a udržiavanie síl s dôrazom na podporu logistiky. Preto vo fáze plánovania síl je potrebné venovať veľkú pozornosť na vytvorenie efektívnych a súvislých spôsobilostí „ženijnej voj-skovej podpory“. Aby mohli pozemné zoskupenia začať vykonávať operácie, musia mať po nasadení do priestoru vytvorené podmienky pre svoje zladenie, čo vyžaduje ženijné úsilie na výstavbu logistických a iných tylových zariadení a kladie väčší dôraz na stavebné a remeselné zručnosti. Ženijná podpora je životne dôležitá pre vstup do priestoru, zoskupenie, zladenie a následné udržiavanie síl.

(2) V optimálnych podmienkach je ženijná podpora pre nasadenie a udržiavanie síl zabezpečovaná tromi skupinami ženijných jednotiek: organické ženijné jednotky v zoskupeniach; ženijné jednotky zodpovedné za úlohy nasadenia a odsunu síl a ženijné jednotky zodpovedné za udržiavanie síl. Tu si je však potrebné uvedomiť, že prioritnou úlohou organickej ženijnej podpory je zotrvať so svojím zoskupením a vykonávať spoločnú prípravu, aklimatizáciu a výcvik. Avšak vzhľadom na skutočnosť, že možnosti ženijných jednotiek ozbrojených síl SR sú limitované, rozhodujúcu úlohu v tejto oblasti musí niesť zoskupenie koalických síl.

(3) Cieľom tejto kapitoly je určiť zásady zlučiteľné pre ženijnú podporu plánovania a udržiavania síl a popisuje faktory ovplyvňujúce charakter a úroveň požadovanej ženijnej podpory.

FAKTORY OVPLYVŇUJÚCE ŽENIJNÉ ČINNOSTI

3.02 Poslanie

Poslanie misie a všetky obmedzenia ovplyvňujú úroveň vyčlenenia síl, ich zloženie a úlohy. Poslanie misie nemusí byť jasne definované ako výsledok operácií a môže sa časom upravovať.

3.03 Povaha ohrozenia

Charakter hrozby a prevládajúca alebo očakávaná situácia, sú kľúčové determinanty významu a typu požadovaného ženijného úsilia, ktoré ovplyvňujú strategické spôsoby a trasy nasadenia, cieľové stanice, obnovu vstupných zariadení a zásobovanie energiou, vodou a palivom, úroveň podpory hostiteľskej krajiny, dostupnosť miestnych zdrojov, stav miestnej infraštruktúry a našu schopnosť využívať civilné organizácie, osoby a prostriedky namiesto vojenských. Zvláštny význam má schopnosť nepriateľa vykonávať hĺbkové operácie proti cieľom v tylových oblastiach. Činnosť síl v priestoroch mimo ich operačného priestoru, vyvolá pravdepodobne obdobné ohrozenia základní, ciest a podporných priestorov. V súčasnom operačnom prostredí budú ohrozenia svojím charakterom rôznorodé, trvalé a asymetrické.

3.04 Úroveň vyčlenenia síl

Úroveň vyčlenenia síl je určená na základe analýzy predpokladaných ohrození a poslanca síl. Zatiaľ je vo všeobecnosti známe, že čím väčšie sú celkové sily, tým väčšia bude požadovaná ženijná podpora. Nie je to však pevný pomer, ani lineárny vzťah. Pri plánovaní rozsahu ženijnej podpory sa vychádza z dostupných ženijných spravodajských a prieskumných informácií. Aby boli ženijné sily naplánované realisticky a dostatočne flexibilne, musia byť ženisti včas začlenení do plánovacieho procesu.

3.05 Podpora hostiteľskej krajiny a infraštruktúra

Charakteristika a zdroje HNS sú popísané v druhej kapitole. Podporu hostiteľskej krajiny je potrebné využívať v maximálnom rozsahu. Avšak v mnohých oblastiach, do ktorých môžu byť spojenecké sily nasadené, je úroveň spoľahlivosti podpory hostiteľskej krajiny nízka a miestna infraštruktúra nerozvinutá, a že v dôsledku bojovej činnosti dôjde k jej ďalšej degradácii. To môže zvyšovať rozsah ženijnej podpory pri výstavbe, opravách alebo udržiavaní základných zariadení. Vo všeobecnosti platí, že sa na HNS nemožno spoliehať ako na náhradu kľúčových schopností.

3.06 Konštrukčné štandardy

Veliteľ priestoru operácie prostredníctvom ženijného náčelníka musí jasne definovať konštrukčné štandardy, ktoré musia všetky sily prísne dodržiavať. Včasné ustanovenie takýchto štandardov je základom na určenie štruktúry ženijných síl a iných zdrojov požadovaných na podporu nasadenia a udržiavania síl.

3.07 Terén

Charakter terénu zásadne ovplyvňuje rozsah ženijnej podpory. Výstavba a údržba ciest všetkých typov je nákladná na strojové vybavenie a materiály, hlavne

ak treba stavať mosty alebo iné objekty. Preto stav cestnej infraštruktúry je dôležitým faktorom pri určovaní úrovne potrebného úsilia, ale v niektorých krajinách môže byť dôraz kladený na železnice, letiská alebo vodné cesty. Kvalitná databáza terénu je základným nástrojom na operačnú analýzu terénu, čo umožňuje včasné vyhodnotenie predpokladaných úloh ženijnej podpory a dostupnosť a kvalitu miestnych zdrojov.

3.08 Podnebie

Každé podnebie má svoje vlastné charakteristiky a vplyvy na ženijnú podporu, ktoré by nemali byť nikdy podcenené. Podnebie ovplyvňuje mobilitu vlastných jednotiek (napr. potreba odvodňovania ciest), zásobovanie vojsk vodou, energetické požiadavky na vykurovanie v chladných alebo chladenie v teplých oblastiach.

3.09 Čas

Kombinácia vplyvov predchádzajúcich faktorov významne ovplyvňuje reálny čas plnenia úloh. Správne načasovanie a poradie aktivít, mierne podnebie, dobrá infraštruktúra a vysoká úroveň podpory hostiteľskej krajiny skracujú čas požadovaný na dopravenie síl do priestoru operácie. Relatívne malý počet včas nasadeného ženijného personálu s potrebným vybavením, môže často dosiahnuť oveľa viac, ako veľký počet, ktorý príde súčasne s hlavnými silami, prípadne neskôr.

POŽADOVANÉ SCHOPNOSTI ŽENIJNÝCH JEDNOTIEK

3.10 Všeobecne

Pravdepodobnosť, že sily splnia svoje poslanie, sa podstatne zvýši, ak boli efektívne vykonané fáza plánovania síl a fáza činnosti pred nasadením. Typická postupnosť fáz operácie vyzerá nasledovne:

- a) plánovanie síl,
- b) činnosť pred nasadením,
- c) nasadenie (vytvorenie priestorov sústredenia alebo predsunutých základní),
- d) vstupné operácie, ktoré zahŕňajú:
 - 1. Prijatie, zladenie a zoskupenie.
 - 2. Výcvik a aklimatizácia.
 - 3. Presun do priestoru operácie.
- e) operácie,
- f) stabilizačné operácie po konflikte,
- g) odsun a obnovenie bojaskapnosti.

3.11 Plánovanie síl

Veľká časť aliančných spôsobilostí „ženijnej vojskovej podpory“ je udržiavaná v rámci záložných komponentov armád NATO a EÚ. Tieto zálohy však vyžadujú však dlhý čas na dosiahnutie ich operačnej pripravenosti, čo významne ohrozuje

je ich rýchle nasadenie do operácie. Charakter súčasných a budúcich operácií bol príčinou vytvorenia pohotovostných síl NATO (NRF) a EÚ (EU BG), čím je časť koalických síl udržiavaná v pripravenosti. Jednotlivé NRF a EÚ BG disponujú vlastnými vyčlenenými ženijnými silami. Krajiny, teda aj Slovenská republika, musia byť pripravené na dopĺňovanie strát, alebo posilnenie nasadených ženijných síl a prostriedkov. Preto si musia ženijné jednotky OS SR neustále udržiavať bojaskopnosť a vysokú morálku.

3.12 Činnosť pred nasadením

(1) Efektívne využitie obdobia pred nasadením do veľkej miery závisí od dostupných zdrojov a informácií, čo má značný potenciál na úsporu ľudských zdrojov, vybavenia a času. Na základe získaných informácií a požiadaviek je potrebné, v súčinnosti s ostatnými nasadzovanými jednotkami, vykonávať adekvátnu odbornú a logistickú prípravu ženijnej jednotky nasadzovanej do operácie.

(2) Prieskum a plánovanie počas obdobia pred nasadením sú rozhodujúce pre určenie požadovaného ženijného úsilia a pre účinné a včasné nasadenie ženijných síl. Pred začatím operácie je potrebné vykonať rekognoskáciu priestoru operácie. Rekognoskačná skupina, ktorej súčasťou sú aj ženisti, by mala zhodnotiť vplyvy už horeuvedených faktorov a zistiť dostupnosť a obmedzenia miestnych zdrojov, vykonať súčinnosť s hostiteľskou krajinou, nadriadeným stupňom a susedmi, mala by byť schopná prerokovať a uzatvoriť zmluvy, vrátane metód platenia.

(3) Ak sú miestne zdroje obmedzené, môže dochádzať ku konkurencii medzi koalíčnymi partnermi. V takýchto prípadoch by sa mali dopredu uzavrieť dohody o ich spoločnom užívaní alebo rozdelení, pričom by jedna krajina mala zabezpečovať ich kontrolu. Centralizovaná kontrola by mala mať za cieľ nielen zabezpečenie vyvážených podielov, ale aj znižovanie nákladov.

3.13 Nasadenie

(1) Vo fáze nasadenia je podstatné, aby bolo ženijné sily, prostriedky a zásoby jasne označené a v správnom poradí naložené. Ženijné sily a ich prostriedky a zásoby sa musia vždy dostať do priestoru medzi prvými. Skúsenosti ukazujú, že na začiatku operácie je potrebný väčší počet ženijného personálu (jednotiek).

(2) Pri podpore nasadenia vzdušných síl platí rovnaká zásada, teda podporujúce ženijné sily by mali byť nasadené v predstihu. Ich úlohou môže byť príprava letísk a letiskových zariadení, vrátane ochranných opatrení, opráv poškodených letísk (ADR) a čistenie priestorov.

3.14 Vstupné operácie

(1) **Prijatie, zladenie a zoskupenie.** Výber vykladacích miest (POD) bude závisieť od operačného plánu, miestnej infraštruktúry, podpory hostiteľskej krajiny a dostupnosti rôznych zariadení napr. priestory na výcvik a logistické skladovacie priestory. Hoci OS SR nebudú pravdepodobne garantom vybudovania a udržiavania vykladacích miest, musia byť ženijné jednotky pripravené na poskytovanie podpory pri ich zriaďovaní. POD zriadený v sofistikovanom prostredí bez ohrozenia nepriateľom nevyžaduje veľkú ženijnú podporu, avšak pri menej priaznivých podmienkach môžu vyžadovať:

- a) **prístavy (SPOD).** Čistenie zátaras a odstraňovanie prekážok pod vodou; výstavba alebo oprava mól, vrátane manipulačných a žeriavových zariadení; zriadenie kotvíšť,
- b) **letiská (APOD).** Oprava škôd; zosilnenie veliteľských zariadení; výstavba ochranných zariadení lietadiel proti výbuchom, muničných skladov, skladov a výdajní PHM a priestorov pre rozptýlenie síl; zabezpečenie dodávky vody a elektrickej energie; výstavba ubytovacích zariadení atď.,
- c) **nemocnice.** Pri využití existujúcich budov je potrebné vykonať úpravy vybraných budov: rozšírenie dverí, výstavba rámp, inštalovanie vodovodných a odpadových sietí, klimatizácia a kúrenie. Lieky a iné medicínske výrobky vyžadujú chladenie. Je nevyhnutné vybudovať heliporty a zariadenia kolektívnej ochrany,
- d) **cestná sieť.** Jednotlivé vykladacie miesta musia mať cestné prepojenie na logistické zariadenia, nemocnice, tábory a LOC. Na evakuáciu ranených musia byť poľné a všeobecné nemocnice prepojené na letecké PODy. Takisto je potrebné udržiavať prepojenie oddelených zariadení. Údržba ciest je trvalá úloha, ktorú významne ovplyvňuje počasie, hustota dopravy a typ techniky jazdiacej po ceste,
- e) **ochrana PODov.** Fyzická bezpečnosť a ochrana vykladacích miest prekračuje fyzické hranice jednotlivých zariadení, ako napr. vybudovanie ochranných valov okolo muničných skladov, nutné opevňovacie práce a zriadenie rôznych typov zátaras. Charakter prác a úsilia závisí od miestnych podmienok,
- f) **čistenie zamínovaných priestorov a likvidácia výbušného materiálu (EOD).** Ženijné jednotky sú zodpovedné za vyčistenie priestorov od rôznych typov výbušných a nevýbušných zátaras a prekážok s dôrazom na míny. Likvidáciu skladov munície, nevybuchnutej munície a jej pozostatkov v priestore a improvizovaných výbušných zariadení a nástrah zabezpečujú špecializované EOD jednotky.

(2) **Výcvik a aklimatizácia.** Na základe rozhodnutia veliteľa môžu ženijné jednotky poskytovať aj potrebnú pomoc pre výcvik a aklimatizáciu jednotiek (napríklad označenie poľných strelníc, výroba terčov alebo nácvik zriaďovania zátaras). Tieto ženijné úlohy by však mala prednostne vykonávať „ženijná vojsková podpora“ než jednotky bojovej podpory.

(3) **Presuny v operačnom priestore.** Zabezpečenie mobility v priestore operácie (činnosti) je základnou ženijnou úlohou, ktorá musí byť splnená i napriek

nepriaznivému podnebiu, počasiu, terénu alebo činnosti nepriateľa. Ženijné jednotky budú zabezpečovať prioritne hlavné zásobovacie cesty a cesty pre presuny síl a prostriedkov. To vyžaduje výstavbu nových alebo úpravu existujúcich ciest, obnovu a zosilňovanie existujúcich premostení a náhradu bojových premostení (MT-55) logistickými (AM-50, PMS) resp. prevozovými prepraviskami (PTS, GSP). Pre neočakávané situácie je potrebné pripraviť záložné trasy a obchádzky. Všetky komunikácie vrátane cestných objektov a prepravísk, vyžadujú pravidelnú údržbu. V niektorých prípadoch sa budujú a zriaďujú tranzitné alebo vyčkávacie priestory vybavené čerpacími stanicami, ubytovacími kapacitami a potrebnými službami. Neoddeliteľnou súčasťou podpory presunov je budovanie vrtuľníkových operačných základní a poľných pristávacích/vzletových dráh.

3.15 Udržanie síl

(1) Udržiavanie síl je kritická činnosť vo všetkých fázach ťaženia. Ženijné úlohy vojskovej podpory sa môžu zhruba fázovo rozdeliť:

- a) **vybudovanie zariadení**, aby logistické služby a bojové jednotky mohli účinne vykonávať činnosť,
- b) **udržiavanie zariadení** a ich zdokonaľovanie.

(2) Vybudovanie zariadení sa sústreďuje na fázu vstupných operácií, avšak môže pokračovať aj v ďalších fázach ťaženia. Len čo sa zariadenie začne využívať, musí sa udržiavať. Je tu určité prekrytie medzi prácami vstupných operácií a prácami potrebnými na udržiavanie. Preto sa niektoré ženijné jednotky zodpovedné za podporu vstupných operácií môžu zapájať do udržiavania. V priaznivých podmienkach môžu udržiavacie práce vykonávať civilní dodávatelia.

(3) Bojové a stabilizačné operácie môžu mať za následok potrebu dodatočných ženijných úloh ako napr. výstavba táborov pre vojnových zajatcov a utečenec-kých centier v tylových priestoroch.

3.16 Stabilizačné operácie po konflikte

Rozsah ženijnej podpory v stabilizačných operáciách závisí od situácie. Po skončení bojových operácií, môže byť ženijná podpora vyžadovaná na obnovenie základných verejných služieb, výstavbu nemocničných zariadení, opravu nevyhnutnej infraštruktúry alebo zabezpečenie dočasného ubytovania pre presídlené civilné osoby. Je veľmi pravdepodobné, že jednou z hlavných požiadaviek bude odstránenie vlastných alebo vyčistenie nepriateľských mínových polí a nevybuchnutej munície a zničenie skonfiškovaných zbraní, bunkrov a munície. V podmienkach OS SR úlohu čistenia zamínovaných priestorov vykonávajú ženijné odtarasovacie jednotky, odstraňovanie nevybuchnutej munície, likvidáciu konfiškovaných skladov munície a zbraní plnia špecializované EOD tímy. Ženijné jednotky plnia úlohu EOD len vo svoj prospech v priestore vykonávania odtarasovacích prác v rozsahu ich **vycvičenia a vybavenia**. Všetky operácie budú vyžadovať dôkladnú súčinnosť medzi

jednotlivými štábmi síl a ženijným štábom ako i úradmi hostiteľskej krajiny. Všetky stabilizačné operácie po skončení konfliktu budú vyžadovať súčinnosť medzi ženijným štábom s CIMIC, NGO a predstaviteľmi hostiteľskej krajiny.

3.17 Odsun z priestoru operácie

Odsun síl vyžaduje udržiavanie ciest vedúcich do nakladacích miest (POE). Zariadenia používané na vstup síl, ak sú riadne udržiavané, vyžadujú len malé dodatočné úsilie na ich použitie na odsun z priestoru operácie. Ženijné úsilie sa najčastejšie sústreďuje na rozobratie vstupných alebo výstupných zariadení. Zariadenia a prostriedky sa posielajú domov alebo sa ponúkajú na používanie miestnej správy a samosprávy.

3.18 Ženijný materiál

(1) Ženijné práce môžu postupovať hladko len za podmienky zabezpečenia plynulého dopĺňovania ženijných zdrojov (personál, skladové zásoby, prostriedky a ich záloha). Zdroje musia byť dodávané na miesto úlohy v správnom čase a poradí. Pretože pre ženijné činnosti sú zdroje životne dôležité, musí ženijný náčelník/veliteľ predložiť požiadavky na logistiku v zmysle typu a množstva dodávaných zdrojov a monitorovať ich prísun a rozdeľovanie.

(2) Nie je možné predpokladať, že pridelené sily sú schopné priniesť so sebou do priestoru operácie všetky projekty a zdroje. Preto je nevyhnutné udržiavať súčinnosť medzi ženijnými a logistickými zložkami vrátane kontraktov. Požiadavka na identifikáciu spôsobilostí hostiteľskej krajiny a samotná identifikácia plánovaných ženijných zdrojov a príprava na rôzne eventuality, môžu zlepšiť logistickú podporu operáciám. Zabezpečenie ženijnej logistiky je bežne v národnej zodpovednosti, avšak môže byť riešené aj zmluvami na zdieľanie špecifických zodpovedností.

3.19 Uskladnenie a pohyb ženijných zdrojov

Sklady ženijného materiálu sa umiestňujú tak ďaleko vpred, ako to umožňuje taktická situácia a je zaručená ich bezpečnosť. Tieto sklady ženijného materiálu slúžia v prospech celej oblasti operácií. Umiestňujú sa spolu so službami infraštruktúry. Žiaducimi charakteristikami na skladovacie miesta sú **energia, cesty a železnice**. Pri ich plánovaní sa musí zohľadniť:

- a) ženijné jednotky majú len obmedzenú schopnosť presúvať ženijné sklady, preto značné množstvá zásob vyžaduje logistickú podporu. Ak ženijný náčelník/veliteľ neriadi tieto presuny, musí ich minimálne monitorovať, aby sa uistil, že zásoby prídu na určené miesto v správnom čase, množstve a poradí,
- b) všetky ženijné zdroje je len zriedka možné skladovať na dopravných prostriedkoch. Preto musí ženijný náčelník/veliteľ vypracovať časové plány na zabezpečenie presunov a dopĺňovania ženijných zdrojov,
- c) ženijné zdroje sa musia často vyložiť vpred na miestach vykonávania ženijných prác alebo v ich blízkosti, hlavne míny a výbušniny. Vyloženie vyžaduje pracov-

nú silu, manipulačné prostriedky a čas. Pri určovaní skladových miest a veľkosti zásob treba starostlivo zhodnotiť taktickú situáciu. Sklady musia byť rozumne naplánované v spojení s operačnými a logistickými štábmi.

- d) opravy rozhodujúcich ženijných prostriedkov, s ohľadom na ich obmedzené množstvo, musia mať vysokú prioritu. Ženijný veliteľ/náčelník musí vyžadovať, aby ich logistika vykonávala včas a tak ďaleko vpred ako je to len možné.

ŠTVRTÁ KAPITOLA VŠEOBECNÁ ŽENIJNÁ PODPORA

4.01 Všeobecne

Okrem zodpovednosti za poskytovanie podpory mobility, zatarasovania a opatrení na prežitie v rámci ženijnej bojovej podpory plnia ženijné jednotky v prospech ozbrojených síl aj úlohy všeobecnej ženijnej podpory v rámci vojskovej ženijnej podpory. **Rozsah zodpovedností ženijných jednotiek OS SR za poskytovanie všeobecnej ženijnej podpory sa môže líšiť od iných členských krajín NATO a EÚ.**

4.02 Úlohy všeobecnej ženijnej podpory

(1) Ženijná vojsková podpora zahŕňa dlhodobú, rozvinutú, nepriamu podporu prebiehajúcim alebo budúcim operáciám a úlohy súvisiace s udržiavaním síl vo všetkých fázach operácie. Je hlavným ženijným úsilím vo fázach pred začatím a po skončení konfliktu. V priebehu konfliktu sa sústreďuje na tylové priestory. Je to oblasť, ktorá môže vyžadovať väčší stupeň podpory medzi komponentmi a ženijné úlohy budú spravidla trvalé, závisiace na účelových projektoch a konštrukčných riešeniach. Úlohy všeobecnej ženijnej podpory v OS SR:

- a) výstavba a údržba poľných letísk a heliportov,
- b) oprava poškodených letísk,
- c) údržba a výstavba hlavných zásobovacích ciest,
- d) odstraňovanie výbušného materiálu EOD (hlavný nositeľ úlohy jednotka EOD, ženijné jednotky len vo svoj prospech),
- e) potápačská činnosť,
- f) ženijná podpora na ochranu síl.

(2) Úlohy núdzového zásobovania vodou a elektrickou energiou a zabezpečenie verejných služieb sú v zodpovednosti logistiky. Ženijné jednotky môžu plniť podporné úlohy.

NÚDZOVÉ ZÁSOBOVANIE VODOU

4.03 Všeobecne

(1) Jednou z najdôležitejších požiadaviek pre bojujúce sily je zabezpečenie zásobovania pitnou a úžitkovou vodou. Zásobovanie vodou sa plní v dvoch hlav-

ných oblastiach: voda požadovaná pre poľné jednotky a voda požadovaná pre administratívne základne a ostatné zabezpečujúce jednotky. Zásobovanie vodou poľných jednotiek je obyčajne vykonávané internými prostriedkami a jednotkami. **Ženijné jednotky sa vyčleňujú na pomoc pri zriaďovaní vodných staníc.** Na získavanie pitnej resp. úžitkovej vody sa prioritne využívajú existujúce vodovodné siete, zásobárne vody a balená voda. V prípade, že tieto nie sú k dispozícii alebo sú kontaminované využívajú sa následne prírodné vodné zdroje. **Pre operácie NATO sú kritériá pre dodávku vody stanovené v STANAG 2885.**

(2) Pri plánovaní zásobovania vodou treba zohľadniť:

- a) množstvo požadovanej vody,
- b) požadovanú kvalitu vody na konzumáciu, umývanie, chladenie strojných zariadení alebo kontamináciu,
- c) dostupnosť a kvalitu existujúcej vodovodnej siete, možnosť zásobovania balenou vodou a charakteristiky zdrojov ako je umiestnenie, výdatnosť, charakter, kvalita,
- d) existujúce prostriedky na čerpanie, úpravu, skladovanie a distribúciu,
- e) ochrana, skrytie a utajenie,
- f) zásobovacie cesty.

(3) **Doposiaľ je v podmienkach OS SR táto úloha v zodpovednosti ženijných jednotiek napriek tomu, že úpravne vody v útvaroch sú zaradené do logistických jednotiek. Súčasné kompetencie sú rozdelené nasledovne:**

- a) prieskum vodných zdrojov – ženijné jednotky v súčinnosti s logistikou,
- b) zriadenie vodnej stanice, ťažba a úprava vody – ženijné jednotky,
- c) kontrola akosti – zdravotnícka služba,
- d) skladovanie a distribúcia – logistika.

(4) **Takto rozdelené kompetencie už nezodpovedajú požiadavkám na spôsobilosti jednotiek OS SR. Po vykonaní požadovaných organizačných zmien v štruktúrach jednotiek pozemných síl dôjde k presunu kompetencií a zodpovednosti na jednotky logistiky. Až po týchto opatreniach budú splnené kritériá pre dodávku vody stanovené v STANAG 2885.**

VÝSTAVBA A ÚDRŽBA POĽNÝCH LETÍSK A HELIPORTOV

4.04 Všeobecne

Vo všeobecnosti úspech pozemného boja a prístup do oblasti konfliktu často závisí od dostupnosti vzdušnej podpory. Stupeň vzdušnej podpory obyčajne závisí od včasného zabezpečenia pozemných inštalácií vhodného typu, množstva a umiestnenia. Plánovanie a výstavba poľných letísk alebo úprava existujúcich sú dôležitou súčasťou všetkých operácií. Definovanie požiadaviek a noriem na realizáciu týchto prác je v zodpovednosti letectva. Pred začatím prác musí plánujúci ženijný dôstojník a veliteľ ženijnej jednotky v súčinnosti s letectvom vykonať úplnú a podrobnú rekognoskáciu s cieľom vybrať najvhodnejšie umiestnenie letiska a jeho zariadení.

4.05 Heliporty

(1) Heliporty sa budujú v bojovej zóne ako aj v tylových priestoroch. Môžu byť zriadené ako jednoduché pristávacie plochy alebo môžu vyžadovať vybudovanie nevyhnutných zariadení.

(2) Výstavba heliportov môže vyžadovať ženijnú úpravu terénu. To môže zahŕňať vyčistenie priestorov od mín, nevybuchnutej munície, nahromadeného materiálu, stromov, krovín a vysokej trávy; vyrovnanie a zvýšenie únosnosti terénu a vyčistenie vzletových a prístupových uhlov.

4.06 Poľné letiská

(1) V priestoroch bojovej činnosti sa taktické letecké pristávacie zariadenia budujú ako jednoduché pristávacie dráhy. V tylových oblastiach počnúc pristávacími dráhami s minimálnymi zariadeniami až po hlavné letiská, z ktorých sa môžu uskutočňovať taktické bojové alebo dopravné operácie.

(2) Úsilie ženijnej podpory je možné znížiť obnovou existujúcich poškodených letísk, letísk ukoristených nepriateľovi alebo využitím časti ciest. Rozsah ženijnej podpory závisí od definovaných požiadaviek a môže spočívať v odstraňovaní trosiek, mín alebo nevybuchnutej munície a opravou škôd s dôrazom na pristávacie, vzletové a rolovacie dráhy a obslužné zariadenia.

(3) Údržba letísk zahŕňa údržbu budov a zariadení, opravy vzletových, pristávacích a rolovacích dráh, technických plôch pre lietadlá, obslužných ciest, odvodňovacích systémov a odstraňovanie prachu, vody, snehu alebo iných cudzích objektov.

4.07 Plánovanie.

Ženijné jednotky, ktoré prevezmú úlohy na letisku, budú pravdepodobne požadovať nasledujúce informácie:

- a) typ lietadiel používajúcich letisko,
- b) normy letiska (orientácia, usporiadanie, rozmery, únosnosť, služby a zariadenia),
- c) dostupné vojenské a civilné zdroje (ťažká technika, pracovná sila a materiál),
- d) čas k dispozícii na rekognoskáciu a výstavbu,
- e) charakteristiky pôdy a odvodnenia,
- f) predpokladaná životnosť letiska,
- g) všetky zdokonaľovacie úpravy, ktoré budú pravdepodobne neskôr nariadené.

OPRAVA POŠKODENÝCH LETÍSK (ADR)

4.08 Všeobecne.

Pokračovanie leteckých operácií po nepriateľskom útoku na letisko, je kľúčovou požiadavkou na udržanie vzdušnej podpory pozemného boja, čo vyžaduje opravu jeho poškodení a môže zahŕňať nasledujúce činnosti:

- a) zistenie rozsahu poškodenia,
- b) EOD,
- c) oprava letiskových operačných povrchov,
- d) obnovenie základných služieb a zariadení.

4.09 Zistenie rozsahu poškodenia

Za vykonanie prieskumu sú spoluzodpovedné vzdušné sily a ženijné jednotky. Na zistenie rozsahu škôd a úloh EOD je vhodné vykonať pozemný aj vzdušný prieskum. Na základe odhadu škôd a ženijnej kalkulácie času a množstva prác, veliteľ vzdušných síl určí minimálnu operačnú dráhu, prístupové a výjazdové dráhy a stanoví priority opráv. Vykonávanie opráv a úloh EOD potom môže prejsť do ženijnej zodpovednosti. Kritéria pre ADR sú stanovené v STANAGU 2929.

4.10 Oprava letiskových operačných povrchov

Rýchla oprava (dočasná alebo trvalá) povrchov plôch, z ktorých lietadlá môžu bezpečne operovať, je kľúčovou požiadavkou. Tieto práce spravidla vyžadujú špeciálne prostriedky a technológie, aby boli vykonané v požadovanom čase a kvalite.

4.11 Obnovenie základných služieb a zariadení

Dôležitou požiadavkou je obnovenie základných služieb a zariadení: PHM, elektrická energia, osvetlenie, prístavacie zachytávače lietadiel, úkryty, ubytovanie a cesty alebo zabezpečenie ich núdzového režimu.

ODSTRAŇOVANIE VÝBUŠNÉHO MATERIÁLU (EOD)

4.12 Všeobecne.

(1) Vo všetkých priestoroch vedenia operácie (bojové zóny aj tylové priestory, vrátane letísk, prístavov a železníc) je nutné vykonať prieskum na zistenie prítomnosti nevybuchnutej munície resp. zvyškov a nástražných zariadení a následne vykonať ich vyčistenie (odstránenie a likvidáciu).

(2) V OS SR tieto úlohy zabezpečuje EOD jednotka. Likvidáciu IED a rchb munície môžu vykonávať len špeciálne vycvičené EOD tímy. Problematiku EOD riešia národné normatívne akty, STANAG 2143 a publikácie (AEODP) NATO.

(3) Ženíjné odtarasovacie jednotky môžu plniť úlohy EOD len vo svojich pridelených priestoroch vykonávania odtarasovacej činnosti a to len v rozsahu ich vycvičenosti a materiálneho vybavenia.

(4) Zodpovednosť EOD úlohy závisí na mnohých faktoroch ako napr.: typ operácie; operačné nariadenia a smernice; terén; dostupnosť EOD a iných prostriedkov; riziká a EOD politika/ROE. Sily určené na boj s ohrozeniami výbušnou muníciou sú bežne zložené z EOD jednotiek, ženijných jednotiek vrátane a muničných technikov. EOD operácie môžu byť vykonávané aj bývalými bojujúcimi stranami, agentúrami hostiteľskej krajiny, medzinárodnými a mimovládnyimi organizáciami.

4.13 Operačné úlohy.

(1) Oblasť EOD vyžaduje nasledujúce spôsobilosti:

- a) **prieskum výbušného materiálu (EOR).** Úlohou je identifikácia požiadaviek na EOD činnosť,
- b) **vyhľadávanie a lokalizácia.** Preverenie priestoru za účelom presnej lokalizácie akejkoľvek nevybuchnutej munície, buď na povrchu alebo pod povrchom (do hĺbky 6 metrov) terénu,
- c) **prístup. Použitie** prostriedkov potrebných na získanie prístupu k nevybuchnutému objektu, odkrytie munície alebo jej časti a stabilizácia okolia na umožnenie bezpečnej práce operátora,
- d) **diagnostika.** Identifikácia nevybuchnutého objektu a ak je to možné aj jeho roznetového systému. K tejto úlohe je potrebné využívať moderné diagnostické prostriedky. Pri rchb munícii sa musí zabrániť úniku nebezpečných látok,
- e) **ochrana.** Kde nevybuchnutý objekt predstavuje ohrozenie pre zariadenie alebo jednotky, ktoré nemôžu byť odsunuté, je nevyhnutné vykonať ochranné opatrenia na zníženie tohto ohrozenia,
- f) **postupy na uvedenie do bezpečného stavu (RSP).** Na ochranu EOD personálu pri uvádzaní nevybuchnutých objektov do bezpečného stavu je potrebné využívať prostriedky riadené na diaľku. Uvedenie munície do bezpečného stavu sa môže vykonať:
 - 1. Ničením trhavinami (detonácia), deflagráciou (prudké spaľovanie) alebo spálením munície.
 - 2. Neutralizáciou (zneschopnenie munície), napríklad zaistením a/alebo odstránením rozniecovača.
 - 3. Odsunom a likvidáciou munície na bezpečnom mieste, napr. detonáciou alebo spálením.
- g) **obnova miesta.** Po dokončení RSP fázy, je potrebné, ak je to možné, obnoviť dané miesto a vyhodnotiť pretrvávajúce ohrozenia alebo škody, ktoré môžu vyžadovať nasadenie dodatočných síl a prostriedkov.

(2) **Zodpovednosť.** Všetky jednotky sú zodpovedné za hlásenie EOD incidentov. Úlohy EOD a EOR sú vykonávané jednotkami resp. jednotlivcami so špeciálnym výcvikom.

4.14 Ostatné úlohy EOD

Špecialisti EOD (aj ženijných jednotiek) môžu plniť ďalšie úlohy ako napríklad:

- a) **poradenstvo.** Poradenstvo veliteľom, štábom a jednotkám,
- b) **výcvik.** Príprava a výcvik jednotiek v mínovej bezpečnosti vrátane nevybuchnutej munície,
- c) **dozor.** Riadiť a dohliadať na čistenie priestorov s výskytom mín a nevybuchnutej munície ak túto činnosť vykonávajú iné (nie EOD) jednotky, Čistenie zamínovaných priestorov ženijnými jednotkami nevyžaduje dozor EOD personálu.
- d) **identifikácia zbraní.** Identifikácia a ničenie ukoristenej munície, zbraní a zbraňových systémov a asistencia spravodajským štábom pri technickej identifikácii nových zbraní a tvorbe alebo úprave RSP pre tieto zbrane.
- e) **spravodajstvo.** Udržiavanie EOD databázy a včasné poskytovanie EOD informácií.

4.15 Zmena súčasného stavu

Splnenie požadovanej úrovne vycvičenosti ženijných jednotiek v súlade s prijatou koncepciou EOD OS SR bude dosiahnuté vykonaním nasledujúcich opatrení v rámci pozemných síl OS SR:

- a) každá nasadená rota do operácie musí byť schopná plniť úlohy **EOR**, musí mať spôsobilosť rozlíšiť výbušný objekt od nevýbušného,
- b) ženijné jednotky Pozemných síl (ženijná odtarasovacia rota a ženijná rota /žpr, ženijná rota/ 2.mb) dosiahnuť spôsobilosť likvidácie konvenčnej munície na úrovni **CMD II** – mimo spôsobilosti **CMD I** – odstraňovanie nevybuchnutej vystrelenej, zhodenej, odpálenej alebo zakopanej **pechotnej munície**, ručných granátov, striel do ručných protitankových zbraní (RPG) a trhavín známeho aj neznámeho pôvodu **dosiahnuť aj úroveň CMD II** – odstraňovanie nevybuchnutej vystrelenej, zhodenej, odpálenej, zakopanej, potopenej alebo havarovanej **delostreleckej munície**, delostreleckých granátov, delostreleckej kazetovej munície a PTRS známeho aj neznámeho pôvodu. Takto dosiahnuté spôsobilosti ženijných jednotiek z čistenia zamínovaných priestorov sa rozšíria na čistenie zamínovaných priestorov a odstraňovanie nevybuchnutých výbušných prostriedkov,
- c) v prvom poradí vyškoliť v trojtýždňovom odbornom kurze štábného dôstojníka Veliteľstva pozemných síl z počtov odboru pre operácie, ktorý bude riadiť koncepciu EOD v pozemných silách, zbierať hlásenia a kategorizovať incidenty. Vyškoliť a vycvičiť veliteľov ženijných čiat a veliakov poddôstojníkov na úroveň **CMDII**. V rámci výcviku odbornej prípravy a ženijnej prípravy ostatných jednotiek pozemných síl učiť ich uvedenú problematiku a tak dosiahnuť požadovanú

úroveň povedomia o mínach a likvidácií improvizovaného výbušného materiálu (zariadenia) IED,

- d) po splnení uvedených opatrení v štruktúrach ženijných jednotiek OS SR problematiku **EOD chápať ako jednu z úloh všeobecnej ženijnej podpory. Tento proces musí byť nepretržite zdokonaľovaný, aby sa predišlo incidentom s nevybuchnutým výbušným výzbrojným materiálom (UXO). Výcvik v mínovom a UXO povedomí, vzdelávaní v oblasti nebezpečenstva spôsobeného mínami a UXO a skupinovom výcviku v povedomí o riziku výbušného výzbrojného materiálu (EO) bude nepretržite poskytovaný pyrotechnickým (EOD) personálom OS SR. Výcvik bude smerovať k prieskumu, označovaniu a podávaniu hlásení o výbušnom výzbrojnom materiáli (EO) a správnej reakcii v prípade detekcie výbušných prostriedkov a hrozby od bômb.**

ŽENIJNÁ PODPORA NA OCHRANU SÍL

4.16 Všeobecne

(1) **Ženijná podpora na ochranu síl** je definovaná ako „ženijné činnosti zamerané na minimalizáciu ohrozenia síl, ich prostriedkov a ich operačnej efektívnosti voči nepriateľskej činnosti“. Ženijné úsilie na podporu ochrany síl je jednou z kľúčových spôsobilostí zoskupení.

(2) Fyzická ochrana je výsledkom kombinácie **aktívnych a pasívnych opatrení. Aktívne opatrenia** sú prijaté postupy alebo operácie ako napríklad patroly na vyhľadávanie mínometných postavení alebo kontrola vozidiel. **Pasívne opatrenia** sú stavby a ďalšie fyzické systémy, ktoré poskytujú ochranu voči účinkom zbraní a detekčných systémov. Ochrana síl sa nesmie v žiadnej fáze podceňovať a musí sa neustále prehodnocovať.

(3) **Udržiavanie operačného momentu.** Aktívne opatrenia neslúžia len na zvýšenie ochrany, ale sú i prostriedkom na udržiavanie proaktívnosti, ofenzívneho ducha a zabráňujú navodzovaniu nežiaducich nálad. Toto je dôležitý faktor pri plánovaní pasívnych ochranných opatrení, keď prílišná závislosť na nich, môže negatívne ovplyvňovať tempo, ktoré sa veliteľ snaží v operáciách udržiavať. V stabilizačných aktivitách sa zvyšuje dôležitosť udržiavania fyzickej prítomnosti a tým aj dôležitosť významu ženijnej podpory na ochranu síl.

(4) **Ohrozenie a riziká. Ohrozenie** je definované ako možnosť výskytu nežiaducich udalostí, ktoré môžu ohroziť bojovú silu alebo ohroziť poslanie. Je to výsledok kombinácie spôsobilosti a zámeru nepriateľského aktu, ktoré sú indikátormi existencie reálneho vierohodného ohrozenia. Sprievodné ohrozenia z okoliťného prostredia alebo z vlastných a nepriateľských zbraní sú trvalé, hoci nemusia vždy byť cielené. Riziko musí počítať s pravdepodobnosťou udalosti ako aj s významom jej dôsledkov a dopadov na splnenie poslania. Hoci sa vždy prijímajú určité opatrenia na zníženie ohrozenia, nie je možné všetky ohrozenia eliminovať. Preto

musí byť nejaké riziko veliteľom akceptované. Ohrozenie možno znížiť alebo eliminovať:

- a) vyhnutie sa riziku - premiestnenie alebo odsun zraniteľných prostriedkov z priestoru,
- b) zníženie pravdepodobnosti – zabránenie nepriateľovi vykonať útok. Alternatívne, fyzické bezpečnostné opatrenia ako napr. senzory a CCTV môžu pomôcť vykonať aktívnu reakciu,
- c) zníženie významu – zníženie efektu útoku fyzickými, hlavne pasívnymi opatreniami, ako sú napríklad protiraketové clony/siete/valy,
- d) akceptácia - veliteľ môže akceptovať určitú mieru rizika a neprijatť určité opatrenia.

(5) **Rovnováha rizík.** Hoci sa vždy prijímajú určité opatrenia na zníženie ohrozenia, nie je možné všetky ohrozenia eliminovať a preto musí byť nejaké riziko akceptované. Každé rozhodnutie na akceptáciu pretrvávajúceho rizika musí byť dôkladne analyzované a skalkulované.

4.17 Spektrum ženijnej podpory na ochranu síl

(1) V praxi spektrum ženijnej podpory na ochranu síl (Force protection engineering -FPE) predstavuje sériu ženijných opatrení vykonávaných na zabezpečenie a zdokonalenie ochrany vlastných síl a zariadení. Hoci ženijné stavby a systémy môžu byť predurčené primárne pre určitú časť spektra konfliktu, avšak ich uplatnenie môže byť širšie. Napríklad bojové zákopy predurčené pre vedenie boja, môžu nájsť uplatnenie v prostredí na podporu mieru. Je dôležité, aby nedochádzalo k zámene operačnej fázy s operačným prostredím:

- a) **bojová činnosť.** V prostredí bojovej činnosti je na dosiahnutie operačného cieľa podstatná rýchlosť výstavby. Naopak v tomto prostredí je vyššia akceptácia strát ako v inom prostredí,
- b) **podpora mieru.** V prostredí na podporu mieru musia stavby odolávať pripraveným alebo náhodným konvenčným alebo asymetrickým útokom,
- c) **posádky.** V posádkovom prostredí (tábory), charakter chránených prostriedkov a úroveň ohrozenia môžu vyžadovať komplexnejšie, časovo a finančne náročnejšie stavby.

(2) **Flexibilita a príprava na budúce ohrozenia.** V niektorých operáciách môžu tieto tri prostredia pôsobiť súčasne. Úroveň a charakter ohrozenia sa významne mení s vývojom konfliktu. Výstavba fyzických ochranných opatrení musí byť flexibilná a musí umožňovať vykonanie rýchlych a jednoduchých úprav.

(3) **Adaptácia na miestne podmienky.** Využívanie skúseností z iných operácií alebo operačných priestorov bezpochybne urýchli rozhodovací proces v oblasti FPE. Miestne podmienky, dostupnosť zdrojov, plánovaná podpora a spôsobilosť síl, budú mať vplyv na určenie najvhodnejších opatrení, ktoré musia byť prispôbené miestnym podmienkam.

(4) **Politické a prezentačné faktory.** Pred prijatím a vykonaním fyzických ochranných opatrení, sa musí posúdiť ich potenciálny politický a prezentačný dopad, ktorý môžu mať. Strata nejakého prostriedku, môže mať často v celkovom kontexte väčší dopad na poslanie, ako jeho fyzická strata pre jednotku:

- a) **postoj síl.** Prijaté ochranné opatrenia odzrkadľujú pocit síl z hľadiska ich zraniteľnosti. Všetky práce v tejto oblasti musia byť v súlade s veliteľovým zámerom. Zároveň slúžia ako principiálny prostriedok na vyjadrenie svojho postoja. Na zladenie potreby ochrany s otvoreným postojom síl, je dôležité naplánovať aj odstránenie a nevykonanie opatrení resp. zamaskovať ich skutočný rozsah.
- b) **stabilizačné aktivity.** Všetky konštrukčné práce viditeľne identifikujú, aký čas sily predpokladajú na vytvorenie stabilného bezpečného prostredia. Velitelia môžu často vyžadovať, aby prijaté opatrenia mali dočasný charakter, alebo aspoň pôsobili očakávanie rýchleho dosiahnutia stability.
- c) **politické odhodlanie.** Rozsiahle a dôkladné konštrukčné práce môžu pôsobiť ako demonštrácia rozhodnosti síl na dlhodobé zotrvanie, až do úplného dosiahnutia bezpečného prostredia,
- d) **morálka.** Operačné skúsenosti ukazujú, že FPE uchováva bojovú silu z fyzickej aj morálnej stránky, ak majú vlastné sily dôveru v tieto stavby a ich systémy a majú k dispozícii bezpečné miesto, kde môže relaxovať v čase mimo služby. Trvalé obavy zo zranenia z neustálych útokov, rýchlo podlamujú bojovú silu. Preto FPE opatrenia významne zvyšujú odolnosť síl,
- e) **perspektíva hostiteľskej krajiny.** Hostiteľská krajina, môže obmedziť rozsah použitia aktívnych aj pasívnych opatrení.

4.18 Znižovanie rizík

(1) **Systematický prístup.** Účelná ochrana nezávisí iba na technológii alebo činnosti, ale vyplýva z vyváženej kombinácie aktívnych a pasívnych opatrení v systéme, ktorý musí byť koherentný a flexibilný. Tento systematický prístup má za úlohu zabrániť útoku a v prípade uskutočnenia útoku, znížiť jeho účinok. V prípade, že sa účinok útoku prejavil, je nevyhnutné vykonať robustnejšie ochranné opatrenia. Je dôležité, aby bola aplikovaná zásada „z vonku smerom do vnútra“:

a) **zabránenie útoku:**

1. **Zamedzenie.** Zamedzenie agresorovi vykonať prieskum alebo dosiahnuť cieľ, môže zabrániť útoku. Toto sa môže dosiahnuť pasívne, využitím prírodných alebo umelo vyrobených ochranných clôn a zátarás, alebo aktívne, patrolovaním.
2. **Zastrašenie/odklonenie.** Robustné aktívne a pasívne opatrenia a prezentácia sebavedomého postoja, môžu zastrašiť nepriateľa pred vykonaním útoku. Schopnosť potenciálneho cieľa sa brániť, alebo ak je dobre zatarasенý a opevnený, môžu prinútiť útočníka útok nevykonať, alebo ho vykonať na menej chránenom mieste. priniesť požadovaný účinok, Napríklad hliadky v okolí potenciálnych palebných mínometných a ostreľovacích stanovíšť, alebo ich pravdepodobných únikových ciest, môžu útočníka významne zastrašiť.

b) zníženie účinku útoku:

1. **Zistenie.** Skoré zistenie začatia útoku, alebo prelomenie bezpečnostného perimetra, môžu včas spustiť aktívnu odpoveď.
2. **Obrana.** Všetky priestory by mali byť pripravené na robustnú obranu.
3. **Zdržanie.** Zdržanie a spomalenie útoku poskytuje obrancom šancu na obnovenie iniciatívy a koordinovanú aktívnu odpoveď. Útočníka môžu spomaliť oploštenia a zátarasy, ktoré musia byť pozorovateľné, alebo kryté paľbou.
4. **Narušenie.** Okrem zdržania, môžu aktívne a pasívne opatrenia útok narušiť.
5. **Hĺbka.** Aby boli opatrenia účinné (robustné), musia sa vytvoriť do hĺbky a ako systém kombinovaných opatrení.
6. **Klamanie.** Klamné opatrenia sú zamerané na zníženie účinku útoku v dvoch rovinách. Po prvé, sú určené na zakrytie aktuálnych zraniteľných miest. Po druhé, aby nepriateľ venoval svoj čas a úsilie menej citlivým miestam. To znamená, že klamné opatrenia môžu buď zakrývať identitu zraniteľných prostriedkov, alebo vytvárať dojem, že sú niečím iným.

(2) **Zdokonalenie odolnosti cieľa.** Na udržiavanie operačnej efektívnosti, je dôležité, zdokonaliť odolnosť síl voči útoku a po útoku, urýchliť znovunadobudnutie ich plnej efektívnosti. Toto sa zabezpečí opatreniami prijímanými pred a po útoku:

1. **Rozptýlenie.** Rozptýlením prostriedkov sa znižuje riziko ich strát v dôsledku jedného útoku. Avšak si to vyžaduje väčšie úsilie na ich ochranu.
2. **Duplicita.** Vytváranie duplicitných alebo záložných zariadení vytvára v systéme nadbytok, ktorý znižuje dopady straty kritických prostriedkov ako sú spojenie, zdroje elektrickej energie alebo veliteľstvá.
3. **Riešenie následkov.** Manažovanie následkov je nevyhnutnou časťou procesu obnovy. FPE opatrenia, ako prípravy evakuačných ciest a priestorov na ukrytie alebo výstavba záložných ICP, pomáhajú obrancom riešiť následky útoku a čo najrýchlejšie obnoviť ich plnú bojovú silu.

PIATA KAPITOLA ŽENIJNÁ PODPORA OFENZÍVNÝCH AKTIVÍT

VŠEOBECNE

5.01 Účel

(1) Úsilím manévrového prístupu je formovať chápanie nepriateľa, podlomiť jeho vôľu a rozbiť jeho súdržnosť využitím jeho slabín s cieľom zredukovať jeho najdôležitejšie spôsobilosti a zároveň chrániť vlastné sily a formovať vnímanie civilného obyvateľstva. Hlavným účelom ofenzívnych aktivít v kontexte s manévrovým prístupom je poraziť nepriateľa použitím sústredenej sily v celej jeho hĺbke jeho zostavy, nielen voči jeho prvosledovým prvkom. Manéver v hĺbke vytvára trvalú a silnú hrozbu, na ktorú musí nepriateľ reagovať a nie je schopný prevziať inicia-

tívu. Fyzické zničenie nepriateľa je len prostriedkom vedúcim k úspechu, ale nie vlastným cieľom. Požiadavkou je dosiahnuť ochromenie a vytvoriť zmätok, a tým zničiť súdržnosť jeho obrany, rozdrobiť a izolovať jeho bojovú silu. Ďalšími cieľmi ofenzívnej akcie môže byť:

- a) získať iniciatívu,
- b) získať informácie,
- c) zbaviť nepriateľa zdrojov,
- d) oklamať alebo odviesť nepriateľa od hlavného úsilia,
- e) pripútať nepriateľa a tak mu zabrániť v preskupení alebo premiestnení jeho síl,
- f) získať alebo udržať iniciatívu,
- g) narušiť nepriateľskú ofenzívnu akciu.

(2) Medzi typy ofenzívnych aktivít patria: **útok (s úplnou prípravou, so skrátenou prípravou, protiútok a predstihujúci útok), prepad, rozvíjanie úspechu, prenasledovanie, klamný útok, demonštrácia sily, prieskum bojom, pasca a prebitie sa z obkľúčenia (prielom obkľúčenia).**

5.02 Nepriateľ

Cieľom činnosti nepriateľa je zastaviť našu ofenzívu zničiť naše sily a obnoviť vlastnú voľnosť akcie. Na dosiahnutie svojho cieľa môže:

- a) použiť zátarasy - predovšetkým míny, s cieľom obmedziť a narušiť náš pohyb a spôsobiť straty,
- b) udržiavať zálohy na protiútok a využitie našich slabín,
- c) využívať asymetrické sily a prostriedky na dosiahnutie jeho konečného stavu.

5.03 Ženijná podpora

(1) V ofenzívnych aktivitách sa bude ženijná podpora sústreďovať predovšetkým na udržanie mobility s cieľom udržať tempo a rýchlosť útoku. V oblasti zatarasovania sa dôraz kladie na ochranu krídel postupujúcich vlastných vojsk, zastavenie protiútokov a prehradenie a uzatvorenie ústupových ciest nepriateľa. Ženijné jednotky zabezpečujú podporu útočiacim silám nasledujúcimi zásahmi:

- a) prielom zátarás – otvorenie a označenie vlastných alebo nepriateľských mínových polí a ostatných zátarás,
- b) prechod vodných a suchých prekážok – zabezpečenie prostriedkov a zriadenie premostení a priechodov,
- c) ochrana krídel – zriaďovanie výbušných a nevýbušných zátarás a ničenie. Tieto opatrenia pomáhajú tvarovať a organizovať bojisko, zvyšujú ochranu a umožňujú veliteľom úspornejšie využívať sily,
- d) príprava a udržiavanie trás pre zálohu a ostatné prvky bojovej zostavy,
- e) podpora konsolidácie vlastných síl po dosiahnutí cieľa operácie – opevňovanie a zatarasovanie,

(2) Plnenie týchto úloh závisí od prieskumu, včasného zabezpečenia prostriedkov a zásob a od vhodného zoskupenia a riadenia ženijných prvkov s dôrazom na prostriedky na prielom zátarás a prechod prekážok.

MOBILITA

5.04 Všeobecne

(1) Najdôležitejšou úlohou ženijných jednotiek pri podpore ofenzívy je prekonávanie prekážok a zátarás. Pre postup ďalších sledov a zabezpečenie zásobovania a evakuáciu zranených stavajú, zlepšujú a udržiavajú cesty. V prípade potreby zriaďujú pristávacie plochy pre zložky letectva, ktoré sa zúčastňujú na operáciách.

(2) Pri pohybe po cestách musia ženijné jednotky dodržiavať všeobecné pravidlá pre pohyb na cestách. Môžu sa presúvať v zostave bojových jednotiek, samostatných kolónach alebo spolu s ostatnými podpornými jednotkami.

5.05 Ženijná podpora presunov po cestách

(1) Napriek zlepšeným jazdným vlastnostiam moderných bojových a logistických vozidiel je ženijná podpora nevyhnutná na zriaďovanie a udržiavanie ciest pre taktický presun bojových a podporných jednotiek.

(2) **Plánovanie presunov.** Ženijný veliteľ sa podieľa na plánovaní presunov podporovaného zoskupenia. Pre navrhovanie ciest, obchádzok alebo nevyhnutný prieskum, využíva ženijné spravodajské informácie.

(3) **Prieskum ciest.** Ženijný prieskum sa vykonáva s cieľom zistiť stav, obmedzenia a priechodnosť ciest, mostov, preprávisk a terénu; lokalizovať a zistiť druh prekážok, zátarás a iných ohrození a vyhľadať možné obchádzkové a pomocné cesty. Zároveň zistiť vhodné miesta s prirodzenými maskovacími a krycími vlastnosťami, výskyt zdrojov vody a miesta ťaženia stavebných materiálov.

(4) **Úlohy.** Udržiavanie ciest je bežne v zodpovednosti síl rozmiestnených v danom priestore. Ženijné úlohy na podporu presunov po cestách budú zahrňovať:

- a) ženijný prieskum,
- b) zriadenie obchádzok,
- c) čistenie zátarás,
- d) stavba mostov,
- e) opravy škôd,
- f) zdokonaľovanie ciest.

(5) **Cesty pre bojové vozidlá.** Cesty pre bojové vozidlá sa obyčajne navrhujú a zriaďujú na obmedzenú dopravu a relatívne krátky čas životnosti. Stavebné požiadavky závisia od miestnych podmienok a taktickej situácie.

(6) **Cesty pre logistické a iné kolesové vozidlá.** V predsunutých oblastiach sa cesty pre kolesovú dopravu obyčajne zriaďujú na premávku mierneho rozsahu. Vyžadujú väčší rozsah stavebných prác ako cesty pre pásové bojové vozidlá. Tieto cesty vyžadujú častejšiu údržbu.

5.06 Ženijná podpora v presúvajúcim sa zoskupení

(1) Určené ženijné prvky (prostriedky) sa zvyčajne presúvajú s prvými presúvajúcimi sa prvkami zostavy, s cieľom udržiavať tempo a rýchlosť cestného presunu. Ich úlohou môže byť:

- a) vyčistenie zátarás a prekážok na cestách a ich okolí,
- b) boj s rozhadzovanými mínami,
- c) vyplnenie kráterov a oprava poškodení ciest,
- d) premostenie prekážok.

(2) Ak musia byť ženijné úlohy splnené v predstihu počas prípravnej fázy operácie, potom zodpovednosť za presun a bezpečnosť počas presunu nesie veliteľ ženijnej jednotky. Ak to bude potrebné, môže si na presun vyžiadať bojovú, rchbo a protivzdušnú ochranu.

5.07 Prechod vodných prekážok a prielom zátarás

(1) Akúkoľvek prekážku alebo zátarasu možno prekonať ak sú k dispozícii potrebné zdroje a dostatočný čas. Pri útoku sa však veliteľ bojového zoskupenia musí pokúsiť o prekonanie prekážky alebo zátarasy skôr než nepriateľ stihne celkom zorganizovať svoju obranu.

(2) Čelné prvky zostavy musia zistiť druh a parametre prekážky alebo zátarasy a vyhľadať možné obchádzky. Ak prekážku alebo zátarasu nie je možné obísť, potom sa veliteľ musí pokúsiť o jej rýchle prekonanie z chodu, vlastnými prostriedkami, bez straty tempa a času. Na prekonanie zátarás a malých prekážok, ktoré môže očakávať počas presunu, by mal mať vo svojej zostave zaradené útočné premostovacie a odtarasovacie prostriedky.

(3) Ak sa prekážka alebo zátarasa nedá prekonať, potom sa musí uskutočniť prechod s rozvinutou prípravou, ktorý vyžaduje nové rozkazy, prisunutie ďalších premostovacích alebo odtarasovacích prostriedkov a použitie špecifických postupov.

(4) **Fázy prechodu prekážky.** Prechod cez prekážky sa môže vykonávať v troch prelínajúcich sa fázach:

- 1. Útok.** Cieľom je získať vzdialenejšiu (nepriateľovu) stranu prekážky. Tento cieľový priestor sa tiež nazýva **východisko**. Táto fáza nie je potrebná pri nenásilnom prechode.
- 2. Rozšírenie.** Rozšírenie východiska na **predmostie**.

3. Konsolidácia. Zriadenie pevnej základne v rámci predmostia s cieľom vytvoriť podmienky pre konsolidáciu a preskupenie jednotiek, následný výpad a pokračovanie v ofenzívnej operácii.

(5) **Sily a úlohy.** Sily, vykonávajúce rozvinutý prechod, môžu byť organizované nasledovne:

- a) **sily predmostia.** Skladajú sa z útočného sledu a hlavných síl. Útočný sled má za úlohu získať východisko. Hlavné sily vedú fázu rozšírenia a následne sa podieľajú na plnení úloh fázy konsolidácie. V svojom priestore zodpovednosti plnia bežné úlohy s dôrazom na obranu získaného predmostia,
- b) **sily výpadu.** Ich úlohou je vykonať výpad z predmostia a pokračovať v ofenzívnej operácii. Svoju činnosť a potreby musia koordinovať so silami predmostia. V niektorých situáciách môže byť výpad ďalšou úlohou síl predmostia,
- c) **sily v mieste.** Sily v mieste sú vlastne jednotky, ktoré získali bližšiu (vlastnú) stranu prekážky. Ich úlohou je vytvorenie podmienok pre sily predmostia na prekročenie prekážky. Môžu podporovať útočiacie sily pri získavaní východiska a predmostia.

5.08 Prielom mínových polí

(1) Prielom mínových polí je súčasťou operácií všetkých zoskupení. V mnohých prípadoch je mínové pole iba jednou zo série zátarás, ktoré je treba prelomiť. Takýto systém zátarás sa nazýva v terminológii NATO „komplexná prekážka“ a vyžaduje si značné úsilie ženijnej podpory. Takéto prielomy sa v súčasnom operačnom prostredí, môžu častejšie vyskytovať v zastavaných priestoroch.

(2) **Prieskum.** Za určenie hraníc mínového poľa sú zodpovedné všetky vojenské jednotky. Vlastný fyzický prieskum mínového poľa je v zodpovednosti ženijných jednotiek.

(3) **Lokalizácia mínových polí.** Moderné prieskumné a pozorovacie prostriedky, ako aj informácie získané z máp, analýzy terénu alebo iných zdrojov umožňujú veliteľovi určiť pravdepodobné zamínované/ zatarasené oblasti. Vhodné využitie prieskumných prostriedkov poskytne veliteľovi včasné informácie o výskyte mínových polí, čo umožní preskúpiť ženijné jednotky a prielomové prostriedky. Podstatné je, aby plánovanie a príprava začali pred dosiahnutím zátarasy.

(4) **Zloženie mínového poľa.** Šírka a hĺbka mínového poľa a údaje o zbraňoch nepriateľa, ktoré používa na krytie mínového poľa sú minimálne informácie, ktoré veliteľ potrebuje mať k dispozícii. Hoci pri prielome zátarasy s použitím trhavín nie sú informácie o zložení mínového poľa rozhodujúce, pri rozvinutej prielomovej operácii je znalosť zloženia mínového poľa výhodou.

(5) **Prielom.** Prielom sa môže vykonať z chodu alebo s rozvinutou prípravou vykonávaný manuálne mechanickými alebo výbušnými prostriedkami alebo ich kombináciou. Zriadené prielomy sa musia čo najskôr označiť v súlade so STANAGOM 2036 a zdokonaľiť na priechody.

(6) **Prielom z chodu.** Útočné sily sa budú pokúšať vykonať prielom z chodu využívajúc vlastné zdroje. Nie je potrebné vykonávať rozsiahle preskúpanie útočného sledu. Ženijné úlohy môžu zahŕňať prieskum, odborné poradenstvo a vytvorenie prielomu. Len čo to situácia umožní prielom sa zdokonaľuje na priechod – označenie, vyčistenie, preverenie, rozšírenie a jeho udržiavanie.

(7) **Rozvinutý prielom.** Ak sa prielom nedá vykonať z chodu, alebo ak je zátarasa príliš zložitá, musí byť jej prechod vykonaný s rozvinutou prípravou. Výslednú stratu rýchlosti treba akceptovať, pretože sa vyžaduje viac času na prieskum, plánovanie a zoskupenie potrebných prostriedkov. Ženijná podpora je v tomto prípade rozsiahla. Potrebné je vykonať včasný a presný ženijný prieskum na určenie rozsahu a zloženia mínového poľa a vykonať posilnenie a preskúpanie prielomových síl. Tieto sily sú zvyčajne zložené z pechoty, obrnených bojových vozidiel, ženijných jednotiek, prostriedkov nepriamej palebnej podpory a priamej leteckej podpory. Ženijná podpora rozvinutého prielomu môže zahŕňať nasledujúce činnosti:

1. Podrobný prieskum mínového poľa na zistenie polohy radov mín a typu mín.
2. Poskytovanie odborného ženijného poradenstva veliteľom.
3. Poskytovanie špeciálnych ženijných prostriedkov a personálu na pomoc pri vykonaní prielomu.
4. Preverenie, označenie, rozšírenie a udržiavanie priechodu.

5.09 Prechod úzkych prekážok

Príprava na prechod úzkych prekážok spočíva v analýze mapy a terénu, ako aj vo vykonaní vzdušného a pozemného prieskumu, s cieľom zistiť polohu prekážok, ich šírku a hĺbku a identifikovať potrebné ženijné sily a prostriedky na podporu bojových jednotiek. Bojové jednotky prekonávajú úzke prekážky obyčajne z chodu vlastnými prostriedkami alebo s využitím organických/pridelených ženijných prostriedkov (mostné tanky, prievozy). Položené mosty mostných tankov zvyčajne zostanú na mieste do ich nahradenia logistickými premosteniami, aby nimi mohli prejsť aj jednotky ďalších sledov a niektoré logistické prvky. Okrem prípravy miest prechodu musia ženijné jednotky označiť aj najbližšie prístupové cesty a východy.

5.10 Postupy pri prechode vodných prekážok

(1) Operácie, pri ktorých sa prekonávajú vodné prekážky sa budú uskutočňovať v súlade so štandardizačným dokumentom STANAG 2395:

(2) **Prechod s rozvinutou prípravou.** Keď sa vodná prekážka nedá prejsť z chodu s využitím existujúcich mostov, brodov, vlastných plavidlových, preprav-

ných a premost'ovacích prostriedkov a útočiace sily sú v dotyku s nepriateľom, musí sa uskutočniť prechod s rozvinutou prípravou. **Prechod sa môže uskutočniť v troch prelínajúcich sa fázach: útok, rozšírenie a konsolidácia. Sily by mali byť zoskupené do dvoch hlavných častí : síl predmostia a síl výpadu.**

(3) Riadenie presunov:

- a) **plánovanie** a riadenie dopravy cez vodné prekážky je povinnosťou veliteľa operácie. Veliteľ musí vypracovať svoj plán prechodu na základe taktickej situácie a síl, ktoré musí prepraviť, rozmiestniť a udržiavať na druhej strane prekážky,
- b) **prvky riadenia** presunov sú zodpovedné za zabezpečenie koordinovaných presunov do a z prepravísk.
- c) **velitelia jednotiek** sú zodpovední za presuny svojich síl podľa pokynov prvkov riadenia presunov a veliteľov prepravísk (správca prechodu/správca prepraviska).

(4) **Ženijné poradenstvo.** Pri prechode vodných prekážok musí mať veliteľ na každom stupni velenia k dispozícii ženistu, ktorý je zodpovedný za technické aspekty vykonania prechodu.

(5) **Spojenie.** Plán prechodu musí zohľadniť potrebu kľúčových komunikačných sietí ako napr. siete pre taktické velenie, riadenie presunov a ženijné velenie.

(6) **Ďalšia podpora.** Uvoľňovacie a záchranné prostriedky a zdravotná služba musia byť v mieste prepravy v pohotovosti, aby sa minimalizovalo zdržanie a tak sa zabránilo hromadeniu síl a prostriedkov v mieste prepravy.

5.11 Podpora predsunutého letectva

(1) Výstavbu a vybavenie leteckých pozemných zariadení, môže charakterizovať ich predurčenie, plánovaná kapacita a čas životnosti. Pri stavbe takýchto zariadení sa používajú náhradné technológie a rozsah stavebných prác sa obmedzuje, aby sa znížila možnosť odhalenia nepriateľom.

(2) Ženijné jednotky sa budú podieľať na:

- a) výstavbe vzletových a pristávacích plôch pre vrtuľníky, predsunutých operačných základní a predsunutých pristávacích plôch na dopĺňovanie paliva a munície,
- b) výstavbe vzletových a pristávacích dráh, vrátane úpravy ciest a iných spevnených povrchov pre lietadlá,
- c) údržbe a opravách existujúcich letísk, vzletových a pristávacích dráh a iných zariadení,
- d) príprave výsadkových zón, vrátane zásobovacích .

ZATARASOVANIE

5.12 Všeobecne

Zátarasy orientované na terén, situáciu a cieľ sa môžu používať v ofenzívnych aktivitách. Na obmedzenie limitujúcich faktorov zátarás voči vlastným vojskám sa prijímajú riadiace opatrenia ako je napríklad určenie oblastí s obmedzeným zatarasovaním. V ofenzívnych aktivitách môžu úlohy zatarasovania zahŕňať:

- a) ochranu krídiel,
- b) budovanie obrany v priestore dosiahnutého cieľa vo fázy konsolidácie,
- c) zatarasovanie ústupových ciest nepriateľa.

5.13 Ochrana krídiel a medzier v zostave

Podpora ochrany krídiel síl zabezpečujúcich ochranu krídiel a medzier v zostave je spravidla najdôležitejšou úlohou zatarasovania v ofenzívnych aktivitách. Ženijné úlohy budú zahŕňať:

- a) zatarasovanie a ničenie ciest,
- b) plánovanie a nasadenie systémov na rozptyľované mínovanie,
- c) príprava ďalších zátarás v závislosti na situácii, čase a teréne.

5.14 Konsolidácia

(1) Ženijné jednotky musia plánovať a byť pripravené na vykonanie rýchleho prechodu na defenzívu. Keď bol stanovený cieľ dosiahnutý, ženijné jednotky môžu plniť úlohy ochrany krídiel a medzier, v prospech útočných síl a úlohy zatarasovania na prednom okraji na ochranu pred prípadnými protiútokmi nepriateľa.

(2) Zatarasovanie realizované vo fáze konsolidácie, nesmie obmedziť voľnosť manévru následných ofenzívnych aktivít.

OPATRENIA NA PREŽITIE

5.15 Všeobecne

Použitie viacerých ciest, vysoká mobilita a rozumné využívanie terénu podstatne zvyšujú schopnosť prežitia síl.. Ženijné úlohy môžu zahŕňať:

- a) poľné opevňovanie,
- b) maskovanie,
- c) klamanie.

5.16 Poľné opevňovanie

Ženijné jednotky môžu budovať postavenia bojové vozidlá a zbraňové systémy. Hoci nie do takej miery ako v obrane môžu zabezpečovať podporu pre delostrelectvo, jednotky protivzdušnej obrany a sústredenie logistiky. Zosilňujú kľúčové

zariadenia velenia a riadenia, hlavne so zistiteľným elektronickým vyžarovaním. Počas ofenzívnych aktivít môžu plniť úlohy poľného opevňovania pre:

- a) podporné a záložné sily vyčkávané v skrytých priestoroch,
- b) bojové sily v priestore dosiahnutého cieľa počas konsolidácie,
- c) manévrovacie sily, ktoré museli zastaviť počas postupu,
- d) dodatočné a záložné postavenia.

5.17 Maskovanie

V rýchlo sa meniacej situácii počas ofenzívy nemusí byť dostatok času na prijatie rozsiahlych maskovacích opatrení. Správny výber priestorov a využívanie terénu sú základnými predpokladmi pre úspešné maskovanie.

5.18 Klamanie

Klamanie plní významnú úlohu k dosiahnutiu úspechu počas ofenzívnych aktivít. Na podporu plánov klamných operácií môžu ženijné jednotky vybudovať klamné bojové postavenia, inštalovať makety techniky a umiestniť klamné mínové polia alebo len predstierať činnosť.

ŠIESTA KAPITOLA ŽENIJNÁ PODPORA DEFENZÍVNÝCH AKTIVÍT

VŠEOBECNE

6.01 Účel

(1) Základným účelom defenzívnych aktivít je odvrátiť ohrozenie. Mali by byť chápané a vedené s cieľom vytvoriť vhodné podmienky na ofenzívnu akciu. Počas defenzívnych aktivít môže mať nepriateľ iniciatívu so snahou získať terén alebo preniknúť do zraniteľných priestorov. Z tohto dôvodu, môžu byť defenzívne aktivity zamerané na rozbitie nepriateľského útoku, spomalenie jeho postupu, vhodným manévrom na odhalenie jeho slabín, zistenie jeho hlavného úsilia a vyhnutie sa boju v nevhodných podmienkach, získanie času, zníženie sily nepriateľa alebo zdržanie nepriateľa v nejakom priestore. Brániace jednotky musia využiť každú príležitosť na prevzatie iniciatívy a donútenie útočníka, aby reagoval na obranný plán.

(2) Medzi formy defenzívnych aktivít patrí obrana a boj na zdržanie:

a) obrana:

1. **Mobilná obrana.** Pozostáva z postupného prepúšťania územia nepriateľovi ustupujúcimi kryciami silami, z blokovacích aktivít a protiútokov obrnených jednotiek.
2. **Obrana priestoru (územia)** spočíva v kombinácii statického prvku obrany, ktorý znemožňuje nepriateľovi slobodu manévru a pohyblivého prvku predur-

čeného na vykonanie protiútok. Rovnováha medzi týmito dvomi silami závisí od úlohy a od pomeru spôsobilostí útočníka a obrancu.

b) boj na zdržanie. Činnosti boja na zdržanie sú tie, v ktorých pozemné sily pod tlakom nepriateľa získavajú čas postupným a riadeným uvoľňovaním priestoru, čím znižujú tempo útoku nepriateľa a spôsobujú mu škody bez toho, aby sa sami rozhodujúcim spôsobom zaviazali do boja. Boj na zdržanie môže byť vedený tak, aby spomalil postup nepriateľa, znížil jeho bojovú silu, zhromaždil informácie o zámeroch nepriateľa alebo chránil vlastné pozemné sily. Umožňujú tiež veliteľovi formovať bojisko a vytvárať podmienky na protiútok.

6.02 Nepriateľ

Snahou nepriateľa je prelomenie obrany udržiavanie momentu, prípadne narušenie alebo pripútanie našich síl s cieľom vybojovať rýchly a rozhodný boj. Pri dosahovaní tohto cieľa sa bude spoliehať na:

a) udržiavanie mobility s cieľom vytvoriť podmienky na:

1. Rýchly presun svojich síl na bojisko.
2. Plynulé nasadenie síl do taktických zoskupení.
3. Sústreďenie síl v potrebnom počte do vybraných miest hlavného úsilia na dosiahnutie prielomu a následné posilnenie úspechu.
4. Udržanie primeraného pomeru síl dopĺňovaním prvosledových síl a ich striedanie silami ďalšieho sledu.

b) prostriedky vyhľadávania a prieskumu na zistenie a zameranie postavení našich síl vrátane záloh,

c) palebnú silu na ochromenie a zničenie týchto postavení,

d) obmedzovanie mobility našich síl, aby na nich mohol zaútočiť alebo ich obísť.

6.03 Plánovanie obrany

(1) Paľba, presuny a zátarasy, sú rozhodujúce faktory vo všetkých operáciách. Zátarasy sú základným prvkom defenzívnych aktivít. Ženíjné jednotky musia byť priamo zapojené do procesu plánovania zátarás. Plán zátarás je súčasťou operačného plánu.

(2) Všetky plánované aj zriadené zátarasy musia byť koordinované s plánom zátarás. Operačný priestor je obvyčajne rozdelený na pásy a zóny zatarasovania. Velitelia jednotiek a zoskupení musia predložiť svoje požiadavky na zatarasovanie. Tieto požiadavky schvaľuje príslušný oprávnený veliteľ.

(3) Taktický veliteľ môže stanoviť určité podmienky pre plánovanie a realizáciu zatarasovania napr. môže vymedziť oblasti s obmedzeným zatarasovaním (na zaistenie voľného manévru), priestory voľného zatarasovania a určiť hlavný cieľ ženíjného úsilia. Priechody a medzery medzi zátarasami, sa musia udržiavať otvorené, avšak na rozkaz sa musia dať rýchlo uzavrieť.

(4) Všetky zátarasý musia byť pozorovateľné a kryté paľbou. Zátarasý zvláštneho významu môžu byť strážené ako napr. vyhradené ničenie objektov. Veliteľ môže stanoviť obmedzenia týkajúce sa odpálenia ničených objektov a použitia rozptyľovaných mín.

(5) Plán obrany môže zahŕňať krycie sily, hlavné bojové postavenie a tylový priestor. Pri mobilnej obrane sa využívajú zátarasý vyžadujúce na zriadenie minimálny čas a úsilie.

6.04 Ženijná podpora

Ženijná podpora defenzívnym aktivitám zahŕňa hlavne:

- a) zatarasovacie úlohy. Cieľom je zabrániť nepriateľovi manévrovať a spôsobiť mu straty v útočiach silách. Zatarasovanie musí byť koordinované s priamou a nepriamou palebnou podporou. Na budovaní zátaras sa podieľajú všetky jednotky. Ženijné jednotky sústreďujú svoje úsilie prioritne na najdôležitejšie zátarasý operačného plánu.
- b) opatrenia na prežitie. Cieľom je zdokonaľiť skrytie a ochranu vlastných síl,
- c) podpora mobility. Cieľom je udržiavať priechodnosť ciest pre manéver a presuny a umožniť veliteľovi koncentrovať bojovú silu na dosiahnutie vhodného pomeru síl, s cieľom poraziť nepriateľa v zvolenom mieste a čase.

ZATARASOVANIE

6.05 Všeobecne

(1) Zátarasý majú väčší efekt, keď sú zriadené kombinovane a sú kryté paľbou. Zahŕňujú zdokonalené umelé alebo prirodzené prekážky. Musia spĺňať podmienky hostiteľskej krajiny a pravidiel pre nasadenie, prípadne by mali byť koordinované s orgánmi hostiteľskej krajiny. Najdôležitejším prvkom plánu zátaras sú časť protitankové mínové polia.

(2) Moderné mínové systémy značne zvyšujú účinnosť mínových polí, pretože:

- a) mínové polia môžu spôsobiť nepriateľovi značné straty a zastaviť resp. narušiť jeho pohyb a tak z neho urobiť atraktívny skupinový cieľ pre priamu a nepriamu paľbu a letectvo,
- b) sily sú schopné položiť míny vo veľkom množstve a za kratší čas,
- c) plánovaná životnosť niektorých mínových polí môže byť vopred zvolená v súlade s taktickými požiadavkami pretože míny majú schopnosť autodeštrukcie a auto-neutralizácie, alebo sa dajú vypnúť a zapnúť na diaľku.

6.06 Koncepcia použitia

(1) Pri plánovaní zatarasovania je potrebné stanoviť, aký efekt majú zátarasy dosiahnuť, aby podporovali zámer veliteľa pre súčasné aj nasledujúce operácie. Veliteľ by mal definovať svoje požiadavky na efekt, ktorý očakáva od zátarás. Na tento účel sa používajú termíny „**zastaviť**“, „**otočiť**“, „**fixovať**“ alebo „**narušiť**“ (zostavu nepriateľa). Tento prístup pri plánovaní zatarasovania sa označuje ako „Integrácia zátarás bojových zoskupení“, ktorej úlohou je zaistiť optimálnu integráciu všetkých dostupných prostriedkov. Zátarasy musia byť koordinované s celkovým operačným plánom.

(2) Zátarasy môžu byť použité tromi spôsobmi:

- a) **zátarasy orientované na terén.** Plánovanie týchto zátarás musí byť založené na dokonalejšej analýze terénu a dlhodobom plánovaní s veliteľovým konceptom operácie. Niektoré zátarasy sa môžu pripraviť pred začatím bojov z rizikom, že nedosiahnu požadovaný efekt. Zahrňujú mínové polia, ničenie objektov a nevýbušné zátarasy. Tvoria kostru systému zátarás, pretože zosilňujú alebo upravujú pôvodný terén v prospech obrancu. Ak je to možné, logistické a organizačné plánovanie zátarás by malo byť vykonané v dostatočnom predstihu.
- b) **situačné zátarasy.** Spravodajské a prieskumné informácie získané v čase prípravy nepriateľa na začatie útoku potvrdia resp. nepotvrdia správnosť nášho vyhodnotenia zámeru nepriateľa. Konkrétne, treba identifikovať jeho pravdepodobný smer postupu (útoku), body hlavného úsilia a očakávaný pomer síl. Na základe toho sa zriaďujú doplnujúce zátarasy, ktoré posilnia existujúcu obranu. Tieto zátarasy môžu byť plánované v predstihu pred začiatkom operácie, tak aby bolo umožnené ich rýchle zriadenie. Z dôvodu požiadavky na rýchlu reakciu napr. na rýchle prehradenie smeru pri prelomení zátarás alebo obrany je najvýhodnejšie použiť rozptyľované a diaľkovo dopravované míny. Ostatné typy mín, ničenie a iné zátarasy sa používajú, len ak to dovoľí čas a situácia.
- c) **zátarasy orientované na cieľ.** Diaľkové mínovanie rozptyľovanými mínami pokladanými lietadlami, vrtuľníkmi alebo delostrelectvom umožňujú priamo zasiahnuť cieľ (napr. manévrujúce, alebo oddychujúce jednotky, alebo kľúčové zúžené miesta ako sú priesmyky či mosty). Nevyhnutnými predpokladmi pre úspešnosť zátarás orientovaných na cieľ sú prieskum v reálnom čase, dostupnosť zásob a krátky reakčný čas. Najdôležitejšie ciele sú obrnené jednotky, veliteľstvá a prvky palebnej podpory. Cieľom môžu byť aj priestory sústredenia druhých sledov resp. ženijných jednotiek ak nepriateľ musí vykonať prechod prekážky alebo prielom rozsiahlych zátarás.

6.07 Protitankové, protipechotné a protidopravné zátarasy

Zátarasy sa používajú hlavne proti obrneným jednotkám. V miestach, kde terén a situácia núti nepriateľa operovať len pešo, môžu byť výhradne použité iba protipechotné zátarasy. Protidopravné zátarasy sa používajú na zatarasenie ciest. Protipechotné zátarasy je možné z výhodou použiť na zosilnenie protitankových

a protidopravných zátarás s cieľom sťažiť pešie využívanie terénu a ručné odtarasovanie. Zatarasovacie opatrenia musia byť v súlade s národnými obmedzeniami a ich použitie musí byť jasne definované v ženijných ROE.

6.08 Voľba umiestnenia zátarás.

Zátaras by mali byť koordinované s palebným plánom a zriadené na miestach, aby ich nepriateľ nemohol obísť, alebo aby tak mohol urobiť iba na tých miestach, kde to chceme. Toto sa dá najlepšie dosiahnuť, ak sú postavené v blízkosti prírodných prekážok alebo v kombinácii s nimi. Ich hĺbka musí byť dostatočne veľká, aby spôsobila nepriateľovi ak sa ich pokúsi prekonať, značné straty osôb a techniky. V mnohých prípadoch je zastavovací účinok niekoľkých menších, tesne za sebou rozostavených zátarás väčší ako jedna veľká zátarasa, pretože útočník je nútený nasadiť a vystaviť svoje odtarasovacie prostriedky na niekoľkých miestach.

6.09 Zátaras na krídlach a v hĺbke.

Úlohou zátarás v hĺbke a na krídlach je zastaviť a obmedziť prieniky nepriateľa. Musia byť starostlivo naplánované v úzkej koordinácii s jednotkami na krídlach a v hĺbke zostavy napr. jednotky určené na protiútok. Plán zátarás a určenie priestorov s obmedzeným zatarasovaním musia byť koordinované na všetkých horizontálnych aj vertikálnych úrovniach (aj mimo hraníc pridelených priestorov).

6.10 Rovnováha mobility a zatarasovania.

Zátaras a presuny sú v operáciách konkurenčné prvky. Vyvažovanie požiadaviek na zatarasovanie a zabezpečenie mobility je nepretržitá úloha pre štáby. Aby sa zabezpečilo dosiahnutie správnej rovnováhy medzi účinkom na nepriateľa a udrжанím vlastnej mobility musia taktickí velitelia na všetkých úrovniach jasne definovať:

- a) priority ženijného úsilia a úsilia iných jednotiek pri plnení úloh zatarasovania,
- b) priestory, cesty a trasy, pre sústredenie a nasadenie záloh,
- c) priestory, cesty a trasy, potrebné aspoň na určité obdobie na vedenie protiútku a zásobovanie.

6.11 Oblasti s obmedzeným zatarasovaním

(1) Oblasti s obmedzeným zatarasovaním sú vyhlasované za účelom udržania voľnosti presunov a manévru. Obmedzenie môže zahŕňať čas, miesto alebo typ zátarasy. Určuje ich oprávnený veliteľ zoskupenia v priestoroch, kde nesmú znemožňovať manéver vlastných síl. V týchto priestoroch sa nesmú zriaďovať alebo aktívovať zátaras bez povolenia oprávneného veliteľa.

(2) Vyhlásenie oblastí s obmedzeným zatarasovaním je potenciálne riziko pre defenzívny plán, s čím musí veliteľ počítať. Riziko, ktoré veliteľ môže akcepto-

vať, určuje naša schopnosť rýchlej reakcie na zmenu situácie využívajúc vhodné zatarasovacie systémy.

6.12 Riadenie ničenia

Za rozhodnutie čo a kedy bude zničené zodpovedajú oprávnení taktický velitelia.

6.13 Číslovanie a označovanie zátarás

Zatarasy sa číslujú a označujú v súlade s platnými normatívnymi aktmi OS SR.

OPATRENIA NA PREŽITIE

6.14 Všeobecne

Smrtiaca účinnosť moderných zbraňových systémov robí z bojiska životu vysoko nebezpečné prostredie. Všade, kde je reálne ohrozenie nepriateľom či už letectvom, priamou a nepriamou paľbou alebo asymetrickým ohrozením (aten-táty, samovražedné útoky a IED), je potrebné venovať veľkú pozornosť realizácii opatrení na prežitie. Schopnosť prežitia tiež značne ohrozujú aj prostriedky satelit-ného a vzdušného prieskumu a iné moderné vyhľadávacie a prieskumné prostriedky. Zodpovednosť opatrení na prežitie závisí od požadovaného stupňa ochrany. Za vykonanie základných opatrení na prežitie sú zodpovedné všetky jednotky. Ženíjne jednotky poskytujú odbornú pomoc vo forme poradenstva a vykonávania odborných prác. Opatrenia na prežitie zahŕňujú ochranu osôb, zbraní, techniky, materiálu a zásob prostredníctvom:

- a) vhodne zvolenej taktiky,
- b) rozptýlenia a častých presunov jednotiek,
- c) maskovania a skrytia,
- d) klamania,
- e) disciplíny v oblasti vyžarovania,
- f) ženíjnej podpory na ochranu síl vrátane poľného opevňovania.

6.15 Hlavné ženíjne úlohy opatrení na prežitie.

Hlavné ženíjne úlohy opatrení na prežitie zahŕňujú pomoc ostatným jednot-kám v:

- a) poľnom opevňovaní,
- b) ochrane bojových zásob,
- c) maskovaní, ukrývaní a klamaní,
- d) výstavbe táborov a ich zariadení.

6.16 Poľné opevňovanie

(1) Poľné opevňovanie je súčasťou ženíjnej podpory na ochranu síl. Za plnenie úloh poľného opevňovania zodpovedajú všetky jednotky. Pri nedostatku

času, alebo ak si charakter terénu vyžaduje špeciálne postupy, ako napríklad použitie zemných strojov a trhavín, poskytujú ženijné jednotky odbornú podporu ostatným jednotkám v súlade s prioritami príslušného veliteľa. Možné ženijné úlohy zahŕňujú:

- a) odborné poradenstvo pri budovaní ochranných stavieb (palebné, pozorovacie, pracovné, pohotovostné, odpočinkové, spojovacie, skladové),
- b) výstavba veliteľských stanovíšť,
- c) budovanie ochranných stavieb v súlade s prioritami veliteľa,
- d) budovanie záložných bojových postavení,
- e) budovanie priestorov pre letecké a vrtuľníkové jednotky,
- f) výstavba zariadení pre skladovanie munície a iného materiálu,
- g) poradenstvo a odbornú pomoc pri budovaní ochranných zátarás,
- h) zosilňovanie ochranných stavieb.

6.17 Ochrana bojových zásob

Bojové zásoby by mali byť obzvlášť chránené proti účinkom výbuchu, črepinám/šrapnelom, zápalným látkam a kontamináciám rchb látkami. Najdôležitejšou úlohou je zabezpečiť ochranu skladom munície a PHM. Typy ochranných stavieb závisia od terénu, typu zeminy, dostupnosti existujúcich stavieb a prirodzených krycích vlastností. Pri výbere najvhodnejších priestorov pre umiestnenie skladov by mala logistika nadviazať súčinnosť s príslušníkmi ženijnej podpory.

6.18 Maskovanie a skrytie

Vo všeobecnosti sú všetky jednotky zodpovedné za prijatie vlastných opatrení maskovania a skrytia. Hlavné postavenia, zariadenia a významné objekty, môžu vyžadovať špeciálne maskovacie opatrenia a prostriedky. V takýchto prípadoch môže veliteľ vyžadovať pomoc od ženijných jednotiek. Pri budovaní obrany je potrebné položiť dôraz na zníženie demaskujúcich príznakov vykonávania ženijných prác. Okrem používania maskovacích sietí a prirodzených maskovacích materiálov, si špeciálne opatrenia maskovania často vyžadujú nasadenie ženijných jednotiek, prostriedkov a náradia, zvlášť pre maskovanie veľkého rozsahu.

6.19 Klamanie

(1) Klamanie je určené na to, aby bol nepriateľovi poskytnutý falošný a zavádzajúci obraz taktickej a operačnej situácie na získanie výhody pre vlastné sily. Opatrenia klamania zahŕňujú maskovanie pričom konštrukčné práce by nemali byť časovo a materiálne náročné. Pre zabezpečenie splnenia úloh klamania je ženijná podpora zodpovedná za poskytnutie odbornej pomoci veliteľom.

(2) Klamanie musí byť vždy koordinované na čo najvyššom stupni a vykonávaná súčinnosť so všetkými dotknutými jednotkami.

(3) Špeciálne ženijné opatrenia na klamanie môžu zahŕňať budovanie klamných bojových palebných postavení s využitím makiet, zriaďovanie klamných záta-

rás, výroba makiet a návnad (objektov) ako aj simulované nasadenie ženijných prostriedkov. Všetky tieto činnosti majú zámerne upútať pozornosť. Pri budovaní klamných postavení, zátarás a návnad sa musia použiť rovnaké postupy a prostriedky maskovania a skrytia s cieľom vyvolať dojem, že ide o skutočné zariadenia. Pre klamanie sa môže použiť ukoristený alebo poškodený materiál. Opatrenia klamania musia byť v rámci operačného maskovania starostlivo zladené so skutočnou taktickou situáciou.

6.20 Výstavba poľných táborov a zariadení.

Ženijná podpora sa môže podieľať na výstavbe poľných táborov vo forme preverenia, čistenia a úpravy terénu, budovaní ochranných stavieb, zátarás, ciest a odvodnenia a asistencie pri inštalácii zariadení a služieb. Pri projektovaní a výstavbe sa musia vykonať všetky dostupné opatrenia na ochranu síl voči predpokladanému ohrozeniu od priamej a nepriamej paľby a asymetrického boja.

6.21 Opatrenia na prežitie záloh a kľúčových objektov.

Nepriateľ bude vyvíjať zvláštne úsilie na zistenie a napadnutie záloh a kľúčových objektov. Hoci hlavnými opatreniami pre ich ochranu sú skrytie a utajenie, môžu však vyžadovať aj poľné opevnenia.

6.22 Opatrenia na prežitie síl určených na boj s prenikajúcim nepriateľom

Bez pochyb, postavenia na boj s prenikajúcim nepriateľom budú zaujímavé narýchlo. Preto by mala byť príprava týchto postavení a potrebných zátarás vykonaná v predstihu, čo vyžaduje včasné plány na vedenie boja s prenikajúcim nepriateľom. V niektorých situáciách môžu byť na tento účel využité záložné postavenia hlavných obranných síl.

MOBILITA

6.23 Príprava

V priebehu príprav na defenzívne aktivity, budú ženijné jednotky vykonávať prieskum, upravovať, udržiavať a zriaďovať cesty na použitie v priebehu boja. Toto môže zahŕňať priechody a medzery v zátarasách, cesty do bojových a záložných postavení, a cesty pre logistiku a manéver bojových síl.

6.24 Hlavné ženijné úlohy podpory mobility

a) **trasy/cesty.** V priebehu obranného boja je jednou z hlavných ženijných úlohou udržiavanie a zlepšovanie trás/ciest. Nepriateľské delostrelectvo, letectvo, rozptyľované míny, vrátane zabezpečenia dopravy mimo ciest, vyžadujú nasadenie odtarasovacích prostriedkov, útočných mostov a ostatnej ženijnej techniky. Je životne dôležité, aby mohli sily v obrane voľne manévrovať s cieľom zaútočiť

na nepriateľa v požadovanej sile, mieste a čase. Veľkú pozornosť treba venovať správne stanoveniu priorít, pretože hlavné zásobovacie a evakuačné cesty môžu byť rozťahané na veľké vzdialenosti a vystavené konvenčným asymetrickým útokom,

- b) medzery a priechody v zátarasách.** Na zabezpečenie stiahnutia predsunutých síl, preskupenie a protimanéver je nevyhnutné ponechať otvorené priechody a medzery v zátarasách, čo vyžaduje dôkladné plánovanie a koordináciu s ostatnými jednotkami. Tieto medzery a priechody sa musia dať rýchlo, na rozkaz uzavrieť,
- c) podpora protimanévru.** Počas ofenzívy na ochranu a konsolidáciu svojich síl nepriateľ zriaďuje výbušné a nevýbušné zátarasy, čo si vyžaduje nasadenie ženijných jednotiek a prostriedkov na priamu podporu síl protimanévru (jednotky na vedenie protiútokov a jednotky na boj s prenikajúcim nepriateľom). Tieto ženijné jednotky by mali byť vybavené útočnými mostmi, obrnenými ženijnými vozidlami a odtarasovacími prielomovými prostriedkami.

MOBILNÁ OBRANA

6.25 Všeobecne

(1) **Mobilná obrana** pozostáva z kombinácie ústupových prvkov v hĺbke, aktivít na zdržiavanie, blokovacích aktivít a protiútokov obrnených jednotiek. **Obrana priestoru** spočíva v kombinácii statického prvku obrany, ktorý znemožňuje nepriateľovi slobodu manévru a pohyblivého prvku predurčeného na vykonanie protiútokov. Rovnováha medzi týmito dvomi silami závisí od úlohy a od pomeru spôsobilostí útočníka a obrancu. Činnosti **boja na zdržanie** sú tie, v ktorých pozemné sily pod tlakom nepriateľa získavajú čas postupným a riadeným uvoľňovaním priestoru, čím znižujú tempo útoku nepriateľa a spôsobujú mu škody bez toho, aby sa sami rozhodujúcim spôsobom zaviazali do boja. Boj na zdržanie môže byť vedený tak, aby spomalil postup nepriateľa, znížil jeho bojovú silu, zhromaždil informácie o zámeroch nepriateľa alebo chránil vlastné pozemné sily. Umožňujú tiež veliteľovi formovať bojisko a vytvárať podmienky na protiútok. Boj na zdržanie sa vedie s cieľom:

1. Spôsobením strát oslabiť nepriateľa a chrániť vlastné sily.
2. Spomaliť a smerovať postup nepriateľa.
3. Získať čas na vybudovanie obrany alebo prípravu ofenzívy.

(2) **Boj na zdržanie** vo svojej podstate nie je rozhodujúci, ale pripravuje podmienky pre nasledovné vedenie obrany a protiútok. Udržanie vysokej mobility je kľúčovým preventívnym faktorom pred zafixovaním alebo obídením krycích síl nepriateľom a ich neskorším zničením.

6.26 Podpora mobility pri boji na zdržanie

(1) Schopnosť prežitia a mobilnej obrany závisí od priechodnosti pozdĺžnych a priečných ciest, ktoré zabezpečujú manéver a stiahnutie vlastných síl pred ich vtiahnutím do rozhodujúcich bojov.

(2) Pre ustupujúce sily musia zostať určené priechody a medzery v zátarasách otvorené. Ústupové cesty, priechody alebo medzery určuje veliteľ a zároveň jednoznačne stanovuje, v ktorých situáciách a kto ich uzatvára. Často sú práve ženijné jednotky určené na udržiavanie a uzatváranie priechodov a medzier. Ustupujúce sily musia poznať miesta bezpečných priechodov a medzier.

(3) **Prechod prekážok.** Ústup cez vodné alebo prekážky vyžaduje dokonalý prieskum a starostlivú prípravu. Musia byť zvolené vhodné miesta a udržiavacie sily. Keďže ustupujúce sily sú ohrozované nepriateľom, musí byť k dispozícii dostatočný počet prepravísk a stálych premostení, aby tie mohli rýchlo a organizovane prekročiť prekážku. Pri boji na zdržanie sa prechod vykonáva v troch fázach:

- a) **stiahnutie** – jednotky sa sťahujú cez stávajúce mosty alebo prepraviska,
- b) **zdržiavanie** – jednotky, ktoré bojovali na brehu nepriateľa sa stiahnu za krytia podpornej paľby s príľahlého brehu. Prekážka sa prekoná všetkými dostupnými prostriedkami. Na konci tejto fázy sa podľa možnosti všetky prepravné prostriedky sťahujú a mosty ničia,
- c) **ústup** – priestory prekonania prekážky sa uzatvárajú. Posledné vozidlá a osoby preplávajú alebo sa prebrodia. Tieto jednotky sú chránené pechotou, podporovanou delostrelectvom a mínometmi.

ZATARASOVANIE

6.27 Zatarasovanie pri boji na zdržanie

(1) Cieľom boja na zdržanie musí byť opakované narúšanie postupu nepriateľa s maximálnym použitím zátaras, ale s minimálnym časom a úsilím. Týmto je nepriateľ nútený postupovať obozretne a nasadzovať svoje sily a prostriedky, hlavne ženijné prostriedky, ako potencionálne ciele. Zriaďovanie zátaras musí začať v predstihu. Priechody a medzery musia ostať otvorené, ale musia sa dať rýchlo uzavrieť.

(2) Ak je mobilná obrana spojená s prechodom prekážok, musí byť zriadené dostatočné množstvo prepravísk umožňujúcich ich rýchly prechod. Ženijné prostriedky použité na prechod prekážky musia byť rýchlo stiahnuteľné alebo zničené, predtým než nepriateľ prevezme kontrolu nad priestormi prepravísk. Ženijné jednotky resp. iné sily by mali, ak je to možné, zatarasiť miesta, kde nepriateľ môže prekročiť prekážku a nasledovať naše sily. Na ovládnutie stálych premostení môže nepriateľ použiť aj výsadkové alebo predsunuté sily.

6.28 Opatrenia na prežitie pri boji na zdržanie

Počas vedenia boja na zdržanie sa vlastné sily budú často presúvať, a preto budú mať málo času na prípravu rozsiahlych poľných opevnení. Ak to čas a podmienky umožňujú, je potrebné pripraviť potrebné množstvo následných, postupne budovaných (smerom od nepriateľa k vlastným) udržiavacích postavení. Rozsah prác však bude spravidla silne obmedzený len na nevyhnutné opatrenia.

SIEDMA KAPITOLA ŽENIJNÁ PODPORA STABILIZAČNÝCH AKTIVÍT

7.01 Opis stabilizačných aktivít

(1) Mnoho ženijných úloh, ktoré už boli popísaných v predchádzajúcich kapitolách, má uplatnenie aj v stabilizačných aktivitách. Tieto aktivity majú rôzny charakter a vojenská angažovanosť významne závisí od situácie. Aj tu platí zásada, že ženijné plánovanie musí byť vykonané včas a musia sa dodržiavať základné princípy velenia a riadenia.

(2) Všeobecná charakteristika typov stabilizačných aktivít:

- a) **bezpečnosť a kontrola.** Vytvorenie bezpečného prostredia a jeho odovzdanie do rúk miestnych bezpečnostných síl,
- b) **podpora reformy bezpečnostného sektoru** (Security Sector Reform – SSR). Reforma bezpečnostného sektoru pre ozbrojené sily, políciu a súdnictvo. Zapojenie ozbrojených síl pri podpore reformy bezpečnostného sektoru by malo byť zamerané na špecifické oblasti v rámci multi- agentúrneho prístupu s vopred pripraveným procesom postupu odovzdávania zodpovednosti,
- c) **počiatočná obnova základných občianskych služieb a zariadení** (Initial Restoration of Essential Services and Facilities - IROESF). Ich hlavnou časťou je infraštruktúra. Toto je úloha hlavne ženijných jednotiek a zdravotníckej služby, ktoré musia dodatočne nahradiť civilnú infraštruktúru. Úlohy ako obnova ciest a letísk, dodávka pitnej vody, obnovenie dodávky elektrickej energie alebo stráženie dôležitých zariadení. Postupne do všetkých oblastí zapájať miestnych pracovníkov,
- d) **úlohy dočasnej vlády** (Interim Governance Tasks - IGT). Pomoc pri plánovaní, využitie velenia a riadenia, prostriedkov spojenia a všetkých svojich zdrojov ako súčasti komplexného prístupu k vybudovaniu vládnych inštitúcií. Ozbrojené sily môžu byť využité na podporu väčšieho počtu rezortov a štátnych orgánov.

7.02 Nepriateľ

Cieľom nepriateľa je narúšať poslanie našich síl, útočiť na ne a obnoviť vlastnú akcieschopnosť. Môže nasadiť rôzne vyhládavacie, pozorovacie a zameriavacie systémy. Asymetrický nepriateľ sa môže snažiť spôsobiť veľké škody nekonvenčnými prostriedkami ako sú napr. atentáty, samovražedné útoky

a nástražné systémy. Najčastejšie typy možného nepriateľa v stabilizačných aktivitách:

- a) nepravidelní ozbrojenci,
- b) teroristi,
- c) vzbúrenci/povstalci.
- d) organizovaní kriminálnici.

7.03 Ženijná podpora

(1) Ženijná podpora plní úlohu v stabilizačných aktivitách podieľaním sa na celkovom strategickom celi „národnom budovaní“ a na procese obnovenia bezpečnosti. Napr. výstavba/obnova infraštruktúry zároveň podporuje sebavedomie obyvateľstva a upevňuje jeho dôveru v snahe vlády na obnovenie bezpečnosti, zákona a poriadku, verejných služieb a ekonomiky.

(2) V stabilizačných operáciách/aktivitách musí byť ženijná podpora úzko prepojená s hlavnými charitatívnymi agentúrami a mimovládnyimi organizáciami, ktoré môžu byť silným nástrojom umožňujúcim pre podporu aktivít CIMIC.

ŽENIJNÉ ÚLOHY

7.04 Všeobecne

(1) Hlavnými úlohami v stabilizačných aktivitách sú podpora opatrení na prežitie (ochrana síl) a udržiavanie síl. Ako už bolo zmienené v prechádzajúcich kapitolách, za základné prvotné opatrenia na prežitie sú zodpovedné všetky jednotky. Ženijné jednotky, v rámci dostupných zdrojov a priorít veliteľa, budú tieto opatrenia zdokonaľovať. Ženijné úsilie sa bude sústreďovať na úlohy vyžadujúce špeciálne zručnosti alebo prostriedky.

(2) **Podpora opatrení na prežitie.** Ženijné úlohy zahŕňujú:

- a) **klamanie.** Asistencia pri maskovaní a skrytí,
- b) **poľné opevňovanie.** Výstavba opevnených pozorovacích a bojových stanovíšť (zahŕňujúce, pozorovacie, palebné a pohotovostné ochranné objekty), poľných miest a zatarasovacie práce pozostávajúce často výhradne z nevýbušných zátarás,
- c) **zosilňovanie.** Zosilňovanie kľúčových miest, veliteľstiev, zariadení, služieb, spojovacích a ubytovacích zariadení, vrátane úkrytov kolektívnej ochrany,
- d) **ochranné práce.** Ochrana zariadení logistiky, vrátane skladových zásob zložených na zemi a bojových zásob,
- e) **výcvik a poradenstvo v oblasti mínovej bezpečnosti.** Zabezpečovanie úloh v oblasti mínovej bezpečnosti v prospech síl a civilného obyvateľstva výchovnými programami pre školy a miestne komunity,

f) čistenie zamínovaných priestorov. Čistenie zamínovaných priestorov v priebehu aj po skončení konfliktu. V niektorých prípadoch sa môže vykonávať i výcvik civilných agentúr na plnenie úloh čistenia zamínovaných priestorov,

(3) Podpora udržiavania síl. Ženijné úlohy zahrňujú:

- a) tábory.** Pomoc pri výstavbe táborov a zariadení, vrátane úpravy existujúcich objektov,
- b) cesty.** Výstavba a udržiavanie hlavných a vedľajších ciest vrátane výstavby vojenských mostov,
- c) služby.** Pomoc pri výstavbe a inštalácií zariadení na zásobovanie vodou, zabezpečenie elektrickej energie, PHM, sanitárnych zdravotníckych zariadení. Inštalácia vrátane kúrenia a klimatizačných zariadení,
- d) letiská, prístavy a železnice.** Výstavba a udržiavanie potrebných zariadení,
- e) potápačské práce.** Prieskum pod vodou, výstavba a ničenie.

7.05 Oblasti pre špecialistov

- a) ženijná podpora na ochranu síl (FPE).** Zabezpečenie projektov a zdrojov a výstavba primeraných zariadení na ochranu síl je často v zodpovednosti ženijnej podpory. Táto kľúčová úloha vyžaduje rôzne špeciálne znalosti, zručnosti a prostriedky. Ženijné jednotky môžu zosilňovať existujúce a stavať nové veliteľské, táborové a logistické objekty. Môžu opevňovať kľúčové zariadenia velenia a riadenia, špeciálne tie s elektronickým vyžarovaním. Kľúčovým plánovacím faktorom, pri zosilňovaní existujúcich objektov alebo výstavbe nových pozícií, je potreba udržiavania kontaktu s civilným obyvateľstvom, s cieľom vybudovania a udržiavania pozitívneho vzťahu. Dá sa predpokladať, že stabilizačné aktivity budú generovať rôzne ďalšie ženijné úlohy, ako napr. výstavba táborov pre vojnových zajatcov a centier pre utečencov (v tylových priestoroch), vrátane skladov zbraní/munície alebo ničenie objektov,
- b) civilná infraštruktúra.** Ženijná podpora sa môže zapájať do výstavby kľúčovej civilnej infraštruktúry, napr. zásobovanie vodou, palivom a elektrickou energiou alebo do procesu oživovania, miestneho priemyslu a stimulovania vznikajúcich priemyselných aktivít. K týmto úlohám je potrebné udržiavať úzku súčinnosť s mimovládnyimi organizáciami a zložkami CIMIC.
- c) EOD.** S vysokou pravdepodobnosťou v týchto operáciách bude významnou požiadavkou odstránenie všetkých vlastných a nepriateľských mín ako aj ostatnej nevybuchnutej munície. Pri týchto úlohách môžu pomôcť ženijným a EOD jednotkám aj civilní špecialisti, k čomu sa musí udržiavať úzka súčinnosť medzi vojenskými a národnými predstaviteľmi. Toto zahrňuje požiadavku na vyčistenie nástrah, nástražných výbušných systémov a rchb munície. O špecifikách EOD pojednávajú predchádzajúce kapitoly.
- d) mínové akčné centrum (MAC).** Ženijný štáb ma úlohu centralizovať informácie o mínach a nevybuchnutej munícii. K tomu sa na stupni brigáda a vyššie vytvára mínové akčné centrum (MAC). V operačnom priestore môže súčasne pôsobiť

aj OSN MAC. MAC je centrálny prvok zhromažďujúci, analyzujúci a distribuujúci informácie pre daný sektor jednotky.

OBSTARÁVANIE ZDROJOV A ICH FINANCOVANIE

7.06 Obstarávanie

(1) Zabezpečovanie ženijných zdrojov, ako zemné stroje, premost'ovacie prostriedky a všeobecné stavebné zásoby, je v OS SR v zodpovednosti logistiky. Avšak aby logistika vedela plniť požiadavky ženijnej podpory, musia obe zložky nadviazať úzku súčinnosť. V stabilizačných aktivitách hrajú zdroje z hľadiska ich rôznorodosti a množstva významnú úlohu. Ženijné zdroje sa získavajú z nasledujúcich zdrojov:

- a) ženijné poľné a podporné jednotky,
- b) vojenské logistické organizácie,
- c) ostatné vládne alebo servisné agentúry,
- d) ženijné alebo civilné výrobné/dielne,
- e) obstarávanie z civilného trhu alebo miestny nákup,
- f) ťažbou z prírodných zdrojov; napr. kameň a stavebné drevo.

7.07 Financovanie

(1) Dohody/zmluvy o zabezpečení a financovaní zdrojov môžu byť uzavreté pri tvorbe zoskupenia síl alebo v priebehu ich nasadenia. Do doby než sa tak stane, musia byť OS SR pripravené zabezpečovať ich prísun a financovanie z vlastných zdrojov. Financovanie je vo všeobecnosti komplikovaný proces (spotreba niektorých zdrojov môže byť spätne hradená z medzinárodných organizácií a niektorých nie). Preto je nevyhnutné viesť veľmi presné a detailné účtovníctvo.

(2) Proces financovania môže byť komplikovaný. Napríklad spotreba niektorých zdrojov bude spätne hradená prostredníctvom medzinárodných organizácií a iných zdrojov nebude. Na uhrádzanie účtov a prípadné nejasnosti vo fakturovaní, je nevyhnutné viesť veľmi presné a detailné účtovníctvo. Osoby zodpovedné za vedenie účtovníctva musia byť dokonale zoznámení s relevantnými procedúrami a musia viesť potrebnú inventúrnú dokumentáciu.

PODPORA ZO STRANY HOSTITEĽSKEJ KRAJINY (HNS)

7.08 Všeobecne

Dostupnosť HNS a stav miestnej infraštruktúry budú významne ovplyvňovať požiadavky na ženijnú podporu. Najskôr je potrebné z politickej aj vojenskej perspektívy stanoviť rozsah HNS a odhadnúť pravdepodobný postoj miestneho obyvateľstva.

7.09 Zdroje HNS

V stabilizačných aktivitách, kedykoľvek je to z vojenského hľadiska vhodné, spoľahlivé, časovo a finančne efektívne, by sa mali v čo najväčšom možnom rozsahu využívať dostupné civilné zdroje (kvalifikovaná i nekvalifikovaná pracovná sila, strojné zariadenia a materiál). Avšak pri využívaní civilných dodávateľov, bude musieť vojenský kontraktálny personál dohliadať na kľúčové projekty, s cieľom zaistiť oceňovanie položiek a vykonávať kontrolu kvality. Dostupnosť HNS bude tiež určovať požadovanú úroveň sebestačnosti síl. Z tohto dôvodu bude v prvých fázach operácie rozhodujúca včasná a efektívna súčinnosť ženijného štábu s autoritami hostiteľskej krajiny a civilnými agentúrami.

ÔSMA KAPITOLA ŽENIJNÁ PODPORA UMOŽŇUJÚCÍCH AKTIVÍT

ÚVOD

8.01 Umožňujúce aktivity

Umožňujúce aktivity sú spojovacím článkom medzi ostatnými vojenskými aktivitami. Patria sem aktivity na nadviazanie či prerušenie dotyku s nepriateľom a aktivity vedené mimo dotyk s nepriateľom.

8.02 Typy umožňujúcich aktivít

Medzi typy umožňujúcich aktivít patria:

- a) ženijný prieskum, bezpečnosť (pozri druhú kapitolu),
- b) postup na nadviazanie dotyku,
- c) stretný boj,
- d) operácie na spojenie síl, spojenie jednotiek,
- e) oslobodenie obkľúčených síl, pomoc obkľúčeným silám,
- f) vystriedanie jednotiek v boji,
- g) ústup,
- h) odsun (stiahnutie sa z priestoru, odchod),
- i) pochod,
- k) prechod prekážok a prielom zátarás.

POSTUP NA NADVIAZANIE DOTYKU S NEPRIATEĽOM

8.03 Všeobecne

(1) Cieľom je získanie alebo obnovenie kontaktu s nepriateľom v podmienkach, ktoré sú pre hlavné sily najpriaznivejšie. Realizujú sa prieskumné a bezpečnostné úlohy. Činnosť musí byť rozhodná, odvážna, rýchla a často decentralizovaná

s cieľom, dosiahnuť prekvapivý účinok na nepriateľa. Tomu musí predchádzať dôkladný prieskum. Ochranné sily a prostriedky nepriateľa musia byť zničené alebo neutralizované, bez zdržania postupu hlavných síl. Pri postupe musí byť tiež zaistená ochrana krídiel.

(2) Hlavnou ženijnou úlohou pri postupe na nadviazanie kontaktu je podpora mobility (výstavba, zlepšovania a údržba ciest potrebných pre postup jednotiek a zásobovanie) a zatarasovanie krídiel postupujúcej zostavy. Cieľom ženijného prieskumu pri postupe je:

- a) výber ciest, vyžadujúcich minimálny rozsah prác,
- b) príprava ženijných síl, prostriedkov a materiálu pre podporu operácie.

8.04 Podpora mobility

(1) Zatarasenie ciest často nemusí byť súvislé. Väčšinou ide krátke úseky zamínovaných ciest, jednotlivé protidopravné alebo protitankové míny, nevýbušné protidopravné alebo protitankové zátarasy, zničené cestné objekty alebo závaly a krátery po bojovej činnosti.

(2) Pre zriaďovanie a udržiavanie ciest je prevládajúcim faktorom rýchlosť. Ženijné úlohy môžu zahŕňať:

- a) odtarasenie ciest a odstránenie prekážok akéhokoľvek druhu,
- b) zriadenie obchádzok,
- c) zasypávanie alebo premost'ovanie kráterov,
- d) prechod suchých a vodných prekážok,
- e) označovanie prielomov a priechodov v zátarasách.

(3) Najdôležitejšie ženijné prostriedky pre podporu mobility pri nadväzovaní kontaktu sú:

- a) dozéry, prioritne ženijné tanky,
- b) obrnené premost'ovacie prostriedky, mostné tanky (alebo kolesové ekvivalenty), následne automobilové mosty,
- c) prielomové odminovacie prostriedky (SVO),
- d) mechanické náradie a výbušniny,
- e) prenosné a na vozidlách namontované mínové detektory,
- f) prostriedky pre rýchle čistenie zamínovaných priestorov.

(4) Uvedené prostriedky musia byť v zostave ženijných jednotiek podporujúcich postupujúce sily. Ženijné jednotky musia byť zaradené v čele resp. blízko čela postupujúcej zostavy, aby mohli byť tieto prostriedky rýchlo nasadené.

8.05 Zatarasovanie

Úlohou ženijných jednotiek presúvajúcich sa spolu s krídelnou a tylovou ochranou je, v súčinnosti s krycou protitankovou a nepriamou paľbou, rýchle zatara-

sovanie prístupových ciest nepriateľa. Musia byť veľmi dobre zásobené ženijnou bojovou muníciou (míny a trhaviny).

STRETNÝ BOJ

8.06 Všeobecne

(1) Stretný boj je bojová činnosť (druh umožňujúcej aktivity), ku ktorému dochádza keď sa obe strany snažia splniť svoje poslanie útočnou činnosťou. Predstavuje zrazenie pohybujúcich sa jednotiek. K stretnému boju často dochádza v priebehu nadväzovania kontaktu. Jeho výsledok v ofenzívnych alebo zdržiavacích operáciách často rozhoduje o povahe nasledujúcich operácií. Z tohto dôvodu je stretný boj charakterizovaný ako umožňujúca aktivita.

(2) K stretnému boju môže dôjsť za rôznych okolností:

- a) keď sa jednotky, vykonávajúce taktický presun alebo presun v prúdoch po komunikáciách dostanú do styku s nepriateľom, o ktorom majú len malé alebo žiadne informácie,
- b) náhodou alebo pri neúčinnom prieskume,
- c) keď obe strany o sebe vedia a rozhodnú sa priamo zaútočiť bez zdržania v snahe získať pozíčnú výhodu, územie taktického významu, udržať tempo alebo dosiahnuť prevahu nad nepriateľom,
- d) keď sa jedna strana snaží zaujať obranu a druhá strana sa jej snaží jej v tom zabrániť.

8.07 Ženijné úlohy

(1) V stretnom boji môže byť kritické rýchle rozvinutie ženijných jednotiek. Ženijné jednotky musia byť pripravené pohotovo plniť úlohy podpory mobility alebo zatarasovania. Vhodné a rýchle nasadenie ženijných prostriedkov môže zaistiť voľnosť pohybu vlastných síl a znemožniť ju nepriateľovi. Hoci sú ženijné jednotky a prostriedky v čele zostavy, čas na ich prípravu, rozvinutie a splnenie úloh je zvyčajne krátky. Preto čas na vykonanie prieskumu bude potrebné obmedziť na minimum. Do popredia sa preto dostáva požiadavka na rýchlu reakciu a schopnosť improvizácie.

(2) Hlavné ženijné úlohy:

- 1. Prielom zátarás a prechod prekážok.
- 2. Udržiavanie priechodnosti ciest, obnova ciest (otváranie ciest).
- 3. Rýchle zriaďovanie zátarás pred predným okrajom alebo na krídlach.

SPOJENIE JEDNOTIEK

8.08 Všeobecne

Operácie na spojenie jednotiek sú zvyčajne vedené na území kontrolovanom nepriateľom a môžu byť do nich zapojené rôzne druhy síl. Ich cieľom je získať pozemný kontakt medzi vlastnými silami, ktoré môžu mať rovnaké alebo odlišné poslanie. V operáciách na spojenie síl (pomoc obkľúčeným silám) môže nastať situácia, že bude nevyhnutné zničiť nepriateľa, ktorý sa nachádza medzi silami, ktoré sa majú spojiť. Najčastejším prípadom tohto typu operácie je spojenie izolovanej /obkľúčenej jednotky s vlastnými silami.

8.09 Ženijné úlohy

Tieto operácie vyžadujú značné úsilie na koordináciu ženijných úloh, a to nielen s ostatnými jednotkami, ale tiež medzi ženijnými jednotkami oboch zoskupení. Ženijné úlohy zahŕňujú:

a) ženijné jednotky presúvajúcich sa síl:

1. Podpora mobility s dôrazom na priechodnosť ciest, prielom zátarás a prechod prekážok.
2. Zatarasovanie na ochranu krídiel postupujúcich síl.

b) ženijné jednotky podporujúce obkľúčené /izolované jednotky:

1. Podpora mobility prichádzajúcim silám udržiavaním ciest, otváraním vlastných a odtarasením nepriateľských zátarás.
2. Zatarasovanie na ochranu krídiel prichádzajúcich síl.
3. Zatarasovanie na upevnenie priestoru obsadeného izolovanými/obkľúčenými silami s ohľadom na prístupové smery prichádzajúcich síl.

ÚSTUP

8.10 Všeobecne

(1) **Ústup** je zámerné prerušenie kontaktu s nepriateľom. Vykonáva sa väčšinou pod tlakom nepriateľa. Prieskumné a ochranné jednotky však naďalej vykonávajú pozorovanie a vyhľadávanie nepriateľa. Zásadou je nepretržite udržiavať pripravenosť jednotiek začať ofenzívne alebo defenzívne aktivity.

(2) **Odchod** síl sa líši od ústupu v tom, že pri odsune nie sú sily v kontakte s nepriateľom. Vo svojej podstate ide o administratívny presun (nie je obsahom tohto dokumentu).

(3) **Pochod** sa uskutočňuje pri premiestňovaní jednotky na miesto jej účinného taktického použitia. Jednotky by mali byť pripravené, na to že môžu prísť do kontaktu s nepriateľom, ale primárne neplánujú, že ku kontaktu určite dôjde. Pochod sa odlišuje od taktického presunu. Pri taktickom presune sa jednotky presúvajú v bojovej zostave (Battle Formations) a sú buď v dotyku s nepriateľom, alebo očakávajú, že ho čoskoro stretnú. Pochod sa môže vykonať pešo alebo presunom po ceste (v teréne) a železničnou dopravou. Keď je dobre plánovaný a účinne vedený, zvyšuje tempo vojenských operácií.

(4) Ženijné jednotky by mali byť preskupené tak, aby sily a prostriedky podporujúce mobilitu boli zoskupené spoločne s čelnými silami a zatarasovacie sily so zadnými prvkami ustupujúcich síl. Záloha ženijných síl a prostriedkov je v strede ustupujúcej zostavy.

8.11 Ženijné úlohy:

Ženijné úlohy sú podobné ako počas boja na zdržanie:

- a) prieskum pre začatím operácie,
- b) zatarasovanie. Zatarasenie a ničenie ciest a cestných objektov, zatarasenie priestorov za ustupujúcim silami,
- c) podpora mobility. Udržiavanie priechodnosti ciest a vlastných zátarás, ktoré sa musia po prechode posledných vlastných síl okamžite uzavrieť. Prechod vodných a suchých prekážok.

STRIEDANIE JEDNOTIEK V BOJI

8.12 Všeobecne

(1) Vystriedanie jednotiek v boji sa vykonáva za účelom udržania celkovej úrovne bojaskhopnosti. Typy operácií:

- a) striedanie v mieste. Operácia, celé sily alebo ich časť sú nahradené v sektore striedajúcimi silami,
- b) prechod cez línie smerom vpred. Operácia, pri ktorej prichádzajúce sily útočia cez sily, ktoré sú v dotyku s nepriateľom,
- c) prechod cez línie smerom vzad. Operácia pri ktorej sily vykonávajú presun smerom dozadu (do tyla) cez priestor, ktorý je obsadený inou jednotkou v obrannom postavení.

(2) Pri realizácii prechodu cez línie smerom vpred či vzad, sú sily v mieste zodpovedné za podporu mobility prechádzajúcich síl. Vytváranie priechodov v zátarasách vyžaduje povolenie od veliteľa operácie (spoločného nadriadeného veliteľa oboch síl – v mieste aj prechádzajúcich).

8.13 Ženijné úlohy pri striedaní v mieste.

Najdôležitejšou ženijnou úlohou je odovzdávanie zátarás striedajúcim silám. Táto úloha je zložitejšia v prípade, že striedanie je vykonávané medzi silami rôznych spojeneckých štátov. V takomto prípade, je možno predpokladať, krajiny požívajú odlišné materiály a postupy zriaďovania zátarás. Preto musia mať sily poskytnutý dostatočný čas na vykonanie detailného odovzdania zátarás. Informácie, ktoré by mali byť odovzdávané, zahŕňajú:

- a) komplexný plán zátaras a potrebnú dokumentáciu,
- b) ženijné informácie a údaje,
- c) plány priechodov a medzier,
- d) plány poľných opevnení a ostatné plány.

8.14 Ženijné úlohy pri prechode cez línie smerom vpred.

Pri plánovaní a vykonávaní prechodu cez línie smerom vpred, je nevyhnutné dodržať nasledujúce zásady:

- a) správne načasovanie odovzdávania povinností,
- b) ženijný veliteľ/náčelník prichádzajúcich síl by mal:
 1. Včas nadviazať súčinnosť so ženijným veliteľom síl v mieste.
 2. Získať podrobnosti o zistených nepriateľských zátarasoch.
 3. Pri začatí útoku prevziať zodpovednosť za ženijné činnosti v priestore útoku.
- c) ženijný veliteľ/náčelník síl v mieste (resp. striedaných síl) musí pokračovať v riadení ženijnej podpory jeho vlastných síl. Spravidla bude tiež zodpovedný za zabezpečenie:
 1. Udržiavania ciest v sektore, s dôrazom na cesty, ktoré môžu byť použité na prechod.
 2. Priechodnosť zátaras. Sily na mieste musia zabezpečiť dostatočné množstvo a šírku medzier a priechodov v zátarasoch, ich náležité označenie a poskytnutie sprievodcov.
- d) obaja ženijní velitelia/náčelníci musia zabezpečiť súčinnosť a koordináciu ženijných úloh oboch síl až do začatia útoku.

8.15 Ženijné úlohy pri prechode cez línie smerom vzad

Ženijné jednotky ustupujúcich síl sú zodpovedné za podporu mobility a zatarasovacie úlohy vo svoj prospech až po hranice priestoru taktickej zodpovednosti síl, cez ktoré musia vykonať prechod. Tento taktický priestor zodpovednosti musí byť jasne vymedzený. Ženijné jednotky rozmiestnené v tomto priestore sú zodpovedné za:

- a) označenie medzier a priechodov cez ich zátarasy, vrátane poskytnutia sprievodcov,
- b) udržiavanie priechodnosti ciest pre ustupujúce jednotky, rýchle uzavretie priechodov a ciest po prejdení ustupujúcich jednotiek,
- c) rýchle uzavretie priechodov a ciest hneď po prejdení ustupujúcich jednotiek. Kde je to nevyhnutné, za dokončenie plánu zátaras.

DEVIATA KAPITOLA

ŽENIJNÁ PODPORA V ŠPECIFICKOM PROSTREDÍ

OPERÁCIE V ZASTAVANOM PROSTREDÍ

9.01 Všeobecne

(1) Vo svete neustále vzrastá počet a veľkosť zastavaného priestoru, ktorý zahrňuje veľkomestá, mestá, dediny a koncentrácie priemyslových zariadení. Z tohto dôvodu vzrastá význam taktiky, prostriedkov a postupov zameraných na operácie v zastavanom prostredí. Zastavané priestory sú spravidla politické ekonomické a priemyselné centrá s rozsiahlou výstavbou, vrátane rozsiahlej siete ciest, železníc, vodných ciest, telekomunikácií a elektrických vedení. Z dôvodu veľkého vplyvu terénu, plnia ženijné jednotky v operáciách v zastavanom území významnú úlohu.

(2) Operácie v zastavanom priestore charakterizujú:

- a) obmedzený dosah vyhľadávacích a pozorovacích prostriedkov,
- b) obmedzený priestor paľby - dominancia ručných zbraní,
- c) výborná ochrana, skrytie a utajenie síl a prostriedkov a sťažený odhad síl nepriateľa,
- d) trosky budov zhoršujúce podmienky pre manévrovanie, hlavne tankových a mechanizovaných jednotiek,
- e) zvýšené možnosti pre prienik a obchvat,
- f) boj v tesnom priestore (v uliciach) - väčšia zraniteľnosť vozidiel a osôb voči útokom z blízka,
- g) prítomnosť civilného obyvateľstva - vážne obmedzenie vojenskej činnosti,
- h) ťažkosti pri velení, riadení a spojení,
- i) vysoká spotreba munície a bojových zásob,
- j) zvýšené nebezpečenstvo ohrozenia toxickými priemyselnými látkami a endemickými chorobami
- k) rozdelenie boja na štyri úrovne :
 - 1. Vo vzduchu.
 - 2. Nad zemou, na strechách a v budovách.
 - 3. Na povrchu ulíc.
 - 4. V podzemí v kanalizačných systémoch a systémoch podzemných dráh.

9.02 Ženijné úlohy

(1) **Ofenzívne operácie:**

- a) prieskum na zistenie a identifikáciu nepriateľských zátarás a iných prekážok,
- b) prielom zátarás vrátane závalov - nasadenie ženijných obrnených prostriedkov je samozrejmom požiadavkou, ale ich manévrovateľnosť je často limitovaná,
- c) ničenie opevnení a oporných bodov – často ručné kladenie náloží,
- d) pokladanie mín na ochranu krídiel a tylových priestorov,
- e) premostovanie suchých a vodných prekážok,
- f) zriaďovanie skrytých ciest pre osoby a vozidlá, často prerázaním otvorov do stien vyražaním vstupov do podzemných priestorov.

(2) **Defenzívne operácie.** V obrane, čeliac obrnenému nepriateľovi, by malo byť prioritným zriaďovanie protitankových zátarás využívajúc v maximálnej miere

materiály z miestnych zdrojov. Ulice by sa mali zatarasiť pred predným okrajom obrany na vzdialenosť účinného dostrelu protitankových zbraní. Tieto zátarasý zároveň slúžia aj na oddelenie pechoty od podporných obrnených vozidiel. Použitie riadených a moderných mín zvyšuje efektivitu zátarasu a znižuje vlastné straty a straty civilného obyvateľstva.

Hlavné ženijné úlohy:

- a) zriaďovanie zátarasu a ničenie objektov,
- b) technické poradenstvo veliteľovi ohľadom využitia existujúcich objektov a zariadení,
- c) pomoc pri budovaní oporných bodov,
- d) podpora protiútokov a udržiavanie ciest,
- e) podpora presunov medzi budovami, vytváranie priechodov a zriaďovanie premostení,
- f) v prípade núdze, bojujú ženijné jednotky ako pechota.

(3) **Opatrenia na prežitie.** Ženijné jednotky pomáhajú vo výbere najodolnejších budov a zariadení pre potreby obrany. Vykonávajú ochranné opatrenia na zníženie ohrozenia od elektrických systémov a zásobníkov plynu, skladov pohonných hmôt a nebezpečných chemických látok. V rizikových priestoroch zriaďujú protipožiarne zábrany. Zosilňujú stavby proti priamej a nepriamej paľbe. Získávajú konštrukčné materiály rozoberaním nepotrebných.

OPERÁCIE V ZALESNENÝCH OBLASTIACH

9.03 Všeobecne.

(1) Zalesnené priestory sú charakteristické podmienkami s obmedzenou mobilitou, viditeľnosťou a limitovanými palebnými sektormi, čo si vyžaduje odlišnú taktiku od taktiky použitej na otvorenom teréne.

(2) Pri plánovaní operácií v zalesnených priestoroch sa musia zvážiť nasledujúce faktory:

- a) často vzniká potreba nasadenia decentralizovaných malých peších ženijných jednotiek,
- b) velenie, riadenie a spojenie budú zložitejšie,
- c) všetky jednotky vyžadujú voľnosť pre manéver a presuny,
- d) všetky jednotky musia byť pripravené brániť sa vlastnými silami a bojovať ako pechota,
- e) účinok delostreleckej a mínometnej paľby na nechránený personál sa zvyšuje roztrieštením konárov a stromov,
- f) zalesnené priestory sú všeobecne nevhodné na to, aby tadiaľ viedli záložné cesty,
- g) lesy nie sú vždy nepriechodné pre obrnené vozidlá, preto sa musia niektoré priestory zatarasiť.

9.04 Podpora mobility

(1) V oblasti odtarasovania sa počiatočné úsilie sústreďuje na razenie prielomov a vytváranie priechodov v mýnových poliach a spočíva na organických resp. pridelených ženíjnych jednotkách priamej podpory, ktoré s ohľadom na charakter terénu, často pôsobia pešo a odtarasovanie vykonávajú ručným spôsobom. V ďalšom období sa plnia úlohy plošného odtarasovania (čistenia) napríklad pre spriechodnenie ciest a výstavbu heliportov alebo výsadkových zón. Mechanické čistenie zamínovaných priestorov je často obmedzené terénnymi podmienkami.

(2) Na odstraňovanie nevýbušných zátarás, ak to umožňujú podmienky, sa môže využívať ťažká (obrnená) technika so žeriavovým zariadením, dozérovou radlicou, lopatou a navijakom. Na ručné odtarasovanie nevýbušných zátarás sa používajú reťazové píly a trhaviny.

(3) Udržiavanie cestnej siete vyžaduje nasadenie ťažkej techniky a použitie stavebného materiálu eventuálne koľajové vozovky.

9.05 Zatarasovanie

Pre zalesnené oblasti je charakteristická dostupnosť prírodného materiálu pre zatarasovanie. Nevýbušné protitankové zátarasy, hlavne stromové záseky, nachádzajú široké uplatnenie v tomto prostredí. Nevýbušné protipechotné zátarasy významne spomaľujú postup nepriateľa.

9.06 Opatrenia na prežitie

Sily môžu vyžadovať pomoc pri čistení palebných sektorov, výstavbe poľných opevnení, čistení priestorov pre miesta velenia, postavenia delostrelectva a priestory sústredenia podporných síl a zariadení. Manévrovanie ťažkej ženíjnej techniky je v týchto podmienkach obmedzené. Lesy poskytujú vhodné podmienky na skrytie a preto sa často využívajú ako priestory sústredenia, skryté postavenia a vyčkávacie priestory, kde sa musia vykonať opatrenia maskovania, skrytia a kľamaná. Na ochranu jednotiek v priestoroch rozmiestnenia sa musia zriaďovať protipožiarne zábrany.

OPERÁCIE V HORSKOM PROSTREDÍ

9.07 Všeobecne.

(1) Horský terén je charakterizovaný značnými výškovými rozdielmi, príkrosťou svahov, údoliami a značnými teplotnými rozdielmi. Väčšina ciest a železníc vedie údoliami a pozdĺž horských tokov, čo má podstatný vplyv na manéver. V horskom teréne sa môžu nachádzať aj zastavané priestory, náhorné planiny, horské sed-

lá, horské steny a priesmyky. Úspech v operáciách v horskom prostredí spravidla dosiahnu sily, ktoré získajú kontrolu nad kľúčovým terénom, ako sú vrcholy horských hrebeňov, ústia údolí, horské priesmyky a cesty. Výšiny sú často kľúčovým terénom, na ktorom je založená obrana. Z dôvodu obmedzenej mobility pozemných vozidiel, môžu mať helikoptéry rozhodujúci význam pre taktické presuny, prieskum, zásobovanie a evakuáciu.

(2) Ženijný prieskum musí byť vykonávaný nepretržite, počas všetkých presunov. Ženijné prostriedky by mali byť začlenené do všetkých presúvajúcich sa zoskupení.

(3) Pri plánovaní operácií sa musí zohľadniť spravidla nestále a rýchlo sa meniace počasie, obmedzené rádiové spojenie, priechodnosť terénu, dostupnosť a kvalita ciest, časová náročnosť výkopových prác, význam zátarás v zúžených priestoroch a dostupnosť vrtuľníkovej podpory pre zásobovanie ženijnými zdrojmi.

9.08 Ženijná podpora.

(1) **Podpora mobility.** Hlavné úsilie sa sústreďuje na zriaďovanie, úpravu a udržiavanie ciest, ktoré sú v horskom teréne veľmi zraniteľné. Z dôvodu veľkého počtu horských bystrín a ich náchylnosti k náhlemu rozvodneniu, je potrebné zabezpečiť dostatočné kapacity premostňovacích prostriedkov a prostriedkov a zdrojov na stavbu a zosilňovanie cestných objektov. V horských podmienkach je zvýšená pravdepodobnosť výstavby a zosilňovania premostení suchých prekážok. Kvôli nedostatku ciest a obmedzenému prístupu majú nasledujúce úlohy zvláštny význam:

- a) prielom a odstraňovanie zátarás a prekážok,
- b) zriaďovanie obchádzok, vyčkávacích a odpočinkových priestorov a priestorov rozmiestnenia,
- c) odstraňovanie snehu,
- d) výstavba a údržba heliportov a pristávacích dráh,
- e) čistenie a úprava výsadebných zón.

(2) **Zatarasovanie.** Obmedzené množstvo a kapacita horských ciest výrazne zvyšuje účinok zátarás. V členitom teréne je obzvlášť účinné zatarasovanie ciest a priesmykov, ničenie tunelov a cestných prvkov. Zatarasovanie nesmie obmedziť mobilitu vlastných síl.

(3) **Opatrenia na prežitie.** V horskom prostredí sa často vyskytuje iba skalnatá hornina a preto je tam zakopávanie extrémne náročné a vyžaduje si špeciálne zariadenia a trhaviny. Z toho dôvodu sa často pri budovaní bojových postavení využívajú čiastočne zapustené, povrchové a nadzemné ochranné stavby. Ich budovanie zostáva v zodpovednosti bojových jednotiek, avšak rozsah ženijnej podpory je vyšší. Členitý horský terén poskytuje veľa možností na skrytie a utajenie. Ľahké ženijné

prostriedky, schopné prepravy vrtuľníkom, poskytujú významnú podporu pri ochrane bojových jednotiek a pri príprave palebných postavení delostrelectva a PVO.

OPERÁCIE V PODMIENKACH SO ZNÍŽENOU VIDITEĽNOSŤOU

9.09 Všeobecne.

(1) Viditeľnosť je ovplyvňovaná tmou, hmlou, zrážkami, prachom a dymom. Súčasné technické prostriedky do značnej miery potlačujú obmedzenia spôsobené zníženou viditeľnosťou a umožňujú, aby boli operácie vedené s vyššou efektívnosťou a sebavedomím. Na druhej strane však zdokonaľujú aj vyhľadávacie, pozorovacie a detekčné spôsobilosti nepriateľa, čo zvyšuje dôležitosť opatrení proti pozorovaniu a vyhľadávaní. Velitelia musia vo svojich plánoch zohľadniť nepriaznivé dopady obmedzenej viditeľnosti. Ženijné úlohy budú pravdepodobne trvať dlhší čas, ale zvýši sa účinnosť zatarasovania.

(2) Zmeny viditeľnosti v dôsledku neočakávanej zmeny počasia alebo použitia dymu nepriateľom nemožno predpovedať. Čas, za ktorý sa zdvihne hmla možno predpokladať, pretože počas určitého ročného obdobia býva v danej oblasti štandardný.

9.10 Ženijná podpora

(1) **Ofenzívne aktivity.** Velenie, riadenie, prieskum a prekonávanie zátarás sú v noci alebo v podmienkach obmedzenej viditeľnosti zložité. Z tohto dôvodu musí byť plánovanie viac detailnejšie, predpokladajúce rôzne neočakávané situácie a musia byť pripravené záložné plány. Ak nepriateľ nemá účinné prostriedky na nočné pozorovanie alebo vyhľadávanie a naše sily ich majú, potom môže znížená viditeľnosť napomáhať k skrytému prekračovaniu prekážok a zátarás.

(2) **Defenzívne aktivity.** Ženijné budovanie obrany vyžaduje v podmienkach so zníženou viditeľnosťou viac času. Zriaďovanie zátarás a koordinácia medzi jednotkami sú sťažené. Ženijné jednotky, plniace úlohy na prednom okraji, môžu vyžadovať dodatočnú ochranu pred prekvapivými útokmi. V týchto podmienkach sa zvyšuje efektívnosť zátarás. K zníženiu účinnosti pozorovacích a vyhľadávacích prostriedkov nepriateľa je možno použiť zadymenie. V podmienkach so zníženou viditeľnosťou sú najrýchlejším a najvhodnejším prostriedkom rozptyľované míny.

OPERÁCIE V EXTRÉMNE CHLADNÝCH (ARKTICKÝCH) PODMIENKACH

9.11 Všeobecne

(1) V arktických a extrémne studených klimatických podmienkach je teplota spravidla pod bodom mrazu a terén je pokrytý snehom počas celej zimy. Vnútro-

zemské podnebie je spravidla chladné a suché. V prímorských oblastiach je chlad menej intenzívny, ale vyznačujú sa vysokou vlhkosťou. Striedanie nočných a denných teplôt spolu s dažďovými zrážkami, môže spôsobiť striedavé topenie a mrznutie, čo významne sťažuje presuny. Zmeny počasia môžu byť náhle a dramatické najmä v horách a v blízkosti pobreží. Snehové búrky, husté sneženie a hmla môžu náhle obmedziť viditeľnosť na nulu, sú dezorientujúce a spolu s hlbokým snehom a ľadom sťažujú a ohrozujú dopravu a pohyb osôb. Studený prenikavý vietor spôsobuje vyčerpanie, depresiu a smäd. Chladné počasie znižuje výkonnosť osôb a prostriedkov.

(2) Sily operujúce v arktických podmienkach alebo počas extrémne chladného počasia musia byť schopné účinne viesť všetky typy operácií. Je potrebné si uvedomiť, že vedenie operácií v týchto podmienkach je extrémne náročné a vyžaduje si špeciálnu techniku, výcvik, výzbroj, výstroj a aklimatizáciu. Kritickým aspektom je prežitie síl, čo môže byť zložitejší problém ako nepriateľ.

(3) Počasie a jeho zmeny majú významný dopad na plánovanie a plnenie úloh ženijnej podpory. Napríklad :

- a) hlboká snehová pokrývka môže spôsobiť, že mínové polia nebudú efektívne, pri odmäku sa môže zásadne meniť veľkosť a rýchlosť vodných tokov ,
- b) v extrémnom chlade akákoľvek ženijná úloha vyžaduje viac času, s čím sa musí odzrkadliť počítať pri plánovaní,
- c) osobná príprava vyžaduje veľkú pozornosť detailom, napr. oblečeniu, výstroju a výzbroji, osoby potrebujú viac času na odpočinok a technika údržbu,
- d) kľúčovou požiadavkou je ukrytie osôb, techniky a materiálu, zásobovanie stravou, vodou a teplom a zdravotnícke zabezpečenie,
- e) dlhé hodiny denného svetla v lete a dlhé noci v zime, silné vetry zvyšujú pocitový chlad a môžu výrazne znížiť viditeľnosť
- f) v rozľahlých oblastiach severu je nízky výskyt až úplná absencia cestných a železničných sietí,
- g) miestne zdroje sú extrémne obmedzené v dôsledku veľmi nízkej hustoty obyvateľstva, značná časť oblastí je bez stromov.

9.12 Podnebie a terén

(1) V arktických a extrémne chladných klimatických podmienkach je značné úsilie ženijnej podpory položené na podporu mobility a opatrenia na prežitie.

(2) **Podpora mobility.** Na presuny, dopravu zásob a pohyb osôb sa využívajú hlavne lietadlá, vrtuľníky, špeciálna technika, snežnice, ale aj bežná kolesová a pásová technika. Je potrebné mať na zreteli:

1. Zvýšené ženijné úsilie na výstavbu, zlepšovanie a udržiavanie pristávacích dráh, heliportov a ciest.
2. Priechodnosť ciest sa môžu radikálne zmeniť a preto sa musia prostriedky na odstraňovanie snehu udržiavať v pohotovosti.

3. Hlavné cesty často sledujú tok riek a na ich preklopenie využívajú množstvo mostov, ktoré v prípade ich zničenia nebude možné obísť. Ak je vodná prekážka zamrznutá, je možné na jej prechod zriadiť ľadové prepravisko resp. ak nie je zamrznutá, zriadiť bežné typy vojenských prepravísk. Pri nasadení štandardných premostňovacích a prepravných prostriedkov je potrebné mať na zreteli, že pri nízkych teplotách sa ľahké zliatiny a liatina stavajú krehké, predlžuje sa čas stavby (spravidla dvojnásobne) a je potrebné mať k dispozícii zvýšené množstvo náhradných dielcov.
4. Jednotky musia byť vybavené prostriedkami na ohrev stravy, vykurovanie a sušenie.

(3) **Zatarasovanie.** Podpora sa spravidla sústreďuje na obmedzenú dostupnosť cestnej siete s dôrazom na zatarasenie a ničenie ciest a cestných objektov a pokladanie protidopravných mín. Pri zriaďovaní mínových polí je potrebné počítať s vplyvom chladu na materiály, so zníženým pracovným tempom a s negatívnym vplyvom zmien počasia na položené míny (po napadnutí snehu alebo jeho topení vykonať úpravy).

(4) **Opatrenia na prežitie.** Pre prežitie je nevyhnutné ukrytie síl a prostriedkov. Udržiavanie a ochrana vlastných úkrytov a krytov a zničenie nepriateľských objektov je dôležitý cieľ, ktorý môže ovplyvniť výsledok boja. Opatrenia na prežitie v nehostinnom prostredí a pred nepriateľskou činnosťou zahŕňujú výstavbu ochranných stavieb s využitím snehu a ľadu a opatrenia proti prostriedkom pozorovania a vyhľadávania.

OPERÁCIE V PÚŠTNÝCH A EXTRÉMNE TEPLÝCH PODMIENKACH

9.13 Všeobecne.

(1) Vyprahnuté oblasti tvoria okolo jednej tretiny zemského povrchu. Charakter terénu v púštnych a extrémne teplých oblastiach býva rôzny. Spoločným znakom týchto oblastí je nedostatok vody a riedka alebo žiadna vegetácia. Vďaka nedostatku vody, vysokej teplote a vetru býva povrchová vrstva zeminy často silne erodovaná. Podkladová hornina môže byť pokrytá vrstvou piesku alebo štrku, alebo môže byť pôsobením erózie odkrytá. Bežné tvary sú piesočné duny, príkre steny a prepadliny. Cestná sieť je riedka a cesty sú primitívne, často vo veľmi zlom stave.

(2) Prostriedky a taktika musia byť upravené a prispôbené prašnému a drsnému terénu, kde teploty kolíšu z extrémnych výšok pod bod mrazu a kde sa viditeľnosť môže zmeniť v minútach z 10 kilometrov na 10 metrov. Je dôležité si uvedomiť, že ročné obdobia výrazne ovplyvňujú ráz púští. Púšte na južnej pologuli majú leto medzi decembrom a marcom. Tento sezónny rozdiel medzi severnou a južnou pologulou je dôležitý pre vybavenie jednotiek technikov a materiálom a pre výcvik neaklimatizovaných vojakov. Púšť spôsobuje fyzické i mentálne vyčer-

panie. Faktory ako úmorná žiara, klimatická nepohoda, oslnivé **svetlo** a púštne prostredie môžu nepriaznivo ovplyvňovať výkonnosť vojakov.

(3) V niektorých púštnych oblastiach je možné nájsť prirodzené prekážky ako napríklad rokliny. Avšak na usmernenie manévru nepriateľa, sa budú musieť často použiť zátaras.

9.14 Ženijná podpora.

(1) Podpora **mobility**. Riedka cestná sieť a ich zlý stav robia z podpory mobility, hlavne v púšti, záležitosť prvoradej dôležitosti. Doprava mimo spevnených ciest v jemnom piesku, po skalnatom teréne a soľných plošinách je náročná. Ženijný prieskum sa musí zamerať na zistenie ciest, prekážok a zátaras. Ženijné úlohy môžu zahŕňať:

1. Úpravu povrchovej vrstvy terénu (napr. zjemnenie kameňových úsekov), úpravu sklonov svahov terénnych nerovností a všeobecné udržiavanie ciest.
2. Premostenie suchých prekážok.
3. Zvyšovanie únosnosti terénu pre stavbu ciest, vzletových a pristávacích dráh.
4. Potlačovanie prašnosti.

(2) **Zatarasovanie**. Aby boli mínové polia v púštnych oblastiach účinné, musia byť položené na relatívne rozsiahlom území. Najčastejšie sa taktické mínové polia používajú na pokrytie medzier medzi jednotkami. V púšti je najvýhodnejšie využívať zátaras orientované na cieľ alebo situáciu, zátaras orientované na terén majú uplatnenie hlavne v priestoroch s vhodnými terénnymi podmienkami. Jemný púštny piesok môže spôsobiť rôzne problémy, ako odkrytie, zasypanie alebo znefunkčnenie mín. Pohyblivé piesky môžu míny premiestniť. Na zriaďovanie protitankových zátaras sa z výhodou môžu využívať protitankové priekopy, ktoré by však nemali demaskovať čelo alebo krídla obrany a nesmú poskytovať ochranu pre nepriateľskú pechotu.

(3) **Opatrenia na prežitie**. Púšte poskytujú malé krytie a utajenie. Preto maskovanie, rozptýlenie a časté presuny sú významnými opatreniami na prežitie. V púštnych podmienkach narastá význam budovania krytov a okopov pre bojové a iné vozidlá, techniku a materiál. Opevňovanie je v púštnych podmienkach zložité. Piesočná pôda vyžaduje výdrevu stien výkopov, zatiaľ čo výkopové práce na skalnatých pláňach sú veľmi náročné. Po silných dažďoch a nepriateľskej palbe je nevyhnutné vykonať kontrolu všetkých stavieb (premostenia, ochranné stavby vrátane okopov, krytov atď.), či nedošlo k ich porušeniu.

OPERÁCIE V DŽUNGLI

9.15 Všeobecne.

(1) Pojem „džungľa“ je chápaný ako rozľahlý terén, ktorý je úplne pokrytý hustou vegetáciou. Preto doprava, pozorovanie, vyhľadávanie a paľba, hlavne priama, sú významne obmedzené. Ako prístupové cesty sa dajú s výhodou využiť väčšie rieky alebo vrtuľníky. Do popredia vstupuje navigačná technika.

(2) Zabezpečenie mobility v džungli je často na začiatku operácie prvou prioritou veliteľa, na ktorú sústredí svoje ženijné úsilie. Následne plnia ženijné jednotky úlohy zatarasovania a podpory opatrení na prežitie. Pri plánovaní pridelenia ženijnej podpory je treba pamätať, že preskupovanie je v džungli náročné, preto by mali byť ženijné jednotky pridelené všetkým prvosledovým jednotkám.

9.16 Ženijná podpora

(1) **Podpora mobility.** Hlavnou úlohou je zriaďovanie a udržiavanie ciest. Silné dažde, odstraňovanie vegetácie, odvodňovanie a presúvanie zásob robí túto úlohu dlhodobou, vyžadujúcu veľké úsilie. Zriadené cesty potrebujú pravidelnú údržbu a vyžaduje zapojenie aj ostatných jednotiek do tejto činnosti. Kvôli dopravným ťažkostiam je výstavba heliportov, prístávacích dráh a výsadkových zón významným prvkom zabezpečenia mobility. Hoci prekonávanie prekážok vyžaduje špeciálne prostriedky, lávky pre peších cez úzke prekážky alebo plavidlové a prepravné prepravidiská, sú si jednotky schopné zabezpečiť svojpomocne. Prepravidiská pre ťažkú techniku by mali zostať ženijnou úlohou. Mínové polia v džungli sa zriaďujú ako rušivé alebo ochranné. Ženijné jednotky môžu plniť aj úlohy na prelomenie nepriateľských obranných postavení a zátaras.

(2) **Zatarasovanie.** Zatarasovanie ciest, pokladanie mín, zriaďovanie nevýbušných protipechotných zátaras a ničenie objektov sú najčastejšie hlavné úlohy zatarasovania. Úlohy zatarasovania môžu byť plnené aj v rámci plánu klamania, realizácia týchto opatrení však musí byť koordinovaná kompetentným nadriadeným stupňom.

(3) **Opatrenia na prežitie.** Ženijné jednotky sa môžu podieľať na budovaní bojových postavení vrátane palebných postavení delostrelectva, ochranných stavieb pre miesta velenia, logistiku, spojovacie a ostatné podporné prvky.

(4) **Úlohy všeobecnej ženijnej podpory.** Ženijné jednotky budú zapojené do veľkého rozsahu široko rozmanitých ďalších úloh, ktoré budú vyžadovať ich odbornú radu alebo pomoc. Vo prvotnej fáze nasadenia sa ženijná podpora sústreďuje na úlohy budovania operačnej základne, čo môže vyžadovať plošné odtarasovanie a čistenie terénu. Zvláštne úsilie môže byť položené na ťažbu, úpravu a zásobovanie vodou.

OPERÁCIE V PRIESTORE KONTROLOVANOM NEPRIATEĽOM

9.17 Všeobecne

(1) Poslaním síl operujúcich v priestore kontrolovanom nepriateľom môže byť získavanie informácií, priama ofenzívna alebo diverzná činnosť.

(2) Operácie, kde vykonávajú ofenzívnu činnosť, budú vedené s dôrazom na mobilitu a prekvapenie. Ak je cieľom spravodajstvo, vyhľadávanie cieľov alebo diverzia, dôrazom sa kladie na skrytie a utajenie. Sily by nemali pripustiť, aby boli nepriateľom obklúčené.

(3) Prevažná časť ženijných prostriedkov a zásob je ťažká a objemná a nie je vhodná pre takéto operácie, preto by sa mali využívať hlavne ľahké a prenosné prostriedky schopné rýchleho použitia.

9.18 Ženijná podpora

Úlohy ženijnej podpory môžu zahŕňať:

- a) ženijný prieskum - terénu, ciest, prekážok a nepriateľských zátarás,
- b) zatarasovanie - ničenie a rýchle zatarasovanie ciest,
- c) podpora mobility - čistenie poľných letísk a výsadkových zón, prielomy zátarás (spravidla pre pešie jednotky), prekonávanie prekážok.

AEROMOBILNÉ A VZDUŠNE VÝSADKOVÉ OPERÁCIE

9.19 Aeromobilná operácia

Aeromobilná operácia je operácia, v ktorej bojové jednotky a ich prostriedky manévrujú na bojisku vo vrtuľníkoch. Aeromobilné operácie sú súčasťou pozemného boja. Môžu byť vedené v ofenzívnych, defenzívnych alebo aj stabilizačných operáciách. V aeromobilných operáciách nie je možné využiť obrnené prostriedky a ženijné alebo delostrelecké prostriedky sú silne obmedzené, ak vôbec sú. Ženijná podpora sa sústreďuje na zriaďovanie mínových polí, kladenie protidopravných smerových mín, rýchle ničenie ciest s cieľom usmerniť a zdržať nepriateľské tanky. Súčasne poskytuje podporu opatrení na prežitie s cieľom ochrániť sily pred účinkami nepriateľskej paľby.

9.20 Vzdušne výsadková operácia

Vzdušne výsadková operácia je operácia zahrňujúca presun bojových síl na cieľ vzduchom. Bojové jednotky môžu byť na krátkodobé operácie sebestačné, alebo operácie môžu vyžadovať nasadenie i jednotiek bojovej podpory a bojového zabezpečenia. V závislosti od poslania a taktickej situácie, môže byť zloženie nasadzovaných síl kombináciou parašutistických a aeromobilných jednotiek. Kľúčovými aspektmi vzdušne-výsadkových aktivít sú improvizácia a maximálne využitie miestnych zdrojov. Tieto operácie reprezentujú skutočnú spôsobilosť rýchleho nasadenia síl, avšak majú svoje limity a nedostatočnú internú spôsobilosť mobility a ochrany.

9.21 Plánovanie

Pri plánovaní a príprave týchto operácií platia všeobecne prísne obmedzenia na množstvo síl, prostriedkov a materiálu, ktoré môže byť prepravené letecky. Ženijný veliteľ/náčelník musí predpokladať možné úlohy a navrhnúť taktickému veliteľovi priority na prepravu ženijných síl, prostriedkov a materiálu. Plánovanie nakladania je dôležité pre vlastné prežitie ženijných jednotiek a pre zaistenie, aby ženijné spôsobilosti pristáli na správnom mieste, čase a poradí. Po nasadení síl je často spojenie komplikované a preto musia mať ženijné jednotky jasné rozkazy a priority. Jednotky budú spravidla nasadené so zásobami a prostriedkami len na jednu hlavnú úlohu. Pre následné úlohy bude nevyhnutné ich preskupenie a doplnenie zásob, ktoré budú dopravované do výsadkových a pristávacích zón. Pre ženijný plán bude základom:

- a) ženijné spravodajstvo na zistenie dostupnosti ženijných zdrojov,
- b) zaistenie ženijných zásob, predovšetkým mín, trhavín a rozniecovadiel,
- c) veliteľský vzťah, v akom sú ženijné jednotky pridelené (TACON, TACOM, OPCON, OPCOM),
- d) počet a typy podporných vrtuľníkov.

9.22 Ženijná podpora

(1) Plánovanie úloh a pridelenie zdrojov sa vykonáva na základe dostupných informácií a spravodajstva. Každé prispôbenie ženijných úloh musí byť schválené taktickým veliteľom a hlásené služobným postupom, vrátane ženijnej línie, pričom absencia vozidiel a vyhlásenie rádiového „klúdu“ môžu toto zásadne ovplyvniť.

(2) **Zatarasovanie.** Dôraz sa kladie na rýchle pokladanie taktických mínových polí, pričom na zriaďovanie veľkých mínových polí môžu byť zdroje len zriedka dostupné. Z tohto dôvodu je najvhodnejšie použiť protidopravné smerové míny a rozptyľované míny hlavne diaľkové mínovanie. Ďalšou významnou úlohou je ničenie a rýchle zatarasovanie ciest.

(3) **Podpora mobility.** Najčastejšie hlavné úlohy:

- a) príprava heliportov a pristávacích dráh a obslužných zariadení, vrátane vyčistenia terénu a prístupových a odletových uhlov, príprava výsadkových zón alebo bodov,
- b) vyhľadávanie zátarás, vytváranie prielomov a označovanie zamínovaných priestorov,
- c) čistenie a udržiavanie operačných ciest,
- d) prechod suchých a vodných prekážok, vrátane zosilňovania mostov.

(4) **Opatrenia na prežitie.** Aeromobilné a vzdušne-výsadkové sily sa budú musieť rýchle zakopať. Priority pre ženistov budú pravdepodobne zahŕňať budovanie ochranných stavieb pre bojové jednotky a palebných postavení pre hlavné delostrelectvo, mínomety a protitankové zbrane a budovanie miest velenia.

(5) **Všeobecná ženijná podpora.** Pravdepodobne najdôležitejšími úlohami sú oprava poškodených letísk a plošné čistenie terénu vrátane EOD zásahov v tomto priestore.

OBOJŽIVELNÉ OPERÁCIE

9.23 Všeobecne

(1) Obojživelné operácie, na nebránené alebo bránené pobrežie, prinášajú špecifické problémy pre ženijnú podporu vylodujúcim sa silám. Mali by byť chápané v termínoch „prvotné vylodenie“ a potom „nasledujúce operácie“. Ženijná podpora je nevyhnutná pre obidve fáze. Z dôvodu organizačných a technických rozdielov, je jednou z požiadaviek spôsobilosť na rýchle uloženie zdrojov na brehu, zvlášť zdrojov pre podporu vylodovania a zvlášť zdrojov pre bojovú činnosť na súši. Pre obojživelné operácie je prioritou zabezpečenie mobility a sú sprevádzané intenzívnou spravodajskou činnosťou a prieskumom. Sú charakterizované rozsiahlym ženijným úsilím na podporu prelomenia obrany.

(2) Obojživelným operáciám do doby vylodenia síl na breh, spravidla velí veliteľ zúčastnených námorných síl. Po vylodení velenie preberá veliteľ pozemných jednotiek. Prvotné plánovanie sa vykonáva pred nalodením síl, následné detailné plánovanie sa môže vykonať na mori. Ak sú ženijné zdroje nalodené nesprávne pre potreby vylodenia, musia sa na palube alebo medzi loďami presunúť, dokonca aj počas plavby.

9.24 Ženijná podpora

(1) Rozsah úloh, ktorým môže ženijný veliteľ v obojživelných operáciách čeliť, je veľký.

(2) **Prvotné vylodenie.** Najdôležitejším ženijným úsilím je umožniť silám rýchly prechod pláží. Úsilie ženijnej bojovej podpory je zamerané na vyčistenie pobrežných zátarás a opevnení; a na výstavbu alebo zdokonalenie existujúcich výjazdov z pláží.

(3) **Následné operácie.** Rozsah ženijných úloh narastá v prvosledových a tylových priestoroch vylodených síl. Jednou z požiadaviek môže byť požiadavka na podporu vrtuľníkov alebo letectva, ak bol rozhodnutý ich presun na breh. Ženijné sily a prostriedky podporujúce výpad síl z pobrežia plnia úlohy ako pri ofenzíve s dôrazom na podporu mobility.

ZÁVEREČNÉ ORGANIZAČNÉ POZNÁMKY

1. Zodpovedným orgánom za vojenskú doktrínu **Ženijná podpora pozemných síl v operáciách (B)** je veliteľ Pozemných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Odborným garantom je náčelník odboru pre operácie veliteľstva Pozemných síl Ozbroyených síl Slovenskej republiky.

2. Vyhodnotenie vojenskej doktríny, návrh zmien a jej aktualizácia:

- a) vyhodnotenie vojenskej doktríny a jej aktualizácia sa uskutočňuje v súlade s nariadením náčelníka Generálneho štábu Ozbroyených síl Slovenskej republiky na zabezpečenie vývoja, vypracovania, novelizácie spoločných vojenských doktrín a vojenských doktrín síl v ozbrojených silách Slovenskej republiky z 29. januára 2008 (**OdADPaŠ -3-26/2008**).

Návrhy na ďalšie bežné zmeny a odporúčania je možné adresovať na adresu:

Veliteľstvo pozemných síl ozbrojených síl SR
Odbor tvorby doktrín, štandardov a predpisov
Martina Rázusa 7
911 01 TRENČÍN

- b) za analýzu a spracovanie poznatkov v ženijnej oblasti z cvičení štábov a útvarov pozemných síl OS SR zodpovedá garant doktríny – náčelník G3 Veľ PS OS SR. Za predkladanie analýz a odporúčaní z cvičení zodpovedajú velitelia.

3) Distribúcia a utajenie

Novelizovaná TDPS 32-03 bude distribuovaná ako neutajovaný dokument **VDG-30-03 /Žen-Ženijná podpora pozemných síl v operáciách (B)** takto:

- a) veliteľom od úrovne veliteľa práporu vyššie,
- b) náčelníkom príslušných odborných zložiek útvarov a brigád,
- c) všetkým funkcionárom ženijných odborností zložiek štábov síl a generálneho štábu.

Príloha A

SÚVISIACE ŠTANDARDIZAČNÉ DOHODY

1. Štáty NATO uzavreli mnoho dohôd riešiacich široký rozsah otázok v oblasti ženijnej podpory, ďalšie dohody sú v štádiu rokovaní, pričom všetky prijaté STANAGY sú pravidelne prehodnocované a aktualizované.
2. **Zodpovednosť** za tieto STANAGY nesie Ženijná pracovná skupina MILENGWG) Vojenskej agentúry NATO pre štandardizáciu (NSA).
3. Zoznam platných STANAGOV súvisiacich so ženijnou podporou.

a) STANAGY v zodpovednosti MILENGWG

(1)	STANAG 2010	Označenie vojenskej záťažovej klasifikácie (FRA)
(2)	STANAG 2017	Rozkazy pre veliteľa ochrannej jednotky ničeného objektu a veliteľa roznetovej hliadky (GBR)
(3)	STANAG 2021	Vojenská záťažová klasifikácia mostov, prevozov a vozidiel (FRA)
(4)	STANAG 2036	Postupy pri kladení, značení, zaznamenávaní a hlásení pozemných mín (USA)
(5)	STANAG 2238	Spoločná ženijná podpora (AJP-3.12) (ITA)
(6)	STANAG 2394	Ženijná doktrína pozemných síl (ATP-52) (GBR)
(7)	STANAG 2395	Postupy pri rozvinutom prechode vodnej prekážky (CAN)
(8)	STANAG 2430	Ženijné správy a hlásenia pozemných síl (AengrP-2) GBR)
(9)	STANAG 2885	Núdzové zásobovanie vodou v čase vojny (DEU)
(10)	STANAG 2889	Odovzdávanie zátarás (ESP)
(11)	STANAG 2991	Ženijný terminologický slovník NATO (AAP-19) (CAN)

b) Ďalšie STANAGY súvisiace s činnosťou ženistov

(1)	STANAG 2002	Varovné značky na označovanie priestorov kontaminovaných RCHB látkami (JSB - NBC)
(2)	STANAG 2019	Vojenské značky pre pozemné systémy (APP-6) (JSB - IERH)

(3)	STANAG 2082	Striedaní síl v boji (LSB - LO)
(4)	STANAG 2101	Naviazanie styku (LSB - LO)
(5)	STANAG 2136	Minimálne štandardy pre pitnú vodu v poľných operáciách (JSB - MED)
(6)	STANAG 2143	Vyhľadávanie a likvidácia výbušného materiálu (LSB - EOD)
(7)	STANAG 2221	Hlásenia a správy EOD (AEODP-6) (LSB – EOD)
(8)	STANAG 2259	MGD Terén (JSB - IGEO)
(9)	STANAG 2269	MGD – Ženijné zdroje (JSB - IGEO)
(10)	STANAG 2282	Spoločné EOD operácie v mnohonárodnom prostredí (ATP – 72) (LSB – EOD)
(11)	STANAG 2369	Identifikácia a odstraňovanie pozemnej a leteckej munície (AEODP-2) (LSB – EOD)
(12)	STANAG 2370	Princípy IEDD (AEODP-3) (LSB – EOD)
(13)	STANAG 2377	EOD úlohy, zodpovednosti, spôsobilosti a postupy pri incidentoch, pri činnosti s EOD, nevycvičenými agentúrami a osobami EOD (LSB –EOD)
(14)	STANAG 2389	Minimálne štandardy kvalifikácie pre EOD personál (LSB - EOD)
(15)	STANAG 2391	EOD operácie v stálych zariadeniach (AEODP-5) (LSB - EOD)
(16)	STANAG 2437	Spoločná spojenecká doktrína (AJP-01) (JSB - AJOD)
(17)	STANAG 2818	Materiál používaný k ničeniu a trhaniu (AC/326)
(18)	STANAG 2834	Operácie EOD TICu (LSB – EOD)
(19)	STANAG 2884	Postupy odstraňovania munície pod vodou (AEODP-1) (LSB – EOD)
(20)	STANAG 2897	Požiadavky na EOD prostriedky (AEODP-7) (LSB – EOD)
(21)	STANAG 2929	Oprava poškodení letísk (ASB - AOS)
(22)	STANAG 3680	NATO slovník pojmov a definícií (AAP-6)
(23)	STANAG 5621	Štandardy pre schopnosť spolupráce v rámci NATO systému bojových a spojených operácií (CIS) (AC/322)

PRÍLOHA B

POŽIADAVKY NA ŽENIJNÉ INFORMÁCIE

ÚVOD

1. Ženijné spravodajstvo sa zaoberá nepriateľskými a vlastnými operáciami a spôsobilosťami, terénom, počasím, geologickými a geografickými informáciami a informáciami o požadovaných zdrojoch pre plánovanie operácií. Pre úspešné a rýchle skončenie ženijných prác je kľúčovým faktorom, aby požadovaný personál, zásoby a prostriedky boli doručené na miesto plnenia úlohy včas a v správnom poradí.
2. Najdôležitejším aspektom ženijného spravodajstva je terén. Ženisti potrebujú špecifické informácie o teréne, ktoré majú zásadný vplyv na plánovanie a vykonávanie ženijnej podpory.
3. Úlohy získavania a hlásenia ženijných informácií plnia všetky jednotky a spravodajské služby ako aj špecializovaný ženijný prieskum. Po prijatí hlásenia sa informácie zhromažďujú a spracovávajú na príslušnom ženijnom štábe. Mnohé údaje ženijného spravodajstva sú zaujímavé aj pre ostatné odbornosti, jednotky, spravodajské služby a agentúry. Preto výmena informácií v rámci a medzi veliteľstvami je dôležitou požiadavkou.
4. Spravodajská príprava bojiska (IPB). Účelom IPB je pomôcť veliteľom spresniť ich spravodajské požiadavky, určiť body rozhodovania a pomôcť štábom splniť požiadavky veliteľov. V rámci tohto procesu sa ženista sústreďuje na aspekty hodnotenia terénu bojiska. Jeden z produktov tejto analýzy klasifikuje terén ako oblasti manévrov „GO – priechodný“, „NO GO – nepriechodný“ alebo „GO SLOWLY – ťažko priechodný“.
5. Spravodajstvo a spoločný proces určovania cieľov. Ženijné spravodajstvo môže prispieť k spoločnému procesu určovania cieľov príspevkom pri výbere cieľov, zameriavacích bodov a hodnotení škôd po boji.

GEOGRAFICKÉ INFORMÁCIE

6. Geografické informácie sú potrebné pre analýzu škôd spôsobených vlastnou bojovou činnosťou a na naplánovanie ženijnej podpory. Zahŕňajú všetky aspekty prirodzených fyzických vlastností územia, v ktorom sa má uskutočniť operácia a vplyv počasia na terén.

Požiadavky na geografické informácie		
Číslo	Požiadavky na informácie	Hlásený detail
1	Prírodné charakteristiky	Údaje o nadmorskej výške, hydrológia, vegetácia atď. a ich vplyv na pohyb v teréne mimo ciest.
2.	Človekom vytvorené charakteristiky	Mestské oblasti, kanály, mosty, medzinárodné hranice a chránené oblasti (napr. miesta kultúrneho a vedeckého záujmu pre svetové dedičstvo) atď.
3.	Poškodenie priestoru bojovej činnosti	Poškodenie ovplyvňujúce civilnú infraštruktúru, limitujúce manéver, vrátane zatarasených a muníciou znečistených oblastí.

GEOLOGICKÉ INFORMÁCIE

7. Geologické informácie zahŕňajú všetky aspekty prírodných fyzických pod povrchových vlastností ako sú zloženie pôdy, umiestnenie kameňolomov alebo zdroje vody.

Požiadavky na geologické informácie		
Číslo	Požiadavky na informácie	Hlásený detail
1	Typ kameňa	Typ, umiestnenie a dostupnosť kameňa ako napr. lomový kameň, kamenivo, piesok a štrk.
2.	Typ pôdy	Povrchové a pod povrchové podmienky pre určenie priechodnosti. .
3.	Geologické vrstvy	Rozloženie vrstiev kvôli vŕtaniu.

CESTY

8. Informácie o cestách zahŕňajú všetky aspekty ciest prístupných na uskutočnenie operácií.

Požiadavky na informácie o cestách		
Číslo	Požiadavky na informácie	Hlásený detail
1	Informácie o ceste	Typ, povrch, klasifikácia cesty (MLC), šírka, sklon, obmedzenia (šírka a výška), ostré zákruty alebo križovatky, brody, trávnatý okraj.
2.	Informácie o moste	Svetlá výška, klasifikácia mosta (MLC), počet jazdných pruhov, stav a šírka jazdných pruhov, celková šírka.
3.	Informácie o tuneli	Výška a šírka tunela, zákruty v tuneli.

VODNÉ CESTY

9. Informácie o vodných cestách zahŕňajú všetky aspekty vodných ciest, ktoré môžu ovplyvniť uskutočnenie operácií.

Požiadavky na informácie o vodných cestách		
Číslo	Požiadavky na informácie	Hlásený detail
1	Podrobnosti o vodných cestách	Splavnosť, možnosť brodu, smer, smer vody a povrch vody, šírka, hĺbka, sezónne zmeny, profil brehov, vegetácia na brehoch, nábrežia, protipovodňové /zátopové hrádze a hrádze, smer prúdu a rýchlosť.
2.	Prístavné zariadenia	Prístavné hrádze, palivové zariadenia, žeriavy, sklady, sklzy v lodenici, ochrana, obrana atď.
3.	Prechodové miesta	Typ stanovišťa, umiestnenie, kapacita, hĺbka vody, povrch vody a šírka vodného prúdu, stred prúdu/rieky, typ pôdy v koryte rieky, hlavný tok (umiestnenie a prúd)

ŽELEZNICE

10. Pohyb po železnici je veľmi dôležitou schopnosťou pre akékoľvek sily, ktoré majú byť nasadené v zahraničí a uskutočňovať nepretržité operácie vyžadujúce značné prostriedky. Železniční ženisti sú schopní stavať, opravovať a udržiavať železnice, mosty a iné železničné zariadenia, ktoré by mohli vplývať na výkon operácií.

Požiadavky na informácie o železniciach		
Číslo	Požiadavky na informácie	Hlásený detail Iné odkazy
1	Železničné normy	Rozchod koľajníc, počet koľají na trať, typ trate, podrobnosti elektrifikácie, ak sú využiteľné.
2.	Charakteristiky siete	Železničné uzly a integrácia s cestnou sieťou, letiská a námorné prístavy, údržba ciest, stanice, elektrické trate, mosty, systémy a zariadenia.
3.	Miestne železničné zariadenia	Spôsobilosť výstavby, riadenie železníc a dostupnosť vozňového parku, posunovacie lokomotívy a lokomotívy (dieslové a elektrické), oblasti, kde sa zhromažďujú účastníci novej misie v blízkosti železníc a ciest, skladovacie oblasti v blízkosti železníc a ciest.

4.	Podporné zariadenia	Cestná sieť, elektrárne a rozvody elektrickej energie, kameňolomy, dodávka vody.

LETISKÁ A PRISTÁVACIE PLOCHY

11. Ženijné informácie o letiskách a pristávacích plochách sú obmedzené na vojenské ženijné úlohy na podporu operácií s podporou letectva.

Požiadavky na informácie o letiskách		
Číslo	Požiadavky na informácie	Hlásený detail
1	Letiská a pristávacie plochy	Umiestnenie, typ a stav vozovky, vrátane obslužných dráh a parkovacích plôch, dĺžka pristávacích dráh, existujúce zariadenia; zariadenia na opravy poškodeného letiska (ADR) a odstraňovanie snehu a ľadu (SNIC).

INFORMÁCIE O ZÁTARASÁCH A PREKÁŽKACH

12. Požiadavky na informácie o prekážkach zahŕňajú podrobnosti o nepriateľských a priateľských zátarasách a prekážkach (vodné a suché prekážky, závaly, výbušné a nevýbušné zátaras). Požiadavky na EOD informácie sú uvedené v STANAG 2143.

Požiadavky na informácie o prekážkach		
Číslo	Požiadavky na informácie	Hlásený detail
1	Vodné prekážky (napr. rieky a vodné cesty)	Typ, umiestnenie, fyzické rozmery
2.	Suché prekážky (napr. protitankové priekopy, prirodzené priekopy)	Typ, umiestnenie, fyzické rozmery
3.	Nevýbušné zátaras (napr. ostnatý drôt, stromové záseky)	Typ, umiestnenie, fyzické rozmery
4.	MiPo a oblasti obsahujúce nevybuchnutý výb. mat. (UXO), improvizované výbušné zariadenia (IED) a nástrahy	Typ, umiestnenie, fyzické rozmery
5.	Zátaras vytvorené trhaním a ničením (napr. lieviky, zničené objekty)	Typ, umiestnenie, fyzické rozmery, stav

6.	Zátarasy pripravené v čase mieru	Typ, umiestnenie, fyzické rozmery, stav, súvisiace skladovacie miesta.

ZDROJE PRE ZÁSBOVANIE VODOU

13. Hoci zásobovanie vodou, vrátane ťažby a úpravy, nie je ženijnou úlohou, môže sa ženijná podpora na jej plnení podieľať, ale hlavne vystupuje ako jej odberateľ.

Požiadavky na informácie o zásobovaní vodou		
Číslo	Požiadavky na informácie	Hlásený detail
1	Rozvinuté zdroje vody (verejné a súkromné zariadenia zásobovania vodou).	Umiestnenie, typ vodného zdroja, množstvo a výdatnosť vodného zdroja, ťažba, zariadenia na skladovanie a distribúciu, kvalita vody, pôvod vody, cestné a železničné prístupy.

ŽENIJNÝ MATERIÁL

14. Ženijný materiál je najvhodnejšie obstarávať z oblasti operácií s cieľom znížiť náklady a požiadavky na dopravu. Niektoré informácie o dostupnom materiálu je možné získať z hostiteľskej krajiny, zo susedných krajín, priemyslu krajín NATO, internetu a personálu veľvyslanectva.

Požiadavky na informácie o ženijnom materiáli		
Číslo	Požiadavky na informácie	Hlásenie podrobností
1	Výrobné spôsobilosti pre stavebný materiál	Umiestnenie a výstupná kapacita: píl, kameňolomov a drvičiek kameňa (štrkovne), cementární, betonární, výrobní asfaltu, oceliarní a výrobní oceľových prvkov, stolárskych dielní, výrobcov tabuľového skla, lisovní plastov atď.

2.	Sklady stavebného materiálu	Umiestnenie a množstvo: <u>Stavebné drevo</u>: Typ dreva, množstvo a kvalita surového porezaného dreva a vypracovaného dreva, a dosiek, fošien a drevených štítov. <u>Kameň</u>: Druhy kameňa a dostupné množstvo. <u>Betón/omietky</u>: cement, vápno, piesok, štrk a iné prísady. <u>Oceľ</u>: Dostupnosť tabuľovej ocele, vlnitý plech a armovacia oceľ. <u>Nátery</u>: Nátery, riedidlá, laky a iné „materiály na konečnú úpravu“ <u>Spojovací materiál</u>: Klince, skrutky, stolárske spony, pánty. <u>Zváracie materiály</u>: Plyn, tyče a brúsny materiál <u>Elektrický materiál</u>: Káble, vypínače, transformátory a relé. <u>Inšalačný materiál</u>: Rúry, kolená, odkvapové žľaby, odpadové rúry, sanitárne výrobky, umývadlá, záchodové nádržky, septické cisterny a potrebný tmel. <u>Opravy ciest</u>: Asfalt, štrk a obrubný kameň.
3.	Stavebné stroje a ženijné prostriedky	Umiestnenie, typ, množstvo a spôsobilosť: Buldozéro a traktorov. Výklopných vozidiel, škrabiek, skrejprov, valcov, rýpadiel atď. Mechanických manipulačných zariadení (vrátane žeriavov). Stavebných nástrojov (napr. vŕtačky, ručné a elektrické nástroje, kompresory, miešačky). Mobilných elektrocentrál. Čerpadiel. Zariadení na odstraňovanie snehu a ľadu. Strojov na ťažbu kameňa.
4.	Mostné zariadenia	Umiestnenie, typ, množstvo a spôsobilosť: Mostov, zásob mostných konštrukcií, člnov, trajektov, pontónov, prievozov, plôtí.

SPÔSOBILOSTI MIESTNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

15. Informácie o spôsobilostiach miestnej infraštruktúry sú potrebné pre ženijné jednotky za účelom zabezpečenia zariadení pre sily a miestne obyvateľstvo. Táto úloha je vykonávaná v spolupráci s príslušníkmi CIMIC. Tieto spôsobilosti zahŕňajú elektrickú energiu, vodu, likvidáciu odpadu a odpadových vôd a dohľad nad životným prostredím v oblastiach operácií. Nie je podstatné zabezpečiť podrobné

informácie, avšak pre vojenské plánovanie sú potrebné aspoň základné informácie.

Požiadavky na informácie o spôsobilostiach miestnej infraštruktúry		
Číslo	Požiadavky na informácie	Hlásenie podrobností
1	Výroba, transformácia a distribúcia elektrickej energie.	Umiestnenie zariadení. Kapacita a výstupný výkon (napätie, prúd, fázovanie a frekvencia). Výrobné prostriedky (napr. uhlie, jadrové palivo, vodné elektrárne).
2.	Výroba, skladovanie a distribúcia plynu.	Umiestnenie zariadení. Typ zdroja plynu. Kalorický výkon a výstup. Manažment a riadiace systémy. Skladovacie a distribučné systémy. Dostupné pracovné sily.
3.	Produkcia, úprava, skladovanie a distribúcia vody	Umiestnenie zariadení. Kvalita. Kapacita. Manažment a riadiace systémy. Systémy úpravy. Skladovacie a distribučné systémy. Dostupné pracovné sily.
4.	Likvidácia odpadu a odpadových vôd	Umiestnenie zariadení. Spracovateľský výkon. Typ zariadenia. Manažment a riadiace systémy. Dostupné pracovné sily.
5.	Civilné dopravné systémy	Dopravná sieť. Kapacita siete. Typ dopravy (napr. autobus, železnica, električka). Manažment a riadiace systémy. Dostupné pracovné sily.
6.	Ubytovanie síl	Existujúca infraštruktúra pre ubytovanie síl.

SPÔSOBILOSTI SÍL

16. Pre podrobné ženijné podporné plány potrebujú ženisti dostatočné informácie o spôsobilostiach ženijných jednotiek vlastných síl, hostiteľskej krajiny a ostatných síl v priestore bojovej činnosti.

Požiadavky na informácie o spôsobilostiach síl		
Číslo	Požiadavky na informácie	Hlásenie podrobností
1	Vlastné ženijné jednotky	Sila jednotiek. Spôsobilosti. Dostupnosť prostriedkov. Dostupnosť materiálu.
2.	Ženijné jednotky hostiteľskej krajiny	Vojenské ženijné jednotky. Dodávateľia stavebných prác. Dodávateľia projektov. Prenájom civilných zariadení. Zásoby alebo zdroje stavebného materiálu.
3.	Ženijné jednotky iných síl	Sila a spôsobilosť jednotiek. Dostupnosť a spôsobilosť ženijných prostriedkov. Doktrína. Zásoby alebo zdroje stavebného materiálu.

PRÍLOHA C

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

AOR – priestor zodpovednosti (Area of Responsibility),
BDA – odhad poškodenia bojiska,
CEWP- ženijná pracovná skupina,
C3 – velenie, riadenie, spojenie (Command,Control,Communications),
CIMIC – civilná/vojenská spolupráca (Civil/Military Cooperation),
EOD – likvidácia výbušného výzbrojného materiálu (EO disposal),
ESM – elektronické podporné opatrenia (Electronic Support Measures),
ECM –elektronické protiopatrenia (Electronic Counter Measures),
EPM – elektronické ochranné opatrenia (Electronic Protective Measures),
EOR – pyrotechnický prieskum (EO Reconnaissance),
EOS – hlavný ženijný náčelník ženijných služieb,
FLOT – predný okraj bojovej zostavy vlastných vojsk (Forward Fine Own Troops),
FEBA – predný okraj (Fordward Edge of the Battle Area),
HNS – podpora zo strany hostiteľskej krajiny (Host Nation Support),
IEDD – likvidácia improvizovaných výbušných prostriedkov (improvised Explosive device disposal)
JONO – jednotka ochrany ničeného objektu (demolition guard)
NBC – jadrové, biologické, chemické zbrane (Nuclear, Biological and Chemical),
OPCON – operačné riadenie (Operational control),
RH – roznetová hliadka (demolition firing party),
ROE – pravidlá nasadenia (Rules of Engagement),
SNIC – čistenie od ľadu a snehu,
SOZ – spoločné operačné zoskupenie,
SNLC –oprava poškodených letísk,
SkPN – skupina prípravy ničenia (demolition party),
TACON – taktické riadenie (Tactical kontrol),
VPD – vzletová a pristávacia dráha,
UXO – nevybuchnutý výzbrojný výbušný materiál (Unexploded Explosive Ordnance).

SLOVNÍK POJMOV A DEFINICIÍ

Civilno vojenská spolupráca (Civil Military Co-operation) vyjadruje koordináciu a spoluprácu na podporu misie medzi veliteľom NATO a civilnými aktérmi, vrátane obyvateľstva a miestnych predstaviteľov, ako aj medzinárodných, národných a mimovládnych organizácií a agentúr.

Cestná záatarasa (road block) je systém záatarás alebo záatarasa (obvykle krytá palbou) používaná na zastavenie alebo obmedzenie pohybu vozidiel nepriateľa na ceste, vrátane možných obchádzok. Pri zriaďovaní cestnej záatarasy sa vo veľkej miere používajú trhavyiny na ničenie cestného telesa a cestných objektov. Termín „cestná záatarasa“ nahrádza termín „ničenie komunikačného smeru“.

Deštrukčná skupina (demolition party) je ženijná jednotka, ktorá pripravuje na ničenie cestnú komunikáciu, objekty na cestách a rôzne záatarasy s cieľom maximálne sťažiť pohyb nepriateľa po cestách. Je vybavená dopravnými prostriedkami, trhavinami, roznecovadlami a ďalším materiálom a technikou podľa povahy úlohy.

Elektronický boj (EW) je vojenská činnosť spojená s používaním elektromagnetického spektra, ktorá zahŕňa pátranie, sledovanie a identifikáciu zdrojov elektromagnetického vyžarovania, využívania elektromagnetickej energie vrátane usmernenia energie s cieľom znížiť alebo zabrániť využívanie elektromagnetického spektra nepriateľom a jej efektívneho využitia vlastnými ozbrojenými silami.

Hostiteľská krajina (Host Nation) je krajina, ktorá prijíma ozbrojené sily alebo zásoby spojeneckých síl a organizácií rozmiestnené na jej území, pôsobiace na ňom alebo ním prechádzajúce.

Infraštruktúra (Infrastructure) je súbor národohospodárskych odvetví, najmä dopravy a spojov potrebných pre chod výroby (ekonomická infraštruktúra), ochrany obyvateľstva a zabezpečenie ozbrojených síl (obranná infraštruktúra).

Jednotka ochrany ničeného objektu (JONO) je jednotka rozmiestnená tak, aby zabezpečila že nepriateľ sa nezmocní objektu pripraveného na zničenie. Mimo ochrany ženijných jednotiek riadi aj dopravu a prepravu civilného obyvateľstva (utečencov) v priestore ničenia.

Krycie sily (Covering Force) sú sily, pôsobiace oddelene od hlavných síl s cieľom zastaviť, viazať, zdržať, dezorganizovať a oklamať nepriateľa skôr, než môžu zaútočiť na chránené jednotky.

Mínové pole (minefield) pri bojovom použití mín je určený priestor, v ktorom sú položené míny.

Mínové pole orientované na terén (terrain oriented minefield) je mínové pole zriadené na zosilnenie prírodných prekážok brániacich pohybu. Používajú sa na zdokonalenie existujúcich prekážok alebo samostatne tam, kde žiadne prírodné prekážky neexistujú.

Mobilita (mobility) je vlastnosť alebo schopnosť vojenských jednotiek, ktorá im umožňuje premiestňovať sa z jedného miesta na druhé tak, aby si vytvorili výhodné podmienky na splnenie bojových úloh.

Maskovanie (camouflage) je činnosť vojenských jednotiek, ktoré využívajú prírodné alebo umelé prostriedky slúžiace na ukrytie, zastieranie, utajenie alebo predstieranie určitej činnosti na bojisku.

Ničenie (demolition) je chápané ako ničenie stavieb, zariadení alebo materiálu s využitím ohňa, vody, výbušnín (trhavín) mechanicky alebo inými prostriedkami.

Ničenie výbušnín (explosive demolition) je vyhľadávanie, zisťovanie, označovanie, počítačová identifikácia, hlásenie, vyhodnotenie na mieste, zaistenie, uvoľnenie a konečné zničenie nevybuchutej munície a výbušnín.

Operácia (operation) je vojenská akcia alebo uskutočnenie strategickej, taktickej, zložkovej, výcvikovej alebo administratívnej vojenskej bojovej úlohy, proces vedenia boja, vrátane presunov, zásobovania, útoku, obrany a manévrov, na dosiahnutie zámerov bitky alebo ťaženia.

Objekt pripravený na ničenie (charget demolition target) je objekt určený na ničenie, v ktorom sú rozmiestnené všetky nálože v požadovanom stupni pohotovosti, buď v stupni 1 – bezpečný alebo v stupni 2- odistený.

Oprávnený veliteľ (authorized commander) je vojenský predstaviteľ, ktorý má všeobecnú zodpovednosť za zničenie objektu. Vydáva rozkaz k akýmkoľvek trhacím prácam a na odpálenie náloží. Určuje spôsob predávania signálov na ničenie objektov.

Prieskum (Reconnaissance) – je bojová úloha na získanie informácií buď pomocou vizuálneho pozorovania, alebo použitím vhodných detekčných metód o aktivitách alebo prostriedkoch nepriateľa, prípadne potenciálneho protivníka, alebo na zabezpečenie údajov o meteorologických, geografických a iných charakteristikách záujmovej oblasti.

Priestor bojovej činnosti/ bojisko (Battle Space/Battle Field) predstavuje prostredie, faktory a podmienky, ktorých pochopenie podmieňuje úspešné použitie bojového potenciálu, ochranu vojsk alebo splnenie bojovej úlohy.

Priestor operácií (Theatre of Operations) – je geografický priestor, vymedzený vojensko strategickým orgánom, ktorého súčasťou je spoločná operačná zóna a príslahlé priestory, v rámci ktorého vedie operácie veliteľ spoločných operácií.

Pravidlá nasadenia (ROE) – sú pravidlá nasadenia ženijných jednotiek určujúce pokyny a inštrukcie veliteľmi v medziach všeobecne platných politických rozhodnutí.

Prechod vodnej prekážky z chodu (hasty crossing) je spôsob využitia prepravných a premostňovacích prostriedkov, ktoré sú k dispozícii, alebo ktoré sú ľahko dostupné a prechod je vytvorený bez prestávky pre rozvinutú prípravu.

Prechod vodnej prekážky s rozvinutou prípravou (deliberate crossing) je prekonanie vodnej prekážky, ktoré vyžaduje rozsiahle plánovanie a detailnú prípravu.

Priechod v mínovom poli (minefield lane) je vytýčená trasa cez mínové pole, z ktorého boli odstránené zátarasy a nie je vystavená účinkom mín.

Prielom v mínovom poli je (minefield breach) vymedzená trasa vedúca cez mínové pole, z ktorej nemuseli byť úplne odstránené zátarasy alebo nebolo úplne odstránené riziko ohrozenia mínami.

Priestor s obmedzeným zatarasovaním (barrier restricted area) je priestor stanovený oprávneným veliteľom, v ktorom nesmie byť manéver vlastných síl obmedzený zátarasami. Vyhlásené obmedzenia môžu zahŕňať úplný zákaz zriaďovania zátarás v určených priestoroch počas presne stanovenej doby.

Polné opevnenie (field fortifikation) je palebné postavenie alebo úkryt (kryt) dočasného charakteru, ktorý môže byť jednotkami vybudovaný relatívne jednoducho s minimálnymi nárokmi na ženijný dohľad a použitia ženijných prostriedkov.

Premostňovacie prostriedky (bridging assets) sú všetky neštandardizované aj štandardizované premostňovacie prostriedky používané na zriadenie mostových a prievozových priechodov.

Priama podpora (Direct Support) je podpora poskytovaná jednotkou, ktorá nie je pridelená alebo nie je pod velením podporovanej jednotky, ale je povinná poskytnúť podporu podľa priorít podporovanej jednotky. Podporujúci veliteľ je veliteľ, ktorý poskytuje podporovanému veliteľovi svoje jednotky alebo inú podporu a zodpovedá za vytvorenie podporného plánu.

Pridelenie (Attached) je poskytnutie jednotky alebo personálu do štruktúry inej jednotky alebo organizácie, pričom toto podriadenie je dočasné. Podlieha limitom určeným v Rozkaze o pridelení.(Attachment Order).

Roznetová hliadka (Demolition Firing Party) je vyčlenená ženijná jednotka obyčajne zo skupiny prípravy ničenia, ktorá je na danom mieste technicky zodpovedná za odpálenie náloží.

Spoločné operačné zoskupenie (Joint Task Force) je všeobecný výraz na označenie operačného zoskupenia zloženého z organických prvkov dvoch a viacerých hlavných zložiek ozbrojených síl, operujúcich pod jedným veliteľom.

Situačne orientované mínové pole (situation oriented minefield) je mínové pole zriaďované pri zistení aktuálneho alebo plánovaného prístupového smeru nepriateľa, s cieľom ho zastaviť, odkloniť alebo zdržať.

Skupina prípravy ničenia (demolition party) je ženijná jednotka pripravujúca objekty na ničenie podľa ich dôležitosti. Pracuje pod ochranou mechanizovanej jednotky. Vypracováva plán ničenia, kalkulácie, ukladá nálože a zriaďuje roznetovú sieť na požadovaný stupeň pohotovosti.

Všeobecná ženijná podpora (general engineer support) zahŕňa podporu všetkým zúčastneným zložkám ozbrojených síl vo forme odborného poradenstva, vypracovania analýz a poskytovania ľudských a materiálových zdrojov.

Vojenská infraštruktúra (military infrastructure) sú objekty, stavby a zariadenia v správe rezortu obrany určené na zabezpečenie pripravenosti a činnosti ozbrojených síl v čase bezpečnosti aj vojny.

Základná sieť vojenských ciest (Basic Military Route Network) sú priečne, pozdĺžne a spojovacie cesty určené v čase bezpečnosti hostiteľským štátom na splnenie predpokladaných spojeneckých aj národných vojenských presunov a prepravných požiadaviek.

Zátarasa (obstacle) je prirodzený alebo umelý objekt na obmedzenie pohybu, ktorý spôsobí zdržanie. Jeho prekonanie spravidla vyžaduje špeciálne prostriedky alebo muníciu.

Ženijná jednotka (engineer guard) je jednotka, ktorá poskytuje všetku bojovú a všeobecnú podporu v priestore bojovej činnosti.

Ženijné spravodajské informácie (Engineer Intelligence) sú výsledný produkt údajov, získavaný spracovaním informácií o ženijných operáciách nepriateľa a jeho zdrojoch, podmienkach prostredia, vojenskej geografii a teréne, ktoré vyžaduje veliteľ na plánovanie bojových operácií.

Ženíjný veliteľ (engineer commander) je poradcom veliteľa v oblasti ženínej podpory, navrhuje ženíjnú podporu, velí ženíjným jednotkám, ktoré sú priamo pod jeho velením, dohliada na vykonanie ženíjnych opatrení vykonávaných jednotkami, ktoré nie sú priamo pod jeho velením. V ozbrojených silách Slovenskej republiky môže byť táto zodpovednosť rozdelená medzi dve osoby.

Útočný most (Assault Bridge) je premostovací prostriedok určený na rýchle premostenie prekážky. Vyznačuje sa vysokou mobilnosťou a možnosťou nasadenia pri ohrození priamou a nepriamou paľbou. Zriaďuje sa na zabezpečenie dočasnej taktickej mobility v rámci blízkej (priamej) podpory bojových jednotiek.

Zodpovedný funkcionár: Veliteľ pozemných síl ozbrojených síl Slovenskej republiky
generálmajor Ing. Milan MAXIM

Redaktor: Ing. Emil SOJKA
Autorský kolektív: Ing. Emil SOJKA
mjr. Ing. Pavel PERÍČKA
kpt. Ing. Róbert CSASZÁR
pplk. Ing. Miroslav MARCIN
mjr. Ing. Radoslav JELÍNEK
por. Ing. Ján KECSKES

Redakčná a jazyková úprava: kolektív OdbTDŠaP/ VePS

Tlač: 5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Publikácia pridelená podľa rozdeľovníka

Schválené: č.p. VePS/odbTDŠaP 118/5-89/2009 Do tlače schválené: 18. marca 2009
